

મંગલિક ગીતસંગ્રહ.

કર્તા,
સૌ. અતિલક્ષ્મી.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૯૦૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ આંગતિ ૩ ગીત અં. ૨૬

વિષય ૬ : ૧૨૧

ભાંગલિક ગીતસંગ્રહ.

સંગ્રહ કરનાર,
સૌ. અતિલક્ષ્મી.
(માધવરામ હરિનારાયણ વ્યાસની પુત્રી.)

સંવત ૧૯૬૩.

સન ૧૯૦૫.

અમદાવાદ યુનીયન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ કંપની લીમીટેડ.

કિંમત ચાર આના.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૯૦૬

(સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવી
સર્વ હક કર્તાએ સ્વાધિન રાખ્યા છે.)

પ્રસ્તાવના.

સુરત જીલ્લાના ઔદીચ્ય સહસ્ત્ર ગ્રામજનોમાં માંગલિક પ્રસંગે ગવાતાં ગીતોનો આ સંગ્રહ છે. એ ગીતો એક પુસ્તક રૂપે છપાયલાં નહિ હોવાથી તે શિખવામાં બહુ હરકત પડતી મારા જોવામાં આવી. જે સ્ત્રીને ગીતો શિખવાની ઇચ્છા હોય તે પોતાની સગી બીજી સ્ત્રી જેને ગીતો મહેલ હોય તેની પાસે શિખવાનો પ્રયત્ન કરે, તે પોતાની અનુકુળતા પ્રમાણે નવરાશને સમયે થોડા થોડા શબ્દ મોહોડે ગોખાવે એમ હોવાથી તે શિખવામાં ઘણો વિલંબ થાય છે અને માથાકુટ પડે છે. કેમકે બધાં ગીતો એકજ સ્ત્રીને મોહોડે હોય એવી બાઈ ઘણી થોડી હોય છે; અને તે બીજીને શીખવવાને હમેશ તૈયાર હોય એમ પણ હોતું નથી. તેમાં વળી મારા જેવી જેને પિતાની નોકરી પરદેશ હોવાથી બાળપણથી બહાર રહેવું પડે તેને તો ગીતો શિખવામાં બહુજ મુશ્કેલી પડે છે. એ હરકત દુર કરવાનો હેતુથી મારાં માતૃશ્રીએ તે છપાવવાનો નિશ્ચય કર્યો; અને તે માટે દરેક ગીત લખી લેવાની તેમણે મને સૂચના કરી. તેથી જેને તેને જે ગીતો મહેલે આવડતાં હતાં તેની પાસેથી મેં તે લખી લીધાં.

આ સંગ્રહમાં કેટલાંક ગીતો રહી પણ ગયાં હશે. જેટલાં મળી આવ્યાં અને લખી લેવાની તક મળી તે ગીતોનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે. એમાંનો ઘણો ભાગ મહારાં કૌઘ શિવગંગાબાઈ તથા કમળાગવરીએ મને લખાવ્યો હતો તેમનો આ સ્થળે મહેલો ઉપકાર માનું છું.

પ્રાચીન ગીતો શિખવામાં એ પુસ્તક મારી માતિની સ્ત્રીઓને ઉપયોગી થઈ પડશે તો મારો પ્રયત્ન સફળ થશે.

બારડોલી.

ફાલ્ગુન શુદ્ધ ૫, ૧૯૬૩.

સૌ. અતિલક્ષ્મી.

અર્પણ પત્રિકા.

મારાં ઘણાં બહાલાં માતૃશ્રી સ્વર્ગવાસી રક્ષમણીબા.

તમે મને તથા મારી બહેનોને ઉછેરી મોટી કરી, અમને ઉપયોગી કેળવણીનો લાભ આપી, અમારો ગ્રહ વ્યવહાર ચલાવવાને લાયક કર્યો; પ્રસંગે પ્રસંગે રૂડી શિખામણો તથા દૃષ્ટાન્ત અમને સંસાર વ્યવહારનો અનુભવ આપવાનો પ્રયત્ન કર્યો. વળી હાલના સંસાર સુધારાનું મુખ્ય સાધન જે કન્યાકેળવણીને તેનો વધારો થતો જોઈ તમે બહુ રાજી થતાં અને બાળલક્ષ્મીનો અટકાવ કરવા માટે બહુ કાળજી રાખતાં એટલુંજ નહિ પણ તેનો અંમલ અમે ભાઈ બહેનો માટે કરી બતાવ્યો. એ ઉપરાંત એક મોટાં રાજ્યના પ્રધાનનાં ગ્રહીણિ હોવા છતાં શાન્ત, સાદી, અને ભલી પ્રકૃતિ, નિર્મળ અને પ્રમાણુ અંતઃકરણ, સર્વ પ્રતિ વિવેક અને નમ્રતા અને ઇશ્વર ભક્તી એ સદ્ગુણોથી તમારું જીવન આપણી જ્ઞાતીની સ્ત્રીઓમાં એક ઉત્તમ નમુના રૂપ હતું. વળી આ પુસ્તક તમારીજ સૂચના અને મદદથી તૈયાર થયું હતું પણ છપાઈ બહાર પડતાં પહેલાં તમેજે સ્વર્ગવાસ કર્યો છે. તેથી આ પુસ્તક સાથે તમારું નામ જોડવું એજ ઉચિત છે. માટે આ પુસ્તક રૂપી પુણ્યાંજલી તમારા આત્માને અર્પણ કરું છું.

તમારાથી હૃદયેશની વિયોગી તમારી,
અતિલક્ષ્મી.

અનુક્રમણિકા.

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

ધાણુ ભરતી વખતનું ગીત.

- ૧ ગણેશની માડીરે
- ૨ કીયાભાષને ઘેર ગણેશ બેઠા તો
- ૩ કંકુના છડાને દેવાડીએરે
- ૪ સાથીયડો વસુદેવને
- ૫ ગંગા ગોરમટી ચીકણી.
- ૬ માંડવેરે કંઈ કંકુડાં ઘોળાયે
- ૭ જીરે આજ કોયલબાધ

ધઉં વીંછાતી વખતનું ગીત.

- ૮ આજ મારે કંકુના કામ
- ૯ હાથીદાંતની ચોરી
- ૧૦ લવિંગ બાજીયોને
- ૧૧ મોતિ છત્રે છાયારે
- ૧૨ નાગફેણીરે અબોડલારે
- ૧૩ પીળો પીળારે હળદરનો છોડ
- ૧૪ હું તમને પૂછું મારાં
- ૧૫ સજન તલાવડીમાં
- ૧૬ રાજની વાડીમાં
- ૧૭ જીરે આણી તીરે ગંગારે
- ૧૮ ચંપો રોપીને શ્રીકૃષ્ણ
- ૧૯ કન્યા લાડણીને છાના કાગળ
- ૨૦ ટાઢાં શીળાં વાડીમાંનાં

પાપડ સેવનાં ગીત.

- ૨૧ ઊડો ઊડો ભમરાજી
- ૨૨ સરસ્વતી સ્વામીને
- ૨૩ કાશીમાં ચંપોરે રોપીઓ
- ૨૪ ગઢરે ખંભાતગઢથી
- ૨૫ દરીયાને કાંઠે મીઠળડારે
- ૨૬ સમુદરીયા સાંઢણી
- ૨૭ સોનાનો હુક્કે ને રૂપાની દાંડી
- ૨૮ ઉંચા ઉંચા મહેલ ખંધાવો
- ૨૯ માંડવડારે માંડવા
- ૩૦ પહેલો વધાવો
- ૩૧ આમલી થડે ઘોડીને
- ૩૨ મંડપ રચોરે મોરેરે
- ૩૩ કેઈ ઇંટે ચણું ને ધર

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

- ૩૪ હાથના પોંચાએ
- ૩૫ ત્રાંખાકુંડી તે નગર
- ૩૬ બનાજી હાથની અંચુડી
- ૩૭ કુંકુમની ગાર ઘલાવો
- ૩૮ બનડાજી દીક્ષીને દરવાજો
- ૩૯ લીલી ઘોડીને લીલો
- ૪૦ ઘોડી આવીરે
- ૪૧ આવી રૂડી સરોવરની પાળ
- ૪૨ ઊડો ઊડો ને મારાં
- ૪૩ જીરે આજ મેં તો
- ૪૪ ચોકમાં ચાંપલીયોને
- ૪૫ ઉંચી ઉંચી મેડી
- ૪૬ સજની પહેલો વધાવો
- ૪૭ સાત ઓરડીઓમાં
- ૪૮ ઉંચારે મંડપ
- ૪૯ લીલી દ્રાખનો
- ૫૦ હુંગર ચઢીએલી જન તો
- ૫૧ દક્ષિણ દેશથી
- ૫૨ જળાં ઝાડી ચંદરવા
- ૫૩ કાશી વિશ્વનાથે

**ઉકરડી નોંતરવા અથવા ગોરમ-
ટી લેવા જતી વખતનાં ગીત.**

- ૫૪ શેરડીએ સંચર્યા
- ૫૫ જતાંને રાચે બોલાવ્યા તો

**ઉકરડી નોંતરીને પાણું આવતી
વખતનું ગીત.**

- ૫૬ ઉકરડી અમે નોંતરી

ગૃહયજ્ઞ.

- ૫૭ સરસ્વતી સ્વામીને
- ૫૮ સાત પડો અમે સાથે
- ૫૯ રંગરસ પાવલનો
- ૬૦ ખારી કોઇના બે પાઠીયા

બર ઉધલતી વખતનાં ગીત.

- ૬૧ વરતાં પીડીને વાળારે

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

૬૨ મોજડી પહેરે મારા રાજ

વરઘોડો ચાલતી વખતનાં ગીત

- ૬૩ શુકન જોધને સાંચરજોરે
૬૪ પંચવદનીને પંચ કહ્યાણ
૬૫ એક વડલામાં વડલો
૬૬ હારે બના ચાલતાં નિરખું
૬૭ લીલી તે લીલી લીલડી
૬૮ એક લીલી તે લીલી
૬૯ તોફાની બનડો અડી રહ્યો
૭૦ સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું

તોરણે આવે તે વખતનું ગીત.

- ૭૧ મોટાનું દળ આવ્યું.
૭૨ રૂમાલ રંગ્યો કેસરે
૭૩ શેરી શેરી ધુધરડા વાગે છે
૭૪ કન્યા પૂછે સૈયર
૭૫ ઉચી ચઢી કન્યા દાદરે
૭૬ એક કેવડો તે જગ જેવડો

જમાઇને અરઘતી વખતનાં ગીત.

- ૭૭ ઇળી પીળી એના અરઘારે
સાસુ
૭૮ જીયાવર અરડો મરડો

વર વહુ માયરામાં બેસે તે વખતનું ગીત.

- ૭૯ મોહન સરખું તે માયરડુરે
૮૦

છાંટણીયાં છાંટતી વખતનું ગીત.

- ૮૧ છાંટણીએ છાંટારે સાળા

મંગળદેરા ફરતી વખતનું ગીત.

- ૮૨ આગળ મારા જીયાવર

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

કંસાર ખાતી વખતનું ગીત.

- ૮૩ પ્રથમ ગણપતિના ગુણ
૮૪
૮૫ મેના કહે માવડીરે
૮૬ નારેશરના ચાર ઓવારા
૮૮ શુકજીને કહે છત્રધારી
૮૯ વૈદર્ભદેશ કુંદનપુર નગરી
૯૦ છોરાને ગળ્યોરે કંસાર
૯૧ ખરું બોલો મૃગનયન
૯૨ ઉચે ટીંબે કારેલી
૯૩ પ્રથમ ગણપતિનાં નામ
૯૪ વંદન વિશ્વપતિનું કરીને
૯૫ રટી રઘુવરને રૂડી રીતેરે
૯૬ ધશ્વર વિવાહ
૯૭ સાજીનું ગીત
૯૮ રંગરાતીરે મદમાતીરે
૯૯ મોલેશ્વર વિવાહ

- ૧૦૦ રૂકિમણી હાર
૧૦૧ નાગરપોઠી
૧૦૨ નળવિવાહ
૧૦૩ રામ વિવાહ
૧૦૪ રામજીનો વરઘોડો
૧૦૫ શિવ વિવાહ
૧૦૬ તાપી વિવાહ
૧૦૭ રૂકિમણી વિવાહ
૧૦૮ સીતામંગળ
૧૦૯ ગૌરીમંગળ
૧૧૦ સીતાવેલ
૧૧૧ રૂકિમણીનો કાગળ
૧૧૨ કુંવરીગીત
૧૧૩ મહાદેવની જાન
૧૧૪ રૂકિમણી હરણ
૧૧૫ વળતા શુકજી તે પછી
૧૧૬ વળતા શુકજી તે વાણી
૧૧૭ સત્યભામા વિવાહ
૧૧૮ રમતાં સિંહ મચ્યો એક
૧૧૯ રાધાવિવાહ

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.

અનુક્રમ

- ૧૨૦ ગેડી દડો રમે કૃષ્ણજી
૧૨૧ વદન વકાશ્યુરે વિકૃષ્ટે
૧૨૨ કેદાર વિવાહ
૧૨૩ બાણાસુરનો માંડવો
૧૨૪ સાજીનું ગીત

પ્રભાત.

- ૧૨૫ રામ પહેલે તે પ્રભાત
૧૨૬ આંબલીયોરે
૧૨૭ કોઇએ શ્રીકૃષ્ણ રમતેલા
૧૨૮ અગર સાગર કેરે
૧૨૯ સૂરજ રાંદેલ કેરી
૧૩૦ ઊઠો ઊઠો વિશ્વનાથ
૧૩૧ દિનેસુ પ્રભાતેરે ઉઠીનેરે
૧૩૨ ઉંચા ચંદન ચારે
૧૩૩ ક્રીયાભાષને માંડવેરે
૧૩૪ હાંજી દુંકડાં ટોડા નીરેમાલેણ
૧૩૫ સુખડનાં વૃક્ષ ચાંદરણે
૧૩૬ વહાંણેલાં વાયાં
૧૩૭ ઊઠો ઊઠો નારે રૂડા હંસ
૧૩૮ સોનાને સળીએ
૧૩૯ સુપરભાતે જોતરી
૧૪૦ મોહનને માત જગાડે
૧૪૧ સૂર ઉગ્યોરે
૧૪૨ બાણાસુરનું પ્રભાત
૧૪૩ તોરણે ધવલડો હંસ
૧૪૪ સરોવરની પાળેરે
૧૪૫ ઉઠો ગોરાંરે
૧૪૬ અમદાવાદી ઓરસીયોને
૧૪૭ જળે જળેરે ભમરે
૧૪૮ હાર કાજળ ખેઉ વાદ વહેરે
૧૪૯ પોપટડોરે વાસ્યો

જમવા તથા વેવાઇને ઘેર
જતી વખતનું ગીત.

- ૧૫૦ શેરડીએ અમે સંચર્યાંરે

શોકશનો કે છોડીનો વરણોડો

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.

અનુક્રમ.

- જતો હોય તે વખતનાં ગીત.
૧૫૧ શ્રીગુર ગણપાત સારદા

વહુને સાડી ઓરાઈતી વખ-
તનું ગાત.

- ૧૫૨ જુઓ જુઓરે લોકો ધરચોળ

કલવો ખવરાવતી વખતનું
ગીત.

- ૧૫૩ ખાખારે છોરા કલવા

કંસાર ખાતી વખતનું ગીત.

- ૧૫૪ કોસનક સુનંદનરે
૧૫૫ સરસ્વતી સ્વામીને વીનનું

અંગોળડી.

- ૧૫૬ અંગોળડી થાએરે
૧૫૭ છોરી પડતી પડતી નાઠીરે
૧૫૮ અયવાડો પયવાડો આવ્યો

કંસાર ખાતી વખતનું ગીત

- ૧૫૯ સકળ ખીજરડું છોલતીરે
એલી

ગોરવને દેવસ જમવા જતાં
ગાવાનું ગીત.

- ૧૬૦ શેરડીએ અમે સંચર્યાં
૧૬૧ ગોરવ ગાવાને મન ધર્યું

જમી રહ્યા પછી દોહરાની
પેઠે ગાવાના ગીત.

- ૧૬૨ કાર્તિક માગશરને વળી આળુ

રજાદ લેવા જતી વખતનું
ગીત.

- ૧૬૩ ઉઠો રાંદેલ હ્યો શણગાર
૧૬૪ રાણી રાંદેલ આવતાં જાણી
૧૬૫ ત્રાંખા તે કેં તરભાણું

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

બન વિદાય થતી વખતનું
ગીત. (વરપક્ષ)

- ૧૬૬ અમે દ્રાખ ચારોળીના મેવારે
૧૬૭ જીરે ધન્ય જીવ્યુંરે જીવાવરતણું
૧૬૮ કુચાકાંઠે કેવડો તેવાયે વાંકો
થાયે

કન્યાપક્ષ.

- ૧૬૯ તારાં એન કરગરી આવી
વીઠીરે
૧૭૦ ચીંથરીયા વહેવાઈ અમને
ઘેર વળાવે
૧૭૧ સાના રૂપાના ચાર ચરે
૧૭૨ આપના ખોળા કેમ મેહ્યા
૧૭૩ પરદેશી પોપટડોરે વાક્યો
૧૭૪ ચાંદોરે ફેડઈ કીચોરે

વહુવર ઘેર આવે તે સમયનું
ગીત.

- ૧૭૫ જીરે સરસ્વતી સ્વામી વીનવું
વહુ વર ખારણે ઉભાં રહે તે
સમયનું ગીત.
૧૭૬ જસોદાજી પૂરણ ભાગ્ય ત-
મારાંરે

વધામણાનું ગીત.

- ૧૭૭ કિંગતા સૂરને વધામણું દાજે

મહિરમાં આવે તે સમયનું
ગીત.

- ૧૭૮ ડોડડો ભાયે ભરી

વધામણું દેતી વખતનું ગીત.

- ૧૭૯ વિકૂલવાડીએ કિતર્યા

વધામણું દેઢને ઘેર આવે તે
વખતનું ગીત.

- ૧૮૦ મનરે ધય ધન્ય દહાડોરે

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

- ૧૮૧ આજ મારે ઘેર રામ રમેરે
૧૮૨ વીરા રણજી પાકીરે ખેર

રત્નાદે વિદાય કરતી વખતનું
ગીત.

- ૧૮૩ સમીરે સંધ્યાએ નિસર્યા

વિદાય કરીને આવતાં ગાવાનું
ગીત,

- ૧૮૪ રહોરે રત્નાદે પરણેલાંરે

આરતી.

- ૧૮૫ પાને ફુલે ભરી જાળનો
૧૮૬ નાળીએર દીજેરે વિપ્રની

સાસરે વળાવતી વખતનું ગીત.

- ૧૮૭ હાલો હાલો હાથરણી શણ-
ગારેરે

માયરામાં બેસે તે વખતનું ગીત

- ૧૮૮ આઈ આણાસુરને ચિન્તા થાયેરે

જનોઈના પ્રસંગમાં ગાવાના
ગીત.

- ૧૮૯ મુજીયો ભણીગણી વર આવ્યો
૧૯૦ મુજીયાને કાંને કડી
૧૯૧ પ્રથમ શ્રીમણપતિ લાગુજી
પાયે

- ૧૯૨ ગંગારે જમુના વચ્ચે ખણા-
વોને ખાઈ

- ૧૯૩ સરસ્વતી સ્વામીને વીનવુંરે
૧૯૪ અંબે અખિલ બ્રહ્માંડ બિ-
રાજે છો

- ૧૯૫ જનોઈ પહેરે તે નંદ
નોંધડીયા

- ૧૯૬ લીલી ટોપીને બ્રહ્મચાર ભ-
રત ભરી

- ૧૯૭ વળોવળો બાલુડો કાણમનાવો

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

- ૧૯૮ જસોદાજી પૂરણ ભાગ્ય ત-
મારાંરે
૧૯૯ મુજ્યો સોનાની ગેડીરે
૨૦૦ જડ ઝાલો જડ ઝાલોરે ફેઈ

સીમંત સમયનાં ગીત.

- ૨૦૧ એક વચન તમે શુભો ધે-
નના સસરા
૨૦૨ સાંકડી શેરીમાં આવતાં જણીને
૨૦૩ હાથમાં કાંશકડીને યસવાનાડાં
૨૦૪ રંગચોળ રંગચોળ
૨૦૫ કાગણ માસે વસંત દહાડા
૨૦૬ કંકુ છાંટી કંકોતરી મોકલે
૨૦૭ કહોરે પીકડા લંકાંગઢ વ-
હાણુ પૂરાવો.
૨૦૮ જીરે સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું
૨૦૯ હારે પીકડા લંકાંગઢ વહા-
ણુ પૂરાવો

ગીતનો ગીતોનું સાંકળીયું.
અનુક્રમ.

- ૨૧૦ સાત સૈયેર પાણી ભરેરે
૨૧૧ એના ઘરમાં ઝાળ સોનેયા
૨૧૨ સ્હાંમા સ્હાંમી ઓરડા
૨૧૩ નાહીને ઉઠ્યાંરે રતિ વહુ
૨૧૪ હસ્તિનાપુરથકી પત્રજ આચ્યું
૨૧૫ સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું
૨૧૬ કાળ કાપડલુરે અણાવો
૨૧૭ મલપતિ માળેણુ ઘેર આવે
૨૧૮ માડી મોડ માળણુડી લાવે
૨૧૯ હું તમને પૂછું મારી ધેન
વહુ ગોરી
૨૨૦ સરસ્વતી સ્વામીને વીનવુંરે
૨૨૧ ગોકુળ ગામને ગોંદરેરે
૨૨૨ ગોકુળ ગામને ગોંદરેરે
૨૨૩ મથુરામાં વાગ્યાંરે દોલ
૨૨૪ કંઈ સરસ્વતી સ્વામીને
૨૨૫ ગમન કરોરે ગોળ આગણે

માહ્ગલિક પ્રાચીન ગીતસંગ્રહ.

॥ શ્રી ગણાધિપતયે નમઃ ॥

ધાણ ભરતી વખતનું ગીત.

ગણેશની માડીરે, સોનેજડીરે, રૂપલા જડયારે કમાડ ગૌરી પુત્ર ગાઇશુંરે.
ગણેશને દહીં દૂધ આચાર છે રે, પંચામૃત ઊપર ભાવ ગૌરી પુત્ર ગાઇશુંરે.
ગણેશને ઘોળાં વસ્ત્ર આચાર છેરે, પીળા વસ્ત્ર ઊપર ભાવ ગૌરી પુત્ર ગાઇશુંરે.
ગણેશને ગોળ ઘી આચાર છેરે, મીઠક ઊપર ભાવ ગૌરી પુત્ર ગાઇશુંરે. ૧

—:—

કીયાં ભાઇને ઘેર ગણેશ બેઠા તો કીયાં વહુએ વધાવિયારે,
મારા ગણેશ હુંદાળા ને કાંદ કાંદાળા તો વાંકડી શુંદ શોભાવિયારે.
ફલાણાને ત્યાં ગણેશ બેઠા તો ફલાણી વહુએ વધાવિયારે. મારા ૦ ૨

—:—

કંકુના છડાને દેવાડીએરે, મોતિના ચોક પૂરાવીએરે.
લાડકડીને પરણાવીએરે, સેવના પાટ મંડાવીએરે.
ઘીના દીવા અજવાળીએરે, નાળીએરે અરગ દેવાડીએરે.
લીલુડે નેત્ર ઓછાડીએરે, ત્યાં રે બેસાડો વરરાયનેરે. ૩

—:—

સાથીયડો વસુદેવને દરબાર તો પોંશ પરવાળીનો સાથીયડો.
સાથીયો હારે હીર સમાય તો પનોતાં દેવકીએ પૂર્યો સાથીયડો.
સાથીયડો ફલાણાને દરબાર તો પોંશ પરવાળીનો સાથીયડો.
સાથીયડો ફલાણી બંને પૂર્યો તો પોંશ પરવાળીનો સાથીયડો. ૪

—:—

ગંગા ગોરમટી ચીકણી તેની ગાર ધલાવો,
લીપાવો ઓરડા ઓરડી સારી ઓકળી પડાવો;
સૌભાગ્યવંતાં ફલાંણું વહુ તેને ઓરાં બોલાવો,
ખભેરે ધુધરીયાળી ઘાટડી જીયા વરને વધાવો.

૫

—:—

માંડવેરે કંઈ કંકુડાં ઘોળાયે ઝીણીને લખ વીરા કંકોતરી,
સાઠીનારે કંઈ ઓખાને ખંડાવો, ખંધાવોરે મારા ફલાણા લાઈને પછેડે કે
જાય મારી ફલાણી બેનને સાસરે,
વીરાંરે મેંતો નાના સરખા દીઠા કે મોટા થયા ને વીર ના ઓળખ્યા.
વીરાંરે મેંતો ઘોડીએ પારણે દીઠા કે વેલમાફાએ મેં વીર ના ઓળખ્યા.
વીરાંરે મેંતો ઝલલાં ટોપીએ દીઠા કે પાઘડી શેલે મેં વીર ના ઓળખ્યા. ૬

—:—

જીરે આજ કોએલ બાઈ તમને વીનવું,
તમારા વનવગડામાં કેાંનારે વિવેક મારે રાયે વખાણ્યો કેવડો.
મારે ચંપા ને ચંબેલીની જોડલી,
મારે મોગરડાના વડારે વિવેક મારે રાયે વખાણ્યો કેવડો.
જીરે આજ હું, જીયાવર તમને વીનવું.

—:—

ધઉં વીંણતી વખતનું ગીત.

આજ મારે કંકુનાં કામ સુરત મોકલોરે સાંઢણી
ખાંધજો વડલાની ડાળ નીરજો નાગરવેલ,
પાજો જમુનાનાં નીર તડકેથી આવીરે સાંઢણી.
આજ મારે શ્રીફળનાં કામ અમદાવાદ મોકલોરે સાંઢણી.

૮

(૭૫૨ પ્રમાણે.—

—:—

હાથી હાંતની ચૌરીરે સોને રૂપે રતને જડી,
 તે પર બેઠાં લાડકડીરે દાદાજીને અરજ કરે;
 દાદે લીલુડી શણુગારીરે સોળાં સુનાં લેવા આદ્યા,
 રહ્યાંમા રાયવર મળીયારે ઠાકોર તમે ક્યાંરે આદ્યા,
 અમ ઘેર પુત્રી કુવારાંરે સોળાં સુનાં લેવા આદ્યા. ૯

(ઉપર પ્રમાણે દાદાજીની જગાએ વીર, આપા વિં પાસેના સંબંધીઓનાં નામ દેધને ગાવું)

—:—

લવિંગ બાજઠીઓને હીરલે જડીયો, લગ્ન લાડકડીએ કાગળ લખીયો;
 કાગળ લખીયોને વેગે, વેલેરા આવો મેવાડાના રાય.
 કેઈ પેરે આવું મારી લગ્ન લાડકડી, આણીતેડે દરીયો ને ભરપૂર ભરીયો,
 એરે સમુદ્રમાં સાંઠણી મૂકાવો, એ રીતે આવો મેવાડાના રાય.
 કેઈ રીતે આવું મારી લગ્ન લાડકડી, બેન બાળક મારો છેડો ન છોડે,
 બંધવ માદ્યરી બેલ ન મૂકે, બેન બાળક તેને સાડી પેરાવો,
 લાઈને રનેહથી સાથે લેઈ આવો. ૧૦

—:—

મોતી છત્રે છાયારે મોતી રવ ચડે,
 જીયાવર રોશે ભરાયા બોલાવ્યા બોલે નહીં.
 એમના ફલાણા બાપ તેડાવીએ,
 એમની સોનૈયે પૌંશ ભરાવો બોલાવ્યા બોલે નહીં,
 એમના કાકા ફલાણા તેડાવીએ,
 એમની રૂપેયે પૌંશ ભરાવો બોલાવ્યા બોલે નહીં. ૧૧

—:—

નાગ ફેણીરે અંબોડલાંરે, જમણેલા રચિયા છે કાપરે,
 બાપ પનોંતારે લાડકડીને, માડી ચઢાવે છે તેલરે.
 નાગફેણીરે અંબોડલાંરે, જમણેલા રચિયા છે હીરાંરે,
 વીરા પનોંતારે લાડકડીને, ભાભી ચઢાવે છે તેલરે. ૧૨

—:—

પીળો પીળો રે હળદરનો છોડ, સોહેને પીળો મારે મન વશ્યો.
 મારાં લાડકડીરે તમને પીઠી ચોળેરે આજ કુંવર ઘેર સોહેલો.
 રાતો રાતોરે કુંકુમનો છોડ, સોહેને રાતોરે મારે મન વશ્યો.
 મારાં લાડકડીરે તમને તીલક કાઢેરે, આજ કુંવર ઘેર સોહેલો.
 ઘોળો ઘોળોરે મોગરડાનો છોડ, સોહેને ઘોળોરે મારે મન વશ્યો.
 મારાં લાડકડીને તમને ચોખા ચોઢેરે, આજ કુંવર ઘેર સોહેલો.
 કાળો કાળોરે કસ્તૂરી છોડ, સોહેને કાળોરે મારે મન વશ્યો.
 મારાં લાડકડીરે તમને નયન આંજેરે, આજ કુંવર ઘેર સોહેલો.
 લીલો લીલોરે નાગરવેલ્યનો છોડ, સોહેને લીલોરે મારે મન વશ્યો.
 મારાં લાડકડીને તમને તંબોળ આપેરે, આજ કુંવર ઘેર સોહેલો. ૧૩

—:—

હું તમને પૂછું મારાં લમ્મ લાડકડી, લમ્મ લાડકડી વાનેલા કેણે ભર્યા.
 બાપને રાજે માડી સુકુળનાર મારી સુકુળનાર વાનેલા તેણે ભર્યા.
 હું તમને પૂછું મારાં લમ્મ લાડકડી લમ્મ લાડકડી વાનેલા કેણે ભર્યા.
 કાકાને રાજે કાકી સુકુળનાર કાકી સુકુળનાર વાનેલા તેણે ભર્યા.
 હું તમને પૂછું મારાં લમ્મ લાડકડી લમ્મ લાડકડી વાનેલા કેણે ભર્યા.
 વીરાને રાજે ભાભી સુકુળનાર ભાભી સુકુળનાર વાનેલા તેણે ભર્યા. ૧૪

—:—

સજન તળાવડીમાં ઝાઝેરાં પાણી, જીલોરે જીયાવર વાડી તમારી,
 પારકે પરદેશે ક્યાંથી વાડી હુમારી, સસરાની વાડી તે પહેલી તમારી. ૧૫

—:—

રાજાની વાડીમાં રાય અંપો મોડયો ત્યાંરે લાખેણુ વરે અંખોડો છોડયો.
 તેરે અંખોડો લાડકડીએ દીઠો, લાડકડીએ જઈબાપ વિનવીયા,
 બાપજી બાપજી એ વર જોજો, એ વર જોજો સોને ઘર ભરજો,
 એ વર મોટો ને કૂલડાંનો ગોટો, એ વર કાળો ને કામણુગાળો.
 એ વર નાનો ને મોતિનો દાણો, એ વર ગોરો ને કેડે કંદોરો. ૧૬

—:—

જીરે આંછી તીરે ગંગારે, પેલી તીરે જમુનાંરે,
વચમાં તે સરસ્વતી નદી વહે છે.

જીરે સોનાની ગેડીરે, રૂપલા દડુલોરે, રામચંદ્ર રમવાને નીસર્યા,
જીરે સોનાતું બહેડુંરે, રૂપલા ઉઠાણીરે. સીતાબાઈ પાણીડાં સંચર્યા,
જીરે રાસડી ના પહોચેરે, ઘડુલો ન ખૂડરે ફવાને કાંઠેરે બહાંણાં વહી ગયાં.
જીરે રામચંદ્રે પૂછયું રે, કોણ છોરે કોણ છોરે,
કોણ રાયનાં બેટીરે, કોણ તારું નામરે પરણી કે બાળ કુંવારડી.
જીરે હું છું હું છું રે જનકની બેટીરે,
સીતા બાઈ નામરે, હજુએ છું બાળ કુંવારડી.
સીતાબાઈએ પૂછયું રે, કોણ છોરે કોણ છોરે,
શું તમારું નામરે, કીયારે નગરના નરેશ છે.
જીરે હું છું રે હું છુંરે, દશરથનો પુત્રરે,
રામચંદ્ર નામરે, અયોધ્યા નગરીનો અધિપતિ.
જીરે કંકુની પડીરે, નાડાની છડીરે, લગન નિરધારી વહેલા આવજો. ૧૭

—:—

ચંપો રોપીને શ્રીકૃષ્ણ ગામ સિધાબ્યા,
ચંપે કળીઓ આવીને શ્રીકૃષ્ણ હજુએ ન આવ્યા;
રાણિ રૂકિમણીને સ્વપ્નરે લાધ્યું, જાણે શ્રીકૃષ્ણ પરણેને મીઠળ બાંધ્યું.
મારા સ્વપ્નામાં ચાર સૌભાગ્યવતી, ચારેના હાથમાં લાલ કંકાવટી. ૧૮
(ઉપર પ્રમાણે. શ્રીકૃષ્ણની જગાએ અને રૂકિમણીની જગાએ જે નામ દેવું હોય તે દેવું)

—:—

કન્યા લાડણીને છાના કાગળ મોકલેર, શુણ બનડાજી
મોટાનો વરવેલો ચત્રુભુજ બનડાજી.
કન્યા હું કેમ આવીશ એકલો, મારી દાતણ કરવાની વરજાન, ચત્રુભુજ બનડાજી
મારે બાપે ચુંવાળીયા તેડાવ્યા શુણ બનડાજી.
દાતણ કરશે જીયાવરની જાનજી. કન્યા લાડણીને
કન્યા હું કેમ આવીશ એકલો, મારી મરદન કરવાની વરજાનજી-શુણ બનડાજી
મારે બાપે તે મરદનીયા તેડાવ્યા શુણ બનડાજી.

મરદન કરશે જીવાવરની જન. કન્યા લાડણીને
 કન્યા હું કેમ આવીશ એકલો મારી નાવણ કરવાની વરજન જી શુણ બનડાજી
 મારે બાપે તો નાવણીયા તેડાવ્યા શુણ બનડાજી.
 નાવણ કરશે જીવાવરની જનરે શુણ બનડાજી. કન્યા લાડણીને
 કન્યા હું કેમ આવીશ એકલો મારી ભોજન કરવાની વરજન, શુણ બનડાજી
 મારે બાપે તે સુખડીયા બેસાડયા. શુણ બનડાજી.
 ભોજન કરશે જીવા વરની જનરે, શુણ બનડાજી. ૧૯.

—:—

ટાઢાં શીળાં વાડીમાંનાં વંનરે, તેથી રે શીળો રે હમારો માંડવો.
 હમારે માંડવે જ્ઞેશીડા તેડાવોરે, જ્ઞેશીડા છે ફલાણી વહુના કંથરે,
 રાણીના જાયા આવશે તો રંગ રહેશે.

મોટાના માંડવડા રણીઆમણા.
 હમારે માંડવે ચીતારા તેડાવોરે, ચીતારા તો ફલાણી બેનના કંથરે,
 ફલાણા જમાઈં દાશીના જાયા આવોં મોટાના માંડવડાં ૨૦

—:—

પાપડ સેવ વખતનાં ગીત.

—:—

ઉડો ઉડો ભમરાજી રઢીઆળારે, જઈ બેસો કાશી ગામને તોડેરે,
 જમાઈ તો ઘેર નહીં ઉતારેરે, ફલાણી બેને આદરમાનજ દીધારે.
 આખ્યાં છે બે પાનરે પાનનો ખડાળેરો છે રંગરે
 બાપ ઘેર માંડવો છે રાયજંગરે.

ઉડો ઉડો ભમરાજી રઢીઆળારે, જઈ બેસો ગોકુળ ગામને તોડેરે,
 જમાઈ તો ઘેર નહીં ઉતારેરે, ફલાણી બેને આદરમાનજ દીધારે.
 વિદાયગીરીમાં આખ્યાં છે બે પાનરે, પાનનો ખડાળેરો છે રંગરે,
 કાકા ઘેર માંડવો છે રાય જંગરે. ૨૧

—:—

સરસ્વતી સ્વામિને ત્રીનવું પાલવ જલોરે,
 ગણેશને લાગુ પાય....
 કીયા ભાઈની મેડીએ દીવા બળે, પાલવ જલોરે.
 કીયા ભાઈને ન મળે દીવેલ,
 કીયા ભાઈના હાથીઓ મધ પીયે.— પાલવ જલોરે.
 કીયા ભાઈની તરશી ગાય,
 કીયા ભાઈ ઉંચા ગોરા પાતળા— પાલવ જલોરે.
 કીકા ભાઈ કાળા કુંભાર....
 કીયા ભાઈના અધાસ....
 કીયા ભાઈની દૂટી ઝુંપડલી....
 ફલાણુની મેડીએ દીવા બળે— પાલવ જલોરે.
 વેવાઈને ન મળે દીવેલ....

૨૨

—:—

કાશીમાં ચપોરે રોપીયો, રોપનારનું નામ ન જાણુંરે,
 તાળાં ને ફૂંચી રહે જે કરે, વખારીયાનું નામ ન જાણુંરે.
 ભારત પોથી રહે જે કરે, પુરાણીનું નામ ન જાણુંરે.
 અમ અગાશીએ ધોતીયાં સૂકવે, અમિ હોત્રીનું નામ ન જાણુંરે.
 વેઢને વીંટી રહે જે કરે, વરણાગીયાનું નામ ન જાણુંરે.
 બારણામાં અખસરા રમી રહી, અખસરાનું નામ ન જાણુંરે.
 બારણામાં બાળુડાં રમી રહ્યાં, બાળુડાંનાં નામ ન જાણુંરે.
 ઓરડામાં કંકણ લગી રહ્યાં, વહુવારનું નામ ન જાણુંરે.
 શેલાં ને પાઘડી જે કરે, વરણાગીયાનું નામ ન જાણુંરે.
 મરડીને બાંધેરે પાઘડી, તીતાલીયાનું નામ ન જાણુંરે.

૨૩

—:—

ગઢ રે ખંભાત ગઢથી ઘોડીરે આવી,
 આવી રહી લંકાં ગઢ હેઠ, વછેરીની ચાલ કઢાવો.
 કીયાભાઈ ઘોડીનાં મૂલ કરી આવે,
 કીયાભાઈ ખરચે દામ, વછેરીની ચાલ કઢાવો.

કીયા ભાઈ ઘોડીના ધુધરા ઘડાવે,
 કીયાભાઈ છંદે નચાવે, વછેરીની ચાલ કઢાવો
 કીયા ભાઈ ઘોડીને ચો'રે બંધાવે.
 કેઈ વહુ નીરે નાગરવેલ, વછેરીની ચાલ કઢાવો.
 કીયા ભાઈ ઘોડીના નાયક,
 કીયા ભાઈ ઘોડીએ ખેસવા લાયક, વછેરીની ચાલ કઢાવો. ૨૪

—:—

દરીયાને કાંઠે મીઠળડીરે, મીઠળ આંણ્યાં દસવીસ. રાયજાદા.

લાડકડી તે બાપને વીનવેરે, બાપા મારા મુજને પરણાવો. રાયજાદા.

પરણું પરણું કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ નહિ લાગશે વાર. રાયજાદા.

(પા ઘડીએ નહિ લાગશે વાર. રાયજાદા.)

લાડકડી તે વીરાને વીનવેરે, વીરા મારા સામેલા થઈ આવો. રાયજાદા.

સામેલા સામેલા બેન શું કરોરે. ઘડીએ નહિ લાગશે વાર. રાયજાદા.

(પા ઘડીએ નહિ લાગશે વાર—રાયજાદા.)

લાડકડી તે કાકાને વીનવેરે, કાકા મારા સાજન મેળાવો. રાયજાદા.

સાજન સાજન કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ નહિ લાગશે વાર. રાયજાદા.

(પા ઘડીએ નહિ લાગશે વાર—રાયજાદા.)

લાડકડી તે મામાને વીનવેરે, મામા મારા મોસાળીયા થઈ આવો. રાય

મોસાળીયા મોસાળીયા કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ નહિ લાગશે વાર. રાય

(પા ઘડીએ નહિ લાગશે વાર—રાયજાદા.)

લાડકડી તે બનેવીને વીનવેરે, બનેવી મારા પડધમીયા થઈ આવો. રાય

પડધમીયા પડધમીયા કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ રાય પા ઘડીએ રાય

લાડકડી તે માડીને વીનવેરે, માડી મારાં મોડ મેલી આવો. રાયજાદા.

મોડ મોડ કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ રાય પા ઘડીએ રાય

લાડકડી તે કાકીને વીનવેરે, કાકી મારાં સાજન મેળાવો. રાયજાદા.

સાજન સાજન કુંવરી શું કરોરે, ઘડીએ રાય પા ઘડીએ રાય

લાડકડી તે બેનને વીનવેરે, બેન મારી પીઠી લેઈ આવો. રાયજાદા.

પીઠી પીઠી બેન શું કરોરે, ઘડીએ રાય પા ઘડીએ રાય

લાડકડી તે ભાભીને વીનવેરે, ભાભી મારી. ૨૫

સમુદરિયા સાંઠણી મૂકાવો રાયજાદા, ઓ રંગ લાધ્યો છે.
 ત્યાંથી સોનાં અણાવો રાયજાદા, ઓ રંગ
 લાડકડીના ઘેરખા ઘડાવો રાયજાદા, ઓ રંગ

કાચી કેરીઓ પડે, સોની ઘેરખા ઘડે,
 હમારી નજર ઠરે, લીલી દ્રાખો ગરે,
 ચાંદાને ચાંદરણે, દીવાને અજવાળે,
 હાકેમને હોદે, કલમને ગોદે,
 ચલમને ચોપે લેઈ આવો રાયજાદા, ઓ રંગ લાધ્યો છે. ૨૬

—:—

સોનાનો હુલ્લો ને રૂપાની દાંડી, હુલ્લો પીયોને મારા કીયા ભઈ અજારીરાયે.
 કાયલ બોલે ને ટહુકાને તોલે, આરડેથી રહ્યારે ફલાણી વહુ બોલે.
 હુલ્લો પીયો તો તમને રામ હુવાઈ રાયે.
 કાયેલ બોલે ને ટહુકાને તોલે.

મેડીએથી રહ્યા ભાઈ કીયા ભાઈ બોલે, સૈયર રમો તો તમને રામહુવાઈ રા. ૨૭

—:—

ઉંચા ઉંચા મહોલ બંધાવો અરૂખાં મૂકાવીએ મારા રાજ.
 અરૂખે તે બેસે કીયા ભાઈ કેઈ વહુ બેસે બારીએ મારારાજ.
 કીયા ભાઈ સાત સાબેલાની જોડ હુલ્લો પીયે મારા રાજ
 કીયાં વહુ સાત સૈયરની જોડ પાણી ભરે મારા રાજ.
 બેડલુ હેઠળ મહેલી હુલ્લો ભરી લાવોની મારા રાજ.
 કીયાં વહુને ચઢી છે રીસ હુકો તેથી ફેંકીયો મારા રાજ.
 હુલ્લાના થયા લુલ્લા ચૂરા થયા ચલમના મારા રાજ.
 હુકકો થયો અસવાર ચલમ ચઢી ચોતરે મારા રાજ.
 હુલ્લાના એક હજાર ચલમના ચારસો મારા રાજ.
 કીયા ભાઈને ચઢી છે રીસ કીયાં વહુ માર્યાં સોટીએ મારા રાજ.
 કીયાં વહુને ચઢી છે રીસ મૈયર ચાલ્યાં રૂપણે મારા રાજ.
 લીધાં રે આભરણ લીધી ટોપી રામૈયા લીધાં પારણાં મારા રાજ.
 દીયેર મનાવાને જાય ભાભીરે કેવાં રૂપણાં મારા રાજ.

તમ વિના સૂનારે અવાસ મંદિર સૂનાં પારણાં મારા રાજ.
 તમ આંચે વહે રે અવાસ રામૈયા લીધાં પારણાં મારા રાજ.
 વણુ વિધ્યાં મોતિ રે વેચાય લાભી ઘર આપણાં મારા રાજ.
 ખીજે ને રૂપણે જાઈ સ્વામીએ મનાવીયાં મારા રાજ.
 હાથમાં બેવડી રાશ સડાસડ ઊતરે મારા રાજ.
 હું તમારી ઘરની ગુલામ હવે ન જાઉં રૂપણે મારા રાજ.
 હું તમારી પગની પેજર હવે ન જાઉં રૂપણે મારા રાજ.
 હું તમારી માડીની લાડી હવે ન જાઉં રૂપણે મારા રાજ.
 હું તમારી બેનની કેંણુ હવે ન જાઉં રૂપણે મારા રાજ.
 હું તમારી કાકીની આણી હવે ન જાઉં રૂપણે મારા રાજ. ૨૮

માંડવડારે માંડવા શિયળડા, ત્યાં બેશી લખજેરે વીરા કંકેતરી,
 પહેલી તે કંકેતરીરે ગણપતિને મોકલો, પગરણે પહેલારે ગણપતિ આવશે.
 માંડવે મ્હાલતાંરે પાર્વતી આવશે, માંડવે મ્હાલતારે લક્ષ્મી લાલ આવશે.
 માંડવડારે માંડવા શિયળડા, ત્યાં બેશી લખજેરે વીરા કંકેતરી.
 ખીજે કંકેતરીરે વાલોડ મોકલો, સાસરાના સુખિરયારે કીયા જમાઈ આવશે.
 પીયેર પનોતાંરે કેઈ બેન આવશે, મોસાળ મ્હાલતાંરે લાણીબાઈ આવશે. ૨૯

પહેલો વધાવો મારે આવીયો, મેંતો મોકલ્યો મારા બાપને રાજ, વધાવો
 બાપજી તમારે ને બંગલે, જીરે અગર બહેંકે સારી રાત, વધાવો
 અગર બહેંકે ચંદન ચડે, જીરે કસ્તૂરી મરદન હોય, વધાવો
 ખીજે વધાવો મારે આવીયો, મેંતો મોકલ્યો મારા કાકાને રાજ, વધાવો
 કાકાજી તમારી મેડીએ, જીરે અગર બહેંકે સારી રાત, વધાવો
 અગર બહેંકે ચંદન ચડે, જીરે કસ્તૂરી મરદન હોય, વ૦ ૩૦

આમલી થડે થોડી ને ડાળે અતિ ઘણી, આમલી વહેવાઈનાં ઘર કેમ જાણીયે.
 આમલી જોશીડા બેઠા છે બારરે, રાજે રૂડી આમલી.
 લાલ રંગે રંગ્યોરે કન્યા ચૂડલો, આમલી વહેવાઈનાં ઘર કેમ જાણીયે.
 આમલી ચીતારા બેઠા છે બારરે, રાજે રૂડી આમલી.
 આમલી થડે થોડી ને ડાળે અતિ ઘણી, આમલી વહેવાઈનાં ઘર કેમ જાણીયે.
 આમલી રંગારા બેઠા છે બારરે, રાજે રૂડી આમલી.
 (ઉપર પ્રમાણે રંગારાને બદલે સોનીડા વિં ને કહેવા હોય તે કહેવું) ૩૧

મંડપ રચ્યો રે મોરે રે દરબાર,	ઘડ્યો રે માંડવો રજિઆમણો
મારી બારસાળે ગણેશનો વાસ,	ઘડ્યો રે૦
મારી પરસાળે પ્રભુજીનો વાસ,	ઘડ્યો રે૦
મારે ઓરડે ગોત્રજનો વાસ,	ઘડ્યો રે૦
મારી મેડીએ વહુવારનો વાસ,	ઘડ્યો રે૦

૩૨

કેઈ ઇંટે ચણું ને ઘર નીપજે,
 નીપજે નીપજે રે રૂડા બંગલાને મહોલ. વધાવો મારે આવીયો
 હું તો વહુ રે કીયાં વહુને વીનવું,
 મૃગનયની રે તારો નાવલો દેખાડ. વધાવો રે૦
 મારા નાવલાને હાથે સોના સાંકળાં,
 મારો નાવલો તો શહેરનો સરદાર. વધાવો રે૦

૩૩

હાથના પોંચાએ જગ મોહું, રાણી રાંદેલ પૂછે હો રાય.
 કહોરે લાડી કોણે તમને સાંકળાં ઘડાવ્યાં, તો લંગરે તેજ ઘણાં તેજ ઘણારે.
 બાપ કહીએ અમારા ફલાણારે.
 હારે છોરા તેણે હમને સાંકળાં ઘડાવ્યાં, તો લંગરે તેજ ઘણાં તેજ ઘણારે.
 હાથના પોંચાએ જગ મોહું, રાણી રાંદેલ પૂછે હો રાય,
 કહોરે લાડી કોણે તમને ચૂડલા મઢાવ્યા, તો કંકણે તેજ ઘણાં તેજ ઘણારે.
 મામા કહીએ હમારા ફલાણારે.
 હારે છોરા તેણે હમને ચૂડલા મઢાવ્યા, તો કંકણે તેજ ઘણાં તેજ૦. ૩૪

ત્રાંબા ફૂંડી તે નગર સોહ્યામણી,
 માંહે ભરીયાં છે ગૌરીનાં ધીય સાહેલીનો આંખોરે મોરીયો.
 હરે કીયા ભાઈના ગયા સાહેબા ખીડલા,
 હરે કીયા ભાઈનાં ગયાં નાળીએર.—સાહેલીનો આંખોરે મોરીયો
 હરે કીયા ભાઈના અવાસ ચીકેણ ચઢે,
 હરે કીયા ભાઈની ટુટી ઝુંપડલી— સાહેલીનો.
 હરે કીયા ભાઈનાં ઊંચાં ગોરી પાતળાં,
 હરે કીયા ભાઈનાં કાળાં કુભાર— સાહેલીનો.
 હરે કીયા ભાઈની મેડીએ દીવા બળે,
 હરે કીયા ભાઈને ન મળે દીવેલ— સાહેલીનો.

જીરે કીયા ભાઈના હાથીયો મધ પીયે.

જીરે કીયા ભાઈની તરશી છે ગાય-

સાહેલીનો.

૩૫

—:—

બનાજી હાથની અંગુઠી પગની જુઠી મોઢે માળેણુ લુટીજી બાંકે બનાજી.

બનાજી ખારડોલીની નારી પાંતરાંવાળી પતવાળી સીવી જાણેજી.

બનાજી વાલોડની નારી પથ્થરવાળી પથરે છાણુ થાપેજી.

બનાજી વાંસદાની નારી સોડીયાવાળી સોડીયામાં ઘર ઘાલેજી.

બનાજી ધરમપોરની નારી બિનગીવાળી પટીયાં પાડી જાણેજી.

બનાજી બ્યારાની નારી પાનવાળી પાન ખાઈ જાણેજી.

બનાજી કડોદની નારી કાછડાવાળી તાપીનું જળ ભરી જાણેજી.

બનાજી મૈવાની નારી પૈંવાવાળી પૈંવા ખાંડી જાણેજી.

બનાજી બલસેરની નારી વાવવાળી વાવનું જળ ભરી જાણેજી.

બનાજી પલસાણાની નારી અડાયાંવાળી અડાયાં વીંણી જાણેજી.

બનાજી બરવાસાની નારી ખુંપરાવાળી ખુંપરા વણી જાણેજી.

બનાજી સુરતની નારી બંગડીવાળી ચુડલા પહેરી ન જાણેજી.

બનાજી મુંબાઈની નારી મોતિવાળી મોતિના દાગીના પહેરી જાણેજી. ૩૬

—:—

કુમકુમની ગાર ઘલાવો સિંદુરે પાડો ઓકળીરે,

લીપે લીપે ફલાણી નાર લીલારે ગજની કાંચળીરે.

ભાભીજી તમારાં લાડકડીને વારો લીંપણુ મારાં છુદશેરે,

છુંદેતો છુંદવા દેજો કુંવર મારા લાડકારે,

લાડકાને લાડકા લાડુ આપો લીંપણુ નહિ છુંદશેરે.

૩૭

—:—

બનડાજી દીલ્લીને દરવાજો નોખત વાગેરે, રાજ-સાહેલીનો બનડો.

બનડાજીરે લાંકાગઢ વાંણુ પુરાવો,

બનડાજીરે ત્યાંથકી સોનાં અણાવો-રાજ સાહેલીનો બનડો.

બનડાજીરે જીયાવર ગુલાબનો ગોટોરે,

બનડાજીરે બનડી બરાનપુરી છોગોરે.-રાજ સાહેલીનો બનડો

૩૮

લીલી ઘોડીને લીલો આખખો-કેસરીસિંહ રાજ.	
લીલુડાં જડીત્ર પલાણુ-ખડાદુરખાં ચાકરી ચાલ્યા.	
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા -	કેસરી.
મોહી રહ્યા ચારે દેવ-	ખડાદુરખાં.
પ્રથમે તે વિશ્વનાથ મોહી રહ્યા-	કેસરી.
ખીજે ગદાધર દેવ-	ખડાદુરખાં.
ત્રીજે તે કદમેશ્વર મોહી રહ્યા-	કેસરી.
ચોથે કેદારનાથ મોહી રહ્યા-	ખડાદુરખાં.
ચારે તે મોહીને શું કર્યું-	કેસરી.
રાખ્યો તમારા શેવકોનો રંગ-	ખડાદુરખાં
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા-	લવિંગીયા ઘોડી.
મોહી રહ્યા ચારે કાકા -	પાશાહે દીલ્લી છોડી.
પ્રથમે તે કીયા કાકા મોહી રહ્યા-	લવિંગી.
ખીજે કીયા કાકા મોહી રહ્યા-	પાદશાહે.
ત્રીજે તે કીયા કાકા મોહી રહ્યા-	લવિંગી.
ચોથે કીયા કાકા મોહી રહ્યા-	પાદશાહે.
ચારે તે મોહીને શું કર્યું-	લવિંગી.
રાખ્યો મારા સાજનનો રંગ-	પાદશાહે.
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા-	લાલા દુધ પીયોને.
મોહી રહ્યા ચારે વીર-	લાખેણુણુ વર ખાંડ લીયોને.
પ્રથમે તે કીયા ભાઈ મોહી રહ્યા-લાલા. (એપ્રમાણે ચાર વાર ગાવું)	
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા-	મંકોડા કાળા.
મોહી રહ્યા ચારે મામા-	વિંછુજીએ આંકડા વાળ્યા.
પ્રથમ તે કીયા મામા મોહી રહ્યા-	મંકોડા. (ઉપર પ્રમાણે)
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા-	ચાંચડજી ચટકાળા.
મોહી રહ્યા ચારે જમાઈ-	માંકડજી લટકાળા (ઉપર પ્રમાણે)
ઘોડી ચઢી જીયાવર સંચર્યા-	ઘોડી ગણું ગાળે.

મોહી રહી ચારે વેવાંણુ-
છંદે છુદાવ્યાં છુદણ્યાં-
હરખે રંગાવ્યા દાંત-

વેવાંણુ મારી છંદે નાચે.
ઘોડી ગણુ' ગાજે.
વેવાંણુ મારી છંદે નાચે. ૩૬

—:—

ઘોડી આવીરે મજીઠીયા મહોમાં,
ઘોડી આવી રહી મુંબાઈગઢ-રાયજાદા જાંદા દેખોરે, ગુલાબી ચમકે છે.
ઘોડી આગલે પગેરે ધમ ધુધરા.
ઘોડી પાછલે પગે ધમકાર- રાયજાદા જાંદા. ગુલાબી.
ઘોડો જોઈને કીયાં વેવાંણુ મોહી રહ્યાં
ઘોડી નહિ આવે ફલાણી વહુને તોલે- રાયજાદા જાંદા ગુલાબી. ૪૦

—:—

આવી રૂડી સરોવરની પાળ આંખલીયાની ડાળ લવિંગ ઝુમે ઝુમખે મારારાજ.
વેડનારા જડારે ચતુર કીયાં વહુના સાહેબા મારા રાજ.
કાચાં લવિંગ ના વેડો એ કઈ પેરે પાકશે મારા રાજ,
આવી રૂડી સરોવરની પાળ આંખલીયાની ડાળ,
નાજિએરી ઝુમે ઝુમખે મારા રાજ.
વેડનારા જડારે ચતુર કીયાં વહુના સાહેબા મારા રાજ.
કાચાં નાજિએર ના વેડો એ કઈ પેરે પાકશે મારા રાજ. ૪૧

—:—

ઊડો ઊડોને મારાં અંતરનાં કોયલ તમારેને જાણું છે નોતરે.
એક ગામ ન જાણું નામ ન જાણું કીયાં સૌભાગ્યવતિ બેનને સાસરે;
ગામછે વાલોડ ને નામ છે દેસાઈ કીયાં સૌભાગ્યવતિ બેનને સાસરે,
હું તો આવીશ રે વીરા મોટે મંડાણે બેશીશ માફા પાલખી,
હું તો ઊતરીશરે વીરા પહોળી પરસાળે બેશીસ સાંગા માંચીયે,
હું તો બેશીશ રે મારા વીરાની ગોઠ ભાલી ચાંપશે મારા પાવલા,
હું તો રીજેશરે વીરા લાખે બે લાખે ગામ લેઈશ મન ગોઠતાં,
એટલું લેઈ હું તો ઘેર જઈશ હું છું બેન સંતોશણી. ૪૨

—:—

જુરે આજ મેં તો ઘઉંલા પરવત નોંતર્યા,
 ઘઉંલ તમે છો મારે સેવો વણુવા જોગ, મારે રાયે વખાણ્યો કેવડો.
 જુરે આજ મેં તો અડદા પરવત નોંતર્યા,
 અડદા તમે છો મારે પાપડ વણુવા જોગ, મારે રાયે૦
 જુરે આજ મેં તો ચોળા પરવત નોંતર્યા,
 ચોળા તમે છો મારે વડીયો કરવા જોગ,
 જુરે આજ કોયલ બાઈ તમને વીનવું,
 તમારા વન વગડામાં કોનારે વિવેક. મારે રાયે૦
 હમારા વનવગડામાં ચંપો ચપેલી જોડવાં,
 તેમાં મોગરડાના વડારે વિવેક, મારે રાયે૦
 જુરે આજરે જીયાવર તમને વીનવું,
 તમારા કાકા એમાં કોનારે વિવેક,
 હમારા ફલાણુને ફલાણુનાં જોડવાં,
 તેમાં ફલાણુના વડારે વિવેક. મારે રાયે૦

—:—

ચોકમાં ચાંપલીયોને ઘોર ગંભીર તો ફૂલડાં ફૂટે બાળે વેશનારે,
 કીયાભાઈ ચઢીને હીંટાળે તો ફૂલડાં વીંછે નાગર પાતળારે;
 વીંચૂટીને સાંઠણી શણગારી તો જા્ય મારી મોટી બેનને સાસરે.
 ગોરાં મોટી બેન સૂતેલાં જાગો, માડીને જા્યેરે આંણું મોકલ્યાં;
 બાપાજીએ તો પગરણ માંડ્યાં તો, વીરાએ આંણું મોકલ્યાં.
 ઘણું ઘણું જીવો માડીના જાયા, ભવનાં મહેણું મારાં ટાળીયાં. ૪૪

—:—

જિંચી જિંચી મેડી, લટકણ બનડાજી, બેઠા બેઠીરે વેવાઈ, મોતિસેર રતને જડી,
 કીયાભાઈ પૂછે, લટકણ બનડાજી, તમારા અવાસ દેખાડો, મોતિસેર રતને.
 એની મેડીએ, લટકણ, હંસને મોર મોતિસેર૦
 વેવાઈ પૂછે કીયાભાઈ, તમારા અવાસ દેખાડો મોતિસેર૦

દૂટી ફાટી ઝુંપડી, લટકણુ, કાગા કરેરે કલોલ, મોતિસેર૦
 વેવાઈ પૂછે કીયાભાઈ, લટકણુ, તમારી નાર દેખાડો મોતિસેર૦
 એની નારીયો લટકણુ, સુરતની શેઠાણી, મોતિસેર૦
 કીયાભાઈ પૂછે, લટકણુ, તમારી નાર દેખાડો. મોતિસેર૦
 એની નારીઓ, લટકણુ, જાણે કીયા ગામની વાઘરેણુ, મોતિસેર૦ ૪૫

—:—

સજની પહેલો વધા મારે આવીયો મેં તો મોકલ્યો મારા ખામને રાજ
 વાડીના ભમરા દ્રાક્ષ મીઠીરે વનફળ શીયળડાં,
 મારી માડીએ હરખે વધાવ્યો, મારા બાપે આલ્યા પાલવ છેડારે
 વાડીના ભમરા દ્રાક્ષ મીઠીરે ૪૬

—:—

સાત ચોરડીઓમાં ભરીએલું જીરૂ,
 જાયાવર પરણે તે ઘડીએ ના ધીરૂ,
 ફલડા ધીમાંનાં ઘેબર મુજને મીઠેરાં લાગે,
 સાત ચોરડીઓમાં ભરીએલી રાધ,
 જાયાવર પરણેને જોઉં ચતુરાઈ, ફલડા૦
 સાત ચોરડીઓમાં ભરીએલું મીઠું,
 જાયાવર પરણે ને ફલાણા કરેરે વજીરૂ. ફલડા૦
 મીઠેરાં લાગે તો મૂલવી લેજો,
 નહિ તો જાયાવરના કાકાને કેજો ફલડા૦ ૪૭

—:—

જિંથારે મંડપ ખડોળેરા રચાવો પીયુજ, નવલાં સાજન આવશેરે
 મંડપ જિપર ચંદરવા બંધાવો પીયુજ નવલા૦
 મંડપ હેઠે જાજમ પથરાવો પીયુજ નવલા૦
 જાજમ જિપર બાજઠ મંડાવો ધીયુજ નવલા૦
 બાજઠ જિપર સોગઠાં મૂકાવો પીયુજ, નવલા૦

બાજી ઉપર પરવાળીના પાસા પીયુજી—	નવલા૦
રમશે રમશે જીયાવરના માસા પીયુજી—	નવલા૦
બાજી જોવા જન મળીયા છે આજ પીચજી—	નવલા૦
રમશે રમશે રાજપીપળીના રાજ પીયુજી—	નવલા૦
રમશે રમશે કીયાભાઈ થાઈ રાજ પીયુજી—	નવલા૦
સામા રમશે વેવાઈ પેલા પાજી પીચજી—	નવલા૦
હાર્યા હાર્યા વેવાઈ પેલા પાજી પીયુજી—	નવલા૦
જીત્યા જીત્યા કીયાભાઈ થઈ રાજ પીયુજી—	નવલા૦
હાર્યા ઉપર ગધેડાં ભૂંકાવો પીયુજી—	નવવા૦
જીત્યા ઉપર નોખત વગડાવો પીયુજી—	નવલા૦ ૪૮

—:—

લીલી દ્રાખનો છાયો રે માંડવો,	
જીવાવર બાપને પૂછે,	આજે આનંદ શું છે,
જેશીડા તેડયા છે,	આજે આનંદ એ છે.
લીલી દ્રાખનો છાયો રે માંડવો,	
જીવાવર કાકાને પૂછે,	આજે આનંદ શું છે.
આજે સાજન મળે છે.	આનંદ એ છે. ૪૯

—:—

ડુંગર ચઢીએલી જાન તો વેલે આજાં હીંડવાં,	
એક હીંડવું લાડકીએ ચૂટયું એ છોરાને દિલ વશ્યું;	
પરજી તો ફલાણી કુંવરી, નીકર ઉભો તપ કરૂં:	
ડુંગર ચઢીએલી જાન તો, વેલે આજાં હીંડવાં,	
એક લાડકીએ ચૂટયું, ને છોરાને દિલ વશ્યું;	
પરજી તો ફલાણી બહેન, નીકર ઉભો તપ કરૂં.	૫૦

—:—

દક્ષિણ દેશથી થોડી રે આવી, ચૌટાને ચોરે બંધાવી,
થોડી ચાલે તે કુંકુમના પગલાં, થોડી હણહણે મોતિના ઢગલા,

હવે ગાઓ ભાઠેલા ભોઠ, ભલા ભાઠેલા ભથરોટ.
કડાં પહેરીને જનમાં જાયે, પણ કોડી ન એક કમાયે,
ઠાલી ઠકરાઈને હાથમાં છાંણું, મોટી વહુ છતાં ન કરે આંણું.
એવી ભોળા ભાઠેલાની વાત, હવે ગાઓ રજપૂતોની ન્યાત;
ભલા રજપૂત રાણા કેવાયે, જૈરાં મેલીને જનમાં જાયે,
હવે ગાઓ ઊદિચ્યની ન્યાત, એની ન્યાતમાં મધ મધ રાત.
એનાં છોકરાં તે જાંઘી જાયે, એની જીવતિઓ ઝાંકાં રે ખાયે.
જેઘએ જમવામાં મરદની જાત, હવે ગાઓ રે ખેડાવાળની ન્યાત.
ભલા ખેડાવાળ ખખડતા, વાંણું વાએને ઊઠે બખડતા;
ખેડાવાળમાં ચાલ આ જાથુ, માંને મન ના તો ફેડેરે માથુ.
હવે ગાઓરે સોનીઓની ન્યાત, સોની ચોરવામાં છે પ્રખ્યાત;
વાલમાંથી રતિ લે ન ચૂકે, સગી બહેન ભાણેજ ન મૂકે.
લાડ મોઢ ને ત્રીજા મેવાડા, એ નાતોમાં ચણા એઠવાડા;
ગાઓ કાયચ મેલો ન પડતા, ભલા કાયચ બહુ રે કકડતા.
કાયચ, કરાડા, રજપૂત, એ ત્રણ ન્યાતમાં થયા બહુ યુદ્ધ;
હવે ટોળકીયા ન વિસારો, છે એ ન્યાતમાં બહુ ખોટો ધારો.
એક હોય અને બીજી આંણે, વાંક રાંકનો કોઈના જાણે;
હવે ગાઓ રે કાઠીઆવાડી લોક, જાએ ભાવનગર થોકે થોક.
એના હાથમાં ન મળે બદામ, એ તો ટોપીવાળાના ગુલામ;
હવે ગાઓને નાગરી ન્યાત, કરે નાગર સૌની પંચાત;
એની ન્યાતમાં બહુ મોંઘી કન્યા, એવા નાગરી ન્યાતમાં અન્યા. ૫૧

—:—

રાગ

જાંચા મંડપ મોટેરા રચાવો મેં તો ટોટે પગરણ માંડીયાં રે,
જાળાં ઝાડી ચંદરવા બંધાવો આંચો વેગે વહેવા ઢુંકડો રે,
મેડામેડી હરખેથી રંગાવો આંચો.
ઝુંમર હાંડી ઝગમગતાં મૂકાવો આંચો.
તકતા ટાંગી દીવાલો દીપાવો આંચો.
બેશ બીછાનાં બેઠકમાં બીછાવો આંચો.

ગાગર ગગરા દેગ ઘડા મંજવો	આંયો૦
મળલખ મેવા મનગમતા મંગાવો	આંયો૦
ચાહી લલેરા ચાંદલીઆ ચોઢાવો	આંયો૦
દાગીનાના દાખડા ઊઘાડો	આંયો૦
કખાટમાંથી કીમતિ કપડાં કાઢો	આંયો૦
મલિન થએલા દાગીના તે ધોળો	આંયો૦
ડાગ પડે ના ઊજળે લૂગડે લહોળો	આંયો૦
હર્ષ સિંધુના લોઠ લટી ઊછળશે	આંયો૦
હેતશ્વીનાં હૈયે હૈયાં હળશે	આંયો૦

૫૨

કાશી વિશ્વનાથે સોરંગી ઘોડી મોકલી.
 માતા અન્નપૂર્ણાએ મોકલીયા શણુગાર. સોરંગી ઘોડી જવ ચરે
 થાશે થાશે મારા બહુ સુજનો અસવાર. સોરંગી૦
 પછવાડે તે મામા શોભતારે, મામા કીયા લાઇએ સોરંગી ઘોડી મોકલી.
 મામી કીયાં વહુએ મોકલીયા શણુગાર સોરંગી ઘોડી જવ ચરે. ૫૩

દેકરડી નોંતરવા જાય અથવા ગોરમટી લેવા જાય તે સમયનાં ગીત.
 શેરડીએ સંચર્યા.

જઈ બેસો આંબલીયા ડાળ, આંબલીયા ડાળ રણિઆમણી,
 જઈ બેસો સરોવર પાળ, સરોવર પાળ રણિઆમણી;
 જઈ બેસો મોગરા ડાળ, મોગરા ડાળ રણિઆમણી,
 જઈ બેસો સરોવર પાળ, સરોવર પાળ રણિઆમણી. ૫૪

જતાં ને રાયે બોલાવ્યા તો મળકટડે વસે રે,
 હું તમને પૂછુ જે શિયળડા કોણે જંગ માંડીયા રે;
 વસુદેવના ભલા શ્રી કૃષ્ણ તો તેણે જંગ માંડીયા રે,
 હું તમને પૂછુ જે શિયળડા કોણે જંગ માંડીયા રે;
 ફલાણાના ભલા ફલાણા તો તેણે જંગ માંડીયા રે. ૫૫

ઉકરડી નોંતરીને પાછા ફરતી વખતનું ગીત.

ઉકરડી અમે નોંતરી રવછંદારે.
 નોંતર્યા ચારે દેવ મનોરથ પહોંચ્યા રે.
 કાશીમાં વિશ્વનાથ નોંતર્યા રવછંદારે.
 ગયામાં ગદાધર દેવ મનોરથ પહોંચ્યા રે.
 બારડોલીમાં કેદારેશ્વર નોંતર્યા રવછંદા રે.
 વાલોડમાં ગણપતિ દેવ મનોરથ પહોંચ્યા છે.
 ઉકરડી અમે નોંતરી રવછંદા રે.
 નોંતર્યા ચારે જમાઈ મનોરથ પહોંચ્યા રે.

૫૬

ગૃહ્યજ્ઞ કરતી વખતનું ગીત.

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું રે ગણેશને લાગીએ પાય ભમરો જેમ રણુ જણેરે
 કીયા ભાઈએ કૃણુસ રોપાવીયા કીયા ભાઈએ દૂધડે સીંચાય ભમરો જેમ
 કીયા ભાઈએ આંગણુલાં સમાર્યાં કેઈ બેને પૂર્યા મોતિ ચોક. ભમરો
 કીયા ભાઈએ રહ્યાંમા ટોડા ઢોળીઆ રે કોણે લખીયા હંસને મોર. ભમરો
 કોણે મારા ઝાંપલીયા સમારીયા રે કોણે કીધી લોહ જડેલી વાડ ભમરો

સાત પડો અમે સાથે વસાવ્યો, એક પડો અમે જોશીડાને આપ્યો;
 મેં તો મુરત વસાવ્યા એ મુજ પીયુડા તુજ ધરો.
 મેં તો મુરત વસાવ્યા એક પડો મેં તો ગાંધીડાને આપ્યો;
 મેં તો શ્રીકૃષ્ણ વસાવ્યાં એ મુજ પીયુડા
 મેં તો કોડે પગરણુ માંડીયાં, એક પડો મેં તો માળીડાને આપ્યો;
 મેં તો ચોસેરાં વસાવ્યાં એ મુજ પીયુડા
 મેં તો કોડે પગરણુ માંડીયાં, એક પડો મેં તબોળીને આપ્યો;
 મેં તો પાન વસાવ્યાં.

રંગરસ પાવલાનો પાશેર રે, રંગરસ અડધાનો અચ્છેર રે.
 રંગરસ રૂપૈયાનો શેર રે, રંગરસ અનુભવે આનંદભેર રે;

જેવો રંગ રાખે ફલાણા ભાઈ રે, તેવો રંગ રાખજે તું વેવાઈ રે;
 ફલાણાભાઈ બેઠા છે મેડી રે, ફલાણા વેવાઈને આંણ્યા ત્યાં તેડી રે.
 સાહેબ શું કહો છો સલામ રે, અમે છીએ તમારા ગુલામ રે;
 કહો તો છાંણ વાશીદાં કરીએ રે, કહો તો લટકે પાણી ભરીએ રે.
 ફલાણાએ દગડાને દેવ કીધા રે, ત્યારે હુમારા બ્યાસના વર લીધા રે.
 વેવાઈએ ઢેફા કીધા રે, ત્યારે અમે વેવાઈને જાવા દીધા રે. ૫૯

—:—

ખારી કોઈના બે પાટીયા, મીઠી કોઈના બે બોલડા,
 જે બોલ બોલ્યા હતા અમારા ફલાણા, તે બોલ ચઢ્યા પરમાણે:
 ખારી કોઈના બે પાટીયા, મીઠી કોઈના બે બોલડા.
 જે બોલ બોલ્યા હતા વેવાઈ રે, તે બોલ ગયા વાડમાં રે. ૬૦

.

— — —

વર ડિઘલતી વખતનું ગીત.

વરનાં પીઠી તે વાળાં રે ઘોતીયાં,
 વરને અતલસની કભાચે રે, બાળો રે વર પરણે છે, નાનો વર પરણે છે.
 વર તો બાપની સાથે ઘોડે ચઢે;
 વરની માડીને હરખ ના માયે રે, બાળો રે વર પરણે છે, નાનો વર ૫૦
 વર તો વીરાની સાથે ઘોડે ચઢ્યા,
 વરની ભાભીને હરખના માયે રે. બાળો રે વર પરણે છે, નાનો વર પરણે છે.
 વર તો કાકાની સાથે ઘોડે ચઢ્યા,
 વરની કાકીને હરખ ના માયે રે, બાળો રે વર પરણે છે. નાનો રે વર પરણે. ૭૧

— — —

મોજડી ખેરો મારારાજ, પગ સમારીને,
 મોજડી બહુ પેરી, બનડાં બહુ માંન્યાં;
 દીલડાં બહુ બોલ્યાં, મારા ચતુર સુજાણ, તમ પર વારી રે;
 ગળચવા ખેરો મારા રાજ, ડોક સમારીને,
 ગળચવા બહુ ખેર્યા, મનડાં બહુ માંન્યાં,

દીલડાં બહુ ખોલ્યાં, મારા ચતુર સુબાણુ, તમ પર વારી રે.
 ઘોતીયાં પહેરો મારા રાજ, ફેડ સમારીને,
 ઘોતીયાં બહુ પહેર્યાં, મનડાં બહુ માંન્યાં.
 દીલડાં બહુ ખોલ્યાં, મારા ચતુર સુબાણુ, તમ પર વારી રે. ૬૨

વરઘોડો ચાલતી વખતનું ગીત.

શુકન જોઈને સાંચરજો રે. શુકને મળીયો છે જોશીયડો રે;
 મૂરત આપીને પાછા વળજો રે. શુકને મળીયો છે ગાંધીયડો રે.
 શ્રીફળ આપીને પાછા વળજો રે, શુકને મળીયો છે માળીયડો રે.
 ચોસેરા આપીને પાછા વળજો રે, શુકને મળીયો છે દોશીયડો રે.
 ઘરચોળાં આપોને પાછા વળજો રે. ૬૩

પંચ વદનીને પંચ કલ્યાણી, છત્રપતિ રાજ્ય વખાણી,
 પંચ દેશથી એ જાન આવી.
 કુંવર ગાલે લાગ્યાં રે ગુલાલ, જોવા મળીયા તે રુશી દલાલ.
 કુંવર દહીંનાં ગોરસ ખાટાં, તારા વૈરીનાં હિંચાં રે ફાટ્યાં;
 કુંવર દહીંનાં ગોરસ મીઠાં, તમારી માડીએ અચરત દીઠાં;
 કુંવર ગાલે તે અસરો ને મસરો, જોવા મળીયા તે સાળો ને સસરો,
 કુંવર છેડે બંધાવું રે જીરૂ, ઘોડે ચઢતાં તે ઘડીએ ન ધીરૂ;
 કુંવર છેડે બંધાવું રે મીઠુ, તમારા બાપે તે અચરત દીઠુ;
 કુંવર છેડે બંધાવું રે રાઈ, ઘોડે ચઢતાં તે જોજી ચતુરાઈ, ૬૪

એક વડલામાં વડલો રોપાવીયે,
 ત્યાં તો આવી સાજનીયાની જાન, વડલો વશીયો તે રાતા મહોલમાં;
 તમને કીયા સાળા તે છાંટે છાંટણાં,
 તમને કીયા સસરાજી દેશે માન, વડલો
 તમને કેઈ સાસુ તે પોંકે પોંકણાં;
 તમને કેઈ બેન કુંવારી કન્યા વરશે. વડલો ૬૫

હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા, જામે તે જડયાં મોતિ માણેક લપેટા બના.
 હાંરે બના દોશીડાની હાટે ઘોડો ઠર્યો, મૂરત વસાવતાં લાગી વાર હજૂરી બના;
 હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા, [હજૂરી બના
 હાંરે બના ગાંધીડાને હાટે ઘોડો ઠર્યો, હાંરે બના શ્રીકૃષ્ણ વસાવતાં લાગી વાર
 હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા,
 હાંરે બના દોશીડાને હાટે ઘોડો ઠર્યો, શેલાં વસાવતાં લાગી વાર હજૂરી બના.
 હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા, [હજૂરી બના.
 હાંરે બના માળીડાને હાટે ઘોડો ઠર્યો, હાંરે બના ચોસેર વસાવતાં લાગી વાર
 હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા,
 હાંરે બના તંબોળીને હાટે ઘોડો ઠર્યો, ખીડલાં વસાવતાં લાગી વાર હજૂરી બના
 હાંરે બના ચાલતાં નીરખુ તમારા જામા, ૬૬

—:—

લીલી તે લીલી લીલડી,
 લીલીડાં જડિત્ર પલાણુ ભલે ભલે વેવાઈ તારે માંડવે રે.
 આવડા છે શા શોર ભલે ભલે
 કોઈ આંવ્યો રાણો રાજવીરે, કોણ આંવ્યો સુલતાન. ભલે ભલે
 નથી રે આંવ્યો રાણો રાજવીરે, નથીરે આંવ્યો સુલતાન. ભલે ભલે
 કુંવર આંવ્યા ફલાણુ તણારે, થયા તેથી આવડા શોર. ભલે ભલે
 આંવ્યો શંશી શું આ લોકમાંરે, કે આંવ્યો ભૂપર લાણુ. ભલે ભલે
 શશી નથી આંવ્યો આ લોકમાંરે, નથી રે આંવ્યો ભૂમાં લાણુ. ભલે ભલે
 કેરે વેવાઈ તારે માંડવેરે, આવડા શાના છે શોર. ભલે ભલે
 ફલાણુ આંવ્યા ફલાણુ લાઈનારે, થયા તેથી આવડા શોર. ભલે ભલે ૦૬૭

—:—

એક લીલી તે લીલી લીલડી,
 એક લીલુડાં જડિત્ર પલાણુ રે, જગ લીલડી.
 અમારા ફલાણુએ કાનમાં સમજવીયું, હમારું મોટાંનું સાજન આવીયું;
 ગદ્દા કેમ કરી રહેશે તારી લાજ રે. જગ લીલડી.
 હમારી ફલાણુએ કાનમાં સમજવીયા, હમારા માફલીયા દેખી વેવાઈ ભડકીયા,
 મૂરખ કયમ કરી રહેશે તારી લાજ રે. જગ લીલડી. ૬૮

તોફાની બનડો અડી રહ્યો, ગુમાની બનડો અડી રહ્યો;
 એ શાને કાળે અડી રહ્યો, એ એના બાપને કાળ બનડો અડી રહ્યો;
 બાપ આવે તો અહીંથી ચાલીએ, નહિ તો લાલ દરવાજે બનડો અડી રહ્યો.
 તોફાની બનડો અડી રહ્યો, ગુમાની બનડો અડી રહ્યો,
 એ શાને કાળે અડી રહ્યો, એ એના કાકાને કાળ બનડો અડી રહ્યો,
 ફલાણા કાકા આવે તો અહીંથી ચાલીએ, નહિ તો લાલ દરવાજે ઉઠેરા તાણીએ
 તોફાની બનડો અડી રહ્યો, એ શાને કાળે અડી રહ્યો,
 એના વીરને કાળે બનડો અડી રહ્યો, ફલાણા વીર આવે તો ચાલીએ
 નહિ તો લાલ દરવાજે ઉઠેરા તાણીએ. ૬૬

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું વરરાજા, ગણપતિ લાગુ પાચે વર રાજા.
 મેસુરી વાજે ને ડંમર ગાજે, કીયાભાઈ કેરા દોહિત્ર વર રાજા,
 મેસુરી વાજે ને ડંમર ગાજે, કીયા ભાઈ કેરા મિત્ર વરરાજા,
 મેસુરી વાજે ને ડંમર ગાજે, કીયા ભાઈ કેરા ભત્રિજા વરરાજા;
 મેસુરી વાજે ને ડંમર ગાજે, કીયા ભાઈ ભાણેજા વરરાજા;
 મેસુરી વાજે ને ડંમર ગાજે, ૭૦

તોરણે આવે તે વખતે ગાવાનાં ગીત.

મોટાંનું દળ આંબુ'દળ આંબુ'રે, દેસાઈ ફળિઆમાં ન સમાયું સમાયુ'રે,
 જનમાં તો આંબ્યા સિંધી, જન જોઈ વેવાંણ બીધી. મોટાંનું
 જીયાવરના આંબ્યા વીરા, જન જોઈ શેકે શીરા. મોટાંનું
 જાદરણીએ પહેર્યાં અંબર, માંડવીયાને આંબ્યાં તંમર. મોટાંનું
 જનમાં તો આંબ્યા રાજા, વેવાણ કરજો તમે ખાજા. મોટાંનું
 જનમાં તો આંબ્યા મોટા, ચાંદીના લાવો લોટા, મોટાંનું
 ફલાણી વહુની કેડે કુચી, વેવાઈથી વેવાણ જીચી. મોટાંનું
 ચૂલા પર ચોખા ન ચે, વેવાણ ઘરમાં દાંત કચડે. મોટાંનું. ૭૧

રૂમાલ રંગ્યો કેસરે જીણા માફજી, રાયવર આંખા પાદરે જીણામાફજી.
પટેલ માગે રીતડી જીણા માફજી, પટેલનાં હમે દાંણ ચૂકવશું લલી રીતે
પરણશું. જીણાં

રાયવર આંખા ચૌટડે, જીણાં ચોપદાર માગે રીતડી: જીણાં
ચોપદારનાં અમે દાંણ ચૂકવશું લલી રીતે પરણશું. જીણાં
રાયવર આંખા શેરીયે જીણાં સરદાર માગે રીતડી. જીણાં
સરદારનાં અમે દાંણ ચૂકવશું લલી રીતે પરણશું. જીણાં
રાયવર આંખા માંડવે જીણાં સાસુ માગે રીતડી. જીણાં
સાસુનાં અમે દાંણ ચૂકવશું લલી રીતે પરણશું. જીણાં
રાયવર આંખા તોરણે, જીણાં સાળો માગે રીતડી. જીણાં
એ સાળાનાં અમે દાંણ ચૂકવશું, લલી રીતે પરણશું. જીણાં
રાયવર આંખા માયરે, જીણાં કન્યા માગે રીતડી. જીણાં
કન્યા અમે દાંણ ચૂકવશું, જીણાં લલી રીતે પરણશું. જીણાં ૭૨

શેરી શેરી ઘુઘરડા વાગે છે, અમારી જનન ઉતારા માગે છે;
અમારી જનનમાં આંખા મોટા રે; વેવાણ જળના લરી લાવો લોટારે.
હમારી જનનમાં આંખા રાજા રે, વેવાઈ મેવા મંગાવોને તાજારે;
હમારી થાળીમાં છે ખારેક રે, હમારી જનનમાં આંખા પારેખરે. ૭૩

કન્યા પૂછે સૈયર મોરી, એ દળ કેટલે આંખું;
એ દળ પાદરે આંખું, એ દળ પટેલે વખાણ્યું.
વરને ફૂલ ફરકે ને વેણ લટકે, આંખડલીરે અણીયાળીરે.
કન્યા પૂછે સૈયર મોરી, એ દળ કેટલે આંખું;
એ દસ ચૌટે આંખું, એ દળ ચોપદારે વખાણ્યું.
વરની સુરજ સરખી કાન્તિ, વરની ચંદ્રમા જેવી શાન્તિ. ૭૪

ઊંચી ચઢી કન્યા દાદરે જૂએ, કેટલા આંખા વર જનનમાં,
લંગી અફીણી જનનમાં આંખા પણ ફલાણા ન ખુશી અપમાનમાં.

હું જાણું જે વેવાઈ જનઘયા લાવશે ખાનં કરાવી ઢગ વળાવું મા;
 જનઘયાની વતી વાંદરા લાવ્યા એ ખાનં તે કેને ખવરાવું મા.
 હું જાણું જે વેવાઈ ઘોડલા લાવશે ચણા ભરડી ઢગ વળાવું મા.
 ઘોડલાની વતી ગોધલા લાવ્યા એ ચણા તે કેને ખવરાવું મા.
 હું જાણું જે વેવાઈ જનઘયા લાવશે માઈલનો માંડવો કરાવું મા.
 જનઘયાની વતી વાંદરા લાવ્યા એ માંડવામાં કેને ખોલાવું મા. ૭૫

—:—

એક કેવડો ને જગ જેવડો, કેવડલે રાતાં ફૂલ રે.
 કેવડાનાં નહિ મૂલ રે.
 અમારા પગ સુણીને થયા થાંભલા, અમારી ફલાણી વેવાણુ તમને વીનવું.
 સારાં પાથરણાં પથરાવો રે,
 અમારી ફલાણી વેવાણુ તમને વીનવું, તમને અરઘતાં કેટલીવાર.
 અમારા પગ સુણીને થયા થાંભલા. ૭૬

—:—

જમાઇને અરઘતી વખતનું ગીત.

ઇળી પીળીએ ના અરઘોરે સાસુ,
 ઇળી પીળી તો તમારે દાંત રંગવા જોઇશું.
 રવૈયેના અરઘશોરે સાસુ,
 રવૈયો તમારે છાશ રોળવા જોઇશું.
 તરાકેના અરઘોરે સાસુ,
 તરાક તો તારે નાક વીંધવા જોઇશું. ૭૭

—:—

જીયાવર અરડો મરડો કરી ચાલ્યારે, જઇને સાસુની સોડમાં મહાલ્યારે.
 વેવાણુ તારાં સૌ ફળીયાં જતનરે, તું તો જમાઇ પામી રતનરે;
 ઘોયો ગંગામાં સંતનો કકડોરે, પામી મોટાનો તેથી લાડકડોરે.
 ઘોયાં ગંગાજીમાં તરભાંણુરે, પામી મોટામાં કરીને આંણુરે;
 ગંગાજીમાં તું જાઇને નાહીરે, મળ્યો મોટાના કુળનો જમાઇરે. ૭૮

વર વહુ માયરામાં બેસે તે સમયનાં ગીત.

મોહન સરખું તે માયરડુંરે, બેઠું છે સુકુળતણું સાસરડુંરે;
વર દેખી હરખ્યું છે માયરડુંરે, કન્યા જોઈ હરખ્યું છે સાસરડુંરે.
વર કન્યા સરખે સરખી જોડરે, બેમાં કોઈને અંગે નહિ ખોડરે;
વર ગોરો ને કન્યા કાળીરે, છબી બેયની કામળગારીરે.

જેરે થાશે રૂકિમણી સાથે માયારે.

જેરે થાશે રૂકિમણીપર રોડરે. ૭૬

—:—

રૂકિમણી પાંચ વરસનું બાળરે, તેણે વશ કીધા ગોપાળરે;
હવે મેલો આહીરડાની પ્રીતરે, તમે પરણ્યા તે ઉત્તમ રીતરે.
મેં તો શિવને ચઢાવી કૂલ પાતરીરે, તે પુણ્યે ગોકળીયા સરખી સાસરીરે.
મેં તો દેવને ચઢાવ્યા કૂલ ગજરારે, તે પુણ્યે વાસુદેવ સરખા સસરારે.
મેં તો શિવને ચઢાવ્યા કૂલ હારરે, તે પુણ્યે શ્રીકૃષ્ણ જેવા ભરથારરે.
હું તો દેવને નિત્ય ઉપાસુરે, તે પુણ્યે દેવકીજી સરખાં સાસુરે;
મેં તો દેવને ચઢાવ્યાં કૂલ હળદીરે, તે પુણ્યે મુલદ્રા સરખાં નણદીરે. ૮૦

—:—

છાંટણીયાં છાંટતી વખતનું ગીત.

છાંટણીએ ના છાંટોરે સાળા,
દેશે તને દોટી ડગલા ને છેટી, પરણશે તારા બાપની બેટી.
સાળારે સાસાને ખાસડે માર્યા, ખાસડે મારીને હોઠે ઉતાર્યા. ૮૧

—:—

મંગળ ફેરા ફરવાના સમયનું ગીત.

આગળ અમારા જીવાવર ચાલે પાછળ છોડી દોડરે;
કેરે છોડી ક્યાં તું દોડે તારી માને કામળ આવડરે.
કૌતુક આવડે, હથેળીમાં હળ ચલાવે,
આગળ અમારાં લાડકડી દોડે પાછળ છોરો દોડરે.
કેરે છોરા ક્યાં તું દોડે તારી માને કામળ આવડરે.
કૌતુક આવડેરે હથેળીમાં હળ ચલાવે.

—:—

કંસાર જમતી વખતમાં ગીત.

પ્રથમ ગણપતિના ગુણ ગાઇએ, વળતી વહેવાનો આરંભ માંડીએ;
 પાછલી ભીંતને ઘોળાવો, સિંદૂરના ગણપતિ લખાવો.
 આપણા ગોરને તેડાવો, તેની પાસે ગોત્રજ મંડાવો;
 આપણી મેયારી બોલાવો, તેની પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવો.
 ગણપતિ પારવતીના પુત્ર, ગણપતિને ચઢેરે રેવાસૂતરે;
 સિદ્ધિ બુદ્ધિના પતિ વિઘ્નહંત, વાંકડી સૂંઢને ઉજળા દંતરે.
 સુત શિવના ગણેશ કેવાય. પગરણે પહેલારે પૂજાયરે;
 ગણપતિને ચઢાવો જનોઈ, અખંડ એવાતણુ જીયાવરની ફેાઈરે.
 ગણપતિને ભાવે ધી ગોળ ભાખરી, જીયાવર કરે ગણપતિની આકરીરે;
 ગણપતિને ચઢાવો કૂલ પાતરી, અખંડ એવાતણુ નવી વહુની સાસરીરે.
 પૂજે ગણપતિ ગણી દિન રૂડો, અખંડ એવાતણુ નવી વહુનો ચૂડોરે;
 ગણપતિને બેસણે માંડો ને પાટ, અખંડ એવાતણુ નવી વહુનાં ઘાટરે.
 કરો ગણેશનું પુજન અંતરનુરે, અખંડ આયુધ્ય હો જીયાવરનુરે;
 વાડાપછીવી ગણેશનો વાસ, જીયાવરને દર્શન કર્યાના અભ્યાસરે.
 એના વાડા પછાડી ભરવાડનો વાસ, એ છોડીને છાશ પીધાનો અભ્યાસરે. ૮૩

—:—

મેના કહે માવડીરે તપ જપ શાંરે કર્યા,
 કે આ કીયા કાળનારે બાઈ વરરે વર્યા.
 કે કાળાને કૂળડોરે કુટુંબ લજમણો,
 કે વસ્ત્ર વિનાનોરે દીસે બીહાંમણો;
 કે માત પિતા વિનારે દિસે દયામણો.
 અંગપર નિત્યેરે ચોળે છે તાબ ધણી,
 જોને સખી મારીરે ઉમીયાનોરે ધણી.
 કે બાટને બળદરે તે કેમ દેખશે,
 હુઃખને દોહાલુરે તે કેમ વેઠશે.

—:—

નારૈશરના ચાર ઓવારા,
 ચાર ઓવારાનાં જૂદાં જૂદાં નામ તો નારૈશર રણિઆમણોરે.
 ભંગી ઓવારોને જંગી ઓવારો તો. નારૈશર૦
 રાજ ઓવારો ને ગુજરી ઓવારો તો. નારૈશર૦
 રાજ ઓવારે કસુંબા ગળાએ,
 કીયા ભાઈના સાથી કસુંબો પીવા જાય તો. નારૈશર૦
 ભંગી ઓવારે ભાંગ ઘૂંટાએ,
 વેવાઈના સાથી સૌ ભાંગ પીવા જાય તો. નારૈશર૦
 ગુજરી ઓવારે ગુજરી ભરાયે,
 કીયા ભાઈના સાથી ગુજરી જોવા જાય તો. નારૈશર૦
 ગંજી ઓવારે ગાંજો ઘૂંટાએ,
 વેવાઈના સાથી ગાંજો પીવા જાયે તો. નારૈશર૦
 આપણે માંડવે રકેળીએ પાન,
 અમારી વહુવારને ઘણું એક માન તો. નારૈશર૦
 એનેરે માંડવે છીંતલીએ છાણ,
 વેવાઈની વહુવારને નહિ મળે માન તો. નારૈશર૦

૮૫

— : —

શુકળને કહે છત્રધારી, કહુ પત્રની વાત વિસ્તારી;
 લખે કાગળ રાજકુમારી, લક્ષ્મીએ લેખણ કર ધારી.
 પ્રથમ નારદને કરીએ પ્રણામ, લિખિતંગ શલ્યસુતા સુતનામ;
 સિદ્ધ પામે વહેવા શુભ કામ, મુક્તિપુરી શ્રીદ્વારિકા ગામ.
 સત્ય સખતપુરીનીરે માંય, વિશ્વકર્માનું કૃત્ય કેવાય;
 હરિનું ચક્ર કરેરે રક્ષાય, જેને સ્મરણતાં કિલ્મિષ જાય.
 હે દામોદર દેવ દયાળ, અસુરારિ હે સુર પ્રતિપાળ;
 કાળયવન કેશી કંશકાસ, જય જય જાદવ દેવકીબાળ.
 માયાતીત ગુણાતીત સ્વામી, જય જય નરક નિવારણ નામી;
 જગજીવન અંતરયામી, જય જય ગોવિંદ ગરૂડગામી.
 પરમારથ કરતારે સેવા, જગજીવન હર અહમ્મિવ;
 ઇચ્છું પ્રભુપદ પંકજ એવ, વાસુદેવ જય વસુદેવ.

સર્વે પૂજે છે શ્રી અવિનાશ, કોટિ દિનકર તેજ પ્રકાશ.
 ભિમક સુતા વૈદર્ભની પાસ, લિખિતંગ રૂકિમણી ચરણની દાસ.
 અપરમપાર તમે યદુરાય, અતુરાઈના તમારી કળાય;
 પૃથ્વી આકાશનો પટ થાય, અરાઢભાર લેખણે ના લખાય.
 કોટી કદપ લખે શિવરાય, પણ તમગુણ ના લખ્યા જાય;
 તમે અખિલ બ્રહ્માંડના ધણી, મને દાશી જાણો પોતાતણી.
 છે વિનતિ થોડામાં ધણી, ના જોશો મારા કુળ કર્મ લણી;
 ઋષિ નારદ પરણ્યા ગોપાળ, પિતાને વાત ગમી તતકાળ.
 દુષ્ટ ભાઈએ ભાગ્યું વેવાઈશાળ, અણ ચાલ્યે આવ્યો શિશુપાળ.
 હું જીવું તમારી આશ, નારદ શારદાનો વિશ્વાસ;
 સિંહનો ભાગ જાંબુક લેઈ જશે, એ તો ઉપહાસ તમનેરે થાશે.
 કરવા અંગિકાનું પૂજન, મધ્યાહ્ન સમે જઈશ સ્વામિન;
 આવજો ત્યાં તમે મધુસુદન, આપણે મળીશું ત્યાં જગજીવન.
 જો વિલંબ કરશે સારંગપાણી, તે સમે નહિ આવો કરૂણા આણી;
 બાંધીશ કંઠ હું પાશથી તાણી, મારા પ્રાણની કરીશ હું હાની.
 પ્રભુ વિષ્ણુ કોણ દુઃખમાંથી કહાડે, સગો ભાઈ ગયો ઘણું હાડે,
 વહેલા આવજો પરમદહાડે, દૈત્ય શિશુપાળને ફેરો પાડે.
 (વલણ) ફેરો પાડે શિશુપાળને, વહેલા આવજો ત્રિભુવન ધણી;
 સંભાળ લેજો માંહરી, પ્રથમ લીધી સીતા તણી. ૮૬

કંસારી જગતી વખતનો કાગળ.

વૈદર્ભદેશ કુંદનપુર નગરી, રાજા ભિમકને એક કુંવરી,
 પાંચ પુત્રમાં એક બહેન તો શાને ટાળ્યા દરિદ્રશુરે
 પોતેરે લક્ષ્મીતણો અવતાર, જનમે જનમ એને હરિ ભરતાર,
 પ્રસવીને પૃથ્વીનાં ટાળ્યાં દુઃખ તો સુખ આખ્યાં સંસારમાંરે,
 વરરે વલ્લભ ભિમક મન ચિંતા અપાર, વરવર જાણે નંદકુમાર,
 બલભદ્ર ભ્રાતને દેવકી માત શરણધાર ભૂપાળતો લાડ હમારા પાળજેરે.
 રૂકિમણીએ જાણીરે વાત, પરમકુબુદ્ધિ છે મારારે ભ્રાત,
 ત્રેણે લોકમાં એવી વાત તો એ છે ત્રિભુવનના ધણીરે.

રૂકમૈયાએ જાણીરે વાત, કુબુદ્ધિમાં ખૂડીયા તાત;
 એરે આહીરડો ગાયનો ગોવાળતો પાળળા માત જસોમતિરે.
 એના સૌ ગુણને શુરે વખાણું, ગોપીઓ ઘેર ઘેર વગાણું;
 ખાતો માખણને પીતો દહીં એ તો મહી ચોરતો ઘેર ઘેરનાંને.
 ના જાણે વિદ્યા ને ના જાણે અસ્ત્ર, ગોપીઓ કેરાં હરિયાં છે વસ્ત્ર;
 નાચે વૃંદાવનમાં તો હું ચરિત્ર સૌ એનાં કહુરે.
 ઉત્તમને શી દેઉરે શીખ, યદુપતિને ત્યાં માગીરે ભીખ.
 વાતો વંશીને રહેતો વનમાં તો મન હથે સોળે સુંદરીરે;
 ઘેલા તાત તે નહિ જાણો વાત, માશી છે એની એવી વિખ્યાત.
 લીધો ગોવર્દન કર ધરીરે.
 ગુણવંતા શિશુપાળ છે ઠકરાણા, એવા નહિ કોઈ સર્વમાં રાણા;
 રાજકુળમાં છત્રશા મોટા તો શિષ્ય તમે સૌ એહનારે.
 રાય શિશુપાલને અહીં તેડાવો. મંડપ રચવા ઉતાવળ કરાવો;
 અંતરમાં થયો અતિ આનંદ તો મન બુદ્ધિ અતિ મહાલતીરે.
 તેડી બ્રાહ્મણને પૂછોજી વાત, સાંભળજો તમે મહારારે બ્રાત.
 તેડી લાવો દીનાનાથ તો હાથ જોડીને હું હું નમુંને;
 તેડી સાજનને પૂછોજી વાત, સાંભળજો તમે મારારે તાત.
 ત્રિલોકમાં છે એવી વાત તો છે ત્રિભુવનના એ ધણીરે;
 રત્ન માણેકના ભંડાર આપુ, હુઃખ દરિદ્રતાણું મૂળ કાપું.
 લાવો લખી આપું દ્રવ્ય તો કેમ જાયે દ્વારામતિરે;
 સ્વસ્તિશ્રી દ્વારામતિ નામ, પૂરણ કામ સકલ ગુણ ધામ.
 વાસુદેવ દેવકી શ્રીકૃષ્ણ નામ તો, લાડ અમારાં પાળજોરે;
 શરણુ ગ્રહીને લીજો હાથ, જનમેજનમ હું તમારી સાથ.
 જનમેજનમ હું નારી તમારી તો, આ સમે વરિ ગયા વિસરીરે;
 શ્રીહરિ સાગર મર્થાથોરે જ્યારે, પ્રગટાવી છે તેણીરે વારે.
 ભક્તને કારણુ અવતાર ધરિ તો સાર રચ્યો દ્રવ્ય કુળ તણોરે.
 મત્સ્ય કચ્છપ આદિ અવતાર, નરસિંહ વામન ત્રિકમસાર;
 હાથ ગ્રહે જો દીનાનાથ તો હાથ જોડીને હું નમુંરે.

અંબિકાનું જ્યાં છે રે સ્થાન, આવી ઉતરજો ત્યાં ભગવાન;
હાથ ઝાઢે જો દીનાનાથ તો વિશ્વપતિ રખે વિસરતારે. ૮૭

છોરાને ગળ્યોરે કંસાર ના લાવેરે, છોરો તેલને તુવેર ચાવેરે;
છોરા તેં ક્યાં માગ્યો કાથોરે, તારો કાકો તે ઘર મૂકી નારોરે.
છોરા તેં માગ્યો ચુનોરે, તારો વીરો તે ઘર વિના સૂનોરે;
છોરા તેં ક્યાં માગ્યાં પાનરે, તારો બાપ તે રવડ્યો રાનરે. ૮૮

ખડું બોલો મૃગનયન જીયાવર શા માટે રીસાચારે,
બાયલો સસરો કરમે ચોટયો તે માટે રીસાચારે;
ગાંડો સાજો કરમે ચોટયો તે માટે રીસાચારે,
ખડું બોલો મૃગનયની લાડકડી શા માટે રીસાચારે.
ગાંડી સાસુ કરમે ચોટી તે માટે રીસાચારે,
બોખડી કાકીજી કરમે ચોટી તે માટે રીસાચારે. ૮૯

ભિચે ટીંબે કારેલાં વેડાવો મારા જીયાવરરે,
ગળચવા જોડા ગમે તો ગમાવો મારા જીયાવરરે.
નહિતર એના ગળચવા પાછા આપો મારા જીયાવરરે,
લેતા પહેલું માપ તમારું માપો મારા જીયાવરરે;
આજ કાલ વેવાઈ વેચાશે મારા જીયાવરરે,
બ્યાજમાં તો છોરોં દૂલી જશે મારા જીયાવરરે. ૯૦

પ્રથમ ગણપતિનાં નામ લીજો, કન્યાબાઈનાં વેહવાનાં કારજ કીજો.
કન્યાબાઈનાં વહેવાનાં કારજ જાણી, ગણેશને ખેસાડયા પાટ આંણી.
ચોરંગી ભીંત ઢાળાવો, સિંદૂરના ગણપતિ લખાવો:
ગણેશને લખીયા સિંદૂર ને ગુંદર, ગણેશનું વાહન ઉંદર.
મહેશ્વર ગોરને તેડાવો, તેની પાસે પ્રતિષ્ઠા કરાવો;
પોતાની મેયારી તેડાવો, તેની પાસે પાર્વતી પુત્ર પૂજાવો.

અખીલ ગુલાલને સિંદૂર, ગણેશની પૂજા ઉગમતે સૂર.
 ચોખા ફેફળ ને રે થાળી, દીપક મૂક્યા છે અજવાળી,
 અગર ધૂપના ગંધ કરાવો, સમીપ સોપારી શેવત્રાં ચઢાવો.
 ગણેશને ચઢાવો ને ચૂવો, વર કન્યા અભિદષ્ટિએ જૂઓ.
 ગણેશને મોગરો ચઢાવો, જીયાવરને મોતીડે વધાવો.
 ગણેશને ચઢાવો કંકુ રૂકુ, કન્યાબાઈનું હેવાતણુ હળે ઊંડુ.
 ગણેશને ચઢાવોને કરેણા, કન્યાબાઈ પહેરોને નવાં ઘરેણાં,
 ગણેશને ચઢાવોને પાતરી, અક્ષય રહો કન્યાબાઈની ઘાટડી.
 ગણેશને ચઢાવો સુપુષ્પ જોઈ, અખંડ રહો કન્યા બાઈની ફાઈ,
 ગણેશની પૂજા ઘણેરી થાય. ચઢાવોને ચંપો ચંપો ચંખેલીને જાય.
 ગણેશ છે ઊંદર પર આરૂઢ, ઉજળા હાંતને લાંબી સૂંઢ;
 ગણેશને કહીએ રે બાળા, ગણપતિ બેઠા છે દુંદાળા.
 શુદ્ધ બુદ્ધ લાલને લક્ષ, ગણેશને મોહક મૂક્યા ભક્ષ.
 ગણેશને મોહકનો અહાર, વરકન્યા ચોરીમાં જમજો કંસાર;
 જમણે ઝારીને ડાબે ત્રિશળ, ગણપતિ વિદ્યને કરજો દૂર.
 વહેવાએ વિદ્ય ઘણેરાં થાયે, તે માતા અંબિકા કરજો સહાયે;
 શુદ્ધિને બુદ્ધિને બેઠ છે જોડે; મૈયારી ગણેશ પૂજે કોડે,
 ગણેશને પૂજી માંગજો આપ, આપશે કન્યા બાઈના બાપ;
 ગણેશ પૂજીને માંગજો આંખા, આપશે કન્યાબાઈના મામા,
 ગણેશ પૂજીને માંગજો હીરા, આપશે કન્યાબાઈના વીરા.
 ચોક વચ્ચે સાથીડા પૂરાવો, કનકના બાજઠીયા ઢળાવો;
 કન્યા બાઈને પીળીયાં પેરાવો, તેને સૂરજ પાઠ સંભળાવો.
 સૂરજ પ્રાદ્યણ આવ્યા ચાર, તે કરે આશીર્વાદ ઊચ્ચાર;
 આશીર્વાદ એવો દેજો, રાંદેલમાના જેવું હેવાતણુ રહેજો.
 જેટલું સૂર્યને આયુષ્ય હોયે, એટલું જીયાવર ને જોયે;
 હેમના હાર શોભી રહ્યા ઉરે, મનોરથ અંબિકા માતા પૂરે;
 કનકની શોભતી સુંદર ચૂડી, કન્યા બાઈ દીસતી બહુ રૂડી.
 કન્યાબાઈનાં મામાને મામીરે આવે, મોસાળામાં ઘર પાનેતર લાવે;
 વેવાણુ ગાણું લેઈને જાયે, કન્યાબાઈ પીળીયાં પહેરીને ન્હાયે;

તાંબાની કથરોટ મગાવો, ઉપર મોંચીયો રે ઢળાવો.
 કેરા કરવડીયા મંગાવો, આંખાનાં પાંતરાં ત્યાં અણાવો;
 ચાર સૌભાગ્યવતીઓ તેડાવો, પાણીને સાટે દૂધે નવરાવો.
 અંશુછે દીલ લોવરાવો, ઝીણું પાનેતર પહેરાવો;
 કંકુની પીળી આડ કરાવો, કન્યાખાધને ગોર પૂજાવો;
 અખોલ ગુલાલે પૂજા કરાવો, સારાં શેવંત્રાં સોપારી ચઢાવો;
 આવડી ઠાઠારે શું થાય, અમારી લગ્નવેળા વહી જાય;
 લીલી સાડી કન્યાએ પહેરી સુંદર જો, સાસરે જઈને લીલા દહેર કરજો;
 સાસરે જઈને ન લોપશો નીતિ, પૂરણ પામજો પીઉની પ્રીતિ.
 થાજે ઠરેલ શાણું સુવિચારી, સાસરે સૌની પામો સરદારી;
 સતિઓના ધર્મે સદા અનુસરજો, કાન્તનું શાન્ત થઈ કહ્યું કરજો;
 અક્ષરે ઉપડતો ન જિયરશો, કહેવત આવે એવું નવ કરશો;
 પર ઘર પ્રાણ પડ્યે નવ પળશો, પરનર ચોથ્ય શશિથી ના ચળશો;
 વર્તજો વિનયથી વડિલોની સાથે, પરનર અસતિ ને અડશો ન હાથે.
 પાળજો આટલો નિયમ અમારો, પામશો ઉભય લોકે યશ સારો. ૯૩

—:—

વંદન વિશ્વપતિનું કરીને, ધ્યાન શ્રી સદ્ગુરુ વરનું ધરીને;
 થઈ એક ચિત્ત રહી નિર્ગર્વે, શિક્ષાની સમદશી શુણો સર્વે.
 સંભળાવું પ્રથમ હું ધર્મ સતિના, ઉપયોગી છે સૌ સૌભાગ્યવતિના;
 પૂર્વના યોગે મળે પતિ જેવો, અવનિમાં અન્ય ન જાણવો એવો;
 પ્રભુ સમી પતિમાં સદા મતિ ધરવી, સદલાવે સ્વામીની સેવા આચરવી.
 કરવી ના નિંદા કે ચાડીને ચોરી, પતિમુખ ચંદ્રને પોતે ચકોરી;
 પતિ મુખ સૂર્યના નિત્ય પ્રકાશે, સતિઓનું વદન સરોજ વિકાસે;
 સેવવાં સ્વામીનાં સેવ્યને શાણી, હિતકર સત્ય મધુર વદો વાણી.
 સહિયર જેવી સપત્નીને જાણો, લેશ ન દ્વેષ હૃદયમાં આણો;
 કડવું કહે કાન્ત કદાપિ જો કેંણુ, તોય ન વદવું વિષમ કદિ વેંણુ;
 પાવક પનગને અડિએ ના જેમ, અડવું ના પરપતિને ગણીએમ.
 કૃષ્ણધર ફેંણુ ઉપર પગ દેવો, ઘર ખહાર પગ ભરવો પણ તેવો;

કૃપણથી લક્ષ્મી જેવી વપરાય, શાણીનો શબ્દ તેવો સંભળાય.
 વૃત્તિ ન હોય પિંહેર ભણીની, થાએ તે માનિતી નારી ધણીની;
 નવરાશ વેળા નવું કંઈ ભણવું, શીવવું ભરવું કે ગણિતને ગણવું.
 કે પછી રામનું નામ ઊચરવું, પણ ખની કૂગડણ ફરતું ના ફરવું;
 સંતોષ શાન્તિ સહનતા સદાય, તજવી ના લાયકી લજ્જા કદાય.
 આ રીતે જો કદી વરતી શકાય, જીવતિનો જન્મ સફળ થઈ જાય. ૯૪

—:—

રહી રઘુપતિને રૂઢી રીતે રે, પતિ ધર્મ પ્રકટ કરૂં પ્રીતે રે;
 પાણી ગૃહણ કરી પ્રમદાનો રે, એને જાણવી રનેહી સદાનો રે.
 કૃતિ કુટિલ સઠળ પરહરવી રે, વશ વનિતાને વાણીથી કરવી રે;
 સ્ત્રીના ધર્મનું શિક્ષણ દેવું રે, કૂર વચન વૃથા નવ કહેવું રે;
 ગણી સ્વામીનું શરણ જે આવે રે, તેવી કાન્તાને કોણ સતાવે રે.
 વર વ્યસની વિરૂપ મળે તોયે રે, એને અન્યનું શરણ ન હોયે રે;
 કરે સુખ દુઃખ સહન સદાયે રે, એણે ઉપડતું ન ઉચરાયે રે;
 સ્ત્રીનો પરવશ દેહ જનમથી રે, તેને દૂભવવી નહીં ભ્રમથી રે.
 સુખી સુંદરિઓ જ્યાં રહે છે રે, કૃપા હરિની ત્યાં શાસ્ત્ર કહે છે રે;
 માન પ્રભુએ આપ્યું તે કોણ વરણે રે, ચઢે ચાંદીના કૂલ એને ચરણે રે.
 કરે વશ પશુને મતિમાન રે, આપે યુક્તિએ ઉત્તમ જ્ઞાન રે;
 તો ના ગૃહિણી જો ગુણવતી થાય રે, તેમાં પતિનો પ્રમાદ જંજાયા રે;
 મળે વિધિવશ વરવી જો તોયે રે, તેમાં સદ્ગુણ જો કદિ હોયે રે.
 તો ના તજવી તેને કરી તાડો રે, અથવા લેવો ના મારગ આડો રે;
 પરણેત વિના પર વનિતા રે, તેને જાણે છે જાણ જનિતા રે;
 માત તાતનો વિરહ સહીને રે, પાળે આજ્ઞા પતિની રહીને રે.
 તેને દાસી ગણી દુઃખ દેવું રે, કામ અવર અધમ નથી એવું રે;
 કષ્ટ વેઠીને મોટી કરીને રે, વિધિ પૂર્વક ધન વાવરીને રે;
 સારાં ભૂષણ વસ્ત્ર સહીત રે, આપે કુલીનને કન્યા ખચીત રે;
 છતાં કનડે કુબુદ્ધિ જો તેને રે, કોણ ગણશે કુલીન પછી એને રે;
 વિદ્યા વિનય વિવેક વિચાર રે, હોયે આ જીવિકાનો આધાર રે;
 દોષ રહિતને દિલ દરિયાવ રે, સંપ સુમતિને શાન્ત સ્વભાવ રે.

મહેલા થાય ન જ્યાં મન ભંગ રે, એ છે ઉત્તમ કુલીનનાં અંગ રે;
આવાં ચિત્તુ જણાય જેમાનાં રે, દોષ દેખે ના દેવ તેનામાં રે. ૬૫

—:—

ધન્યર વિવાહ.

શંકર શારદાને શીશ નમું, ગરવા ગણપતિ જીઓ મુજ રહામું.
રમરૂ શારદા સમર્થ જાણી. અંખા આપો અવિચળ વાણી;
પરમ દીન પૂછે છે વાત, કેમ પરણ્યા તે શંભુનાથ.
વહેવા વૈકુંઠનાથે વખાણ્યો, વહેવા દેવીદાસે જાણ્યો.

પ્રભુજીનું નામ પૂછવું, વહેવા વિગતે કરીને ગાવું;
(વળણ) વહેવાને વિગતે વરણવું, મોરી માતાજી કરો કલ્યાણ.

દીન વચન દેવી દાસનાં, દેવી કરોને પ્રમાણ;
એક સમે નારદ આવીઆ, જ્યાં હતા શંભુનાથ;
પ્રીતે શું પ્રભુજીને પૂછવું, કહે ઋષિ આગળ તે વાત.
નારદ કહે નયને નિરખતા, એવી કન્યા ન જાણું કોય;
સમોવડ શંભુનાથની, સરખા સરખી હોય;

રાગ ઉપરનો.

વળતી ઋષિએ થાંડી વાત રે, તમે સાંભળો શંભુ નાથ રે;
અહીંથી દૂર ઘણી ભૂમી થાય રે, ઋષિ રહે છે હિમાચળ રાય રે.
તેને કુળે છે કન્યા કુંવારી રે, કોડે શોભા તેની ઘણી સારી રે;
મહા રૂપ અનુપમ સાર રે, દીસે દેવી તણો અવતાર રે;
શોભા કહેતાં ન આવે પાર રે, થાકે શેષનાં વદન હઝાર રે.
હીંડે હંસ તણી ગતિ ધરતી રે, ભૂમી ઉપર ડગલાં રે ભરતી રે;
કટી જાણીએ કેસરી લંકરે, મુખ જાણી શશી અકલંક રે;
વેણ વાસુકી જેવી જણાય રે, દીસે કંચન સરખી કાય રે.
ચરણ કદળીના રત્નભશા જાણું રે, તમ ઋષિથી અધિક વખાણું રે;
ખાળા બેઠી છે ખાળ કુંવારી રે, શામા શોધે છે વરને વિચારી રે.
કહે નારદને મેંના સરખી રે, દેવ કન્યા છે શંભુના સરખી રે;
શંભુ કહે તમે નારદ જાઓ રે, વેગે ઋષિવર વહેલા થાઓ રે;

શુભ કામ કરો પ્રેમ આણી રે, ઋષિ ચાલ્યા સુણી એવી વાણી રે.
 એમ કહીને નારદ ત્યાં આબ્યા રે, મહાદેવનાં ભાગાં લાબ્યા રે;
 જેથી માતપિતા મન લોભે રે, એવાં વરને કન્યા શોભે રે;
 વળતી ઋષિએ માંડી વાત રે, વર સારો છે શંભુનાથ રે.
 જેને સુરવર મુનિવર જાણે રે, વર રૂડો તે વેદ વખાણે રે;
 ત્યારે બોલીયાં મેના માય રે, કોણુ ખંડનો છે વરરાય રે;
 અનુકૂળ છે કેવી ન્યાત રે, કહે નારદ સાંભળો વાત રે;
 અનુકૂળ છે આદિ ઉચાઈ રે, એનું સુંદર કુળ બહુ સાઈ રે;
 દેખી મન આ માન્યું માઈ રે, એવો કોઈ નથી એમ ધાઈ રે.
 જે કોઈ અણુજુગતુ કહે તમને રે, તેની ખોટ વરધ છે અમને રે;
 ઇશ્વરજી વહેવા સરખા રે, એવાં વચન શુણી રાય હરખ્યા રે;
 જોયા વિના જોયા જેવું કીધું રે, શંભુનાથનું શ્રીકૂળ દીધું રે.

વલણ.

રાય કહે ઋષિ સાંભળો, જુગતે શું લાવો જાન,
 મોટા તે મહિપતિ આવશે, રૂડી પેર વધશે માન.

રાગ ઉપરનો.

નારદ કહે સાંભળો રાય રે, કહું મહાદેવનો મહિમાય રે,
 બ્રહ્માદિકને શ્રી ભગવાન રે, રાય આવશે સર્વ સમાન રે;
 એવાં વચન કહી ઋષિ વળિયા રે, પ્રભુજીને પંથે પળિયા રે,
 મહાદેવને મંદિર આબ્યા રે, ઋષિ રૂડા સમાચાર લાબ્યા રે;
 હિમાચળે તે કન્યા દીધી રે, શંભુનાથની સગાઈ કીધી રે.
 એવી વાત કહી છે રે વહાલી રે, શિવે હશીને તે લીધી તાળી રે;
 ચાલો જગદીશ પાસે જઈએ રે, વેહેવા વૈકુંઠનાથને કહીએ રે.
 લક્ષ્મીવરને તેડી લીજે રે, પરી પ્રાણ પ્રભુજી શું કીજે રે;
 હિમાચળને હરખ ન માય રે, મહા મંડપ રચીયો ત્યાંય રે;
 તેડ્યા સોની સુથાર તમામ રે, તેડ્યા કારીગરો તે ઠામ રે.
 બ્રહ્માજીએ મહુરત સાઈ શોધ્યું રે, દીશા જોઈને દોરડું બાંધ્યું રે;
 ભૂમી ચાર યોજન ભરી લીધી રે, પરવાણાની પૂરણી કીધી રે;
 મણિ જડિત્ર મોડ ઘડાબ્યા રે, બ્રહ્મા આદિ ત્યાં સર્વે આબ્યા રે;

ભૂથી ઊંચાં ભવન આકાશ રે, પડે તેજ તણો બહુ પ્રકાશ રે.
મહીં જુકિત તણી ગતિ જાણી રે, નવરંગીની રચના આણી રે;
વલણુ.

રંગની રચના આદરી, જૂજવી જૂજવી જાત;
મેઘ માળાને ચિત્રશાળા, લીલી ઓપે છે ભાત.
મેરૂ પર્વત પર પંખી પ્રકટયાં, ફળ મેઘ્યાં સુખકાર;
નયનથી સૌ નીરખીને, કહેતાં ન આવે પાર.

રાગ ઉપરનો.

એવી મંડપ રચના ઉપાડી રે, ચતુરાઈ થકી ચિત્ર કાઢી રે;
માંહી ભૂલવણી બહુ ભારી રે, માંહી બાજીગર રચના સારી રે;
વિપ્ર વેદનો કરતા વિચાર રે, વરણુવતાં ન આવે પાર રે;
માંહી મન ગમતા મન ગમતા રે, ભાટચારણુ રમતા ને ભમતા રે;
માંહી ગોપ વાંસળીઓ વાળા રે, ત્યાં તો ચાલતાં મારગ ઝાલ્યા રે.
કોઈ ઘોડે ચઢ્યા અસવાર રે, લશ્કર ખ્યાદલનો નહીં પાર રે;
માંહી મોટા મેંગળ મદ ઝરતા રે, મદમત્ત લડાઈ તે કરતા રે.
શૂંઢવાળાને સાંકળો છાજે રે, ગળે બાંધી તેના રવ ગાજે રે;
ત્યાં તો આનંદ ઉત્સવ ધાય રે, એવું લખીયું છે મંડપ માંચ રે;
ખીજે નાટક ગાયન જાણું રે, વનસ્પતિ શું સુખથી વખાણું રે;
માંહી અનુપમ આંખા ફળીઆ રે, જેવા જાણે જાંબુડા ગળીઆ રે.
બળ્યાં ખારેક ને ખજૂર રે, ફળફૂલને સીંગો મધુર રે.
લીલી કેળને કરમદી પાકી રે, માંહી સારી સુખડ નથી ખાકી રે;
માંહી તજ જાવંત્રી આજી રે, બોર બોરડીએ રહ્યાં બાજી રે;
વળી બદામ ને બીલી રે, તે તો દીસે છે નવરંગ લીલી રે,
નવરંગીને નાગર વેલી રે, શોભા વૈકુંઠની લાવી મેલી રે;
વનસ્પતિ ભાર અઢાર રે, માંહી પંખી તણો નહિ પાર રે.
જ્યારે મધ્ય મંડપમાં આવ્યા રે, ત્યારે શુ હંસ લાવ્યા રે;
માંહી મોર મધુરાં બોલે રે, જોતાં ન આવે કોયલડીની તોલે રે.
માંહે નવરંગ સારસ રૂડા રે, માંહે બેઠા ચકલીને શૂડા રે;
માંહે પાળેલા પોપટ પઢતા રે, ત્યાં તો સુરંગી કુકડા વઢતા રે;

મેના બોલે છે શબ્દ મીઠા રે, બગ ધ્યાન ધરીને બેઠા રે;
 પર ભૂમી તણા જે પંખી રે, તેની જાત લખી છે અસંખી રે.
 એવી મંડપ રચના કહાવે રે, કેવી જાત શંભુનાથ લાવે રે.
 મઢી આગળ માંડવા ઘાટ્યા રે, શંભુનાથ પરણવા ચાલ્યા રે;
 શિવે જુગતેથી જટા બાંધી રે, પેરી ફાટલી કંથા સાંધી રે.
 ભાર ભાંગ ધંતુરાનો આંણ્યો રે, પુષ્ટ પોઠીયો પછીથી પલાણ્યો રે;
 ગળે પહેરી છે રૂંડની માળા રે, અંગે લપેટ્યા ભોરીંગ કાળા રે;
 શંભુના સમાચાર લાવે રે, એવો વેશ ધરીને આવે રે.
 નવ જોબન નયન સમારી રે, રહ્યાંમી આવે એ સુંદરી નારી રે;
 જોવા લાગ્યા છે જાન જમાઈ રે, પડી મેના ત્યાં મુઝઈ ખાઈ રે.
 ભૂંડા બ્રાહ્મણે વ્યર્થ લમાવ્યો રે, અણુગમતો આંગણે આવ્યો રે;
 એવાં વચન કહીને સૌ જાણે રે, જઈને કહ્યું હિમાચળ રાણે રે.
 માતા કુંવરીને કહાવે રે, તારો બળદે ચઢીને વર આવે રે;
 કુંવરી કહે કરમની વાત રે, હું તો પરણી તે શંભુનાથ રે.

ઢાળ.

મેનાનું મન માને નહીં, મહાદેવ અવગુણ ગાય,
 પેર પેર થઈ પ્રીછવે, આધીન થઈ ઉમીચાય.
 જનમ આપે જનેતા, કરમ ન આપે કોય,
 પાણી પી ઘર પૂછીયાં, હવે જાત ભાત શી જોય.
 આંગણે આવ્યો વર આશા ભર્યો, તે વર્યા વિના કેમ જાય;
 કર્મ બંધન તો કીજીયે, તો દોષ લાગે માય.

રાગ ઉપરનો.

જેમને રૂપિએ વર આપ્યો રે, તે મેં સત્ય કરીને થાપ્યો રે;
 ત્રણ લોકમાં તપ મેં કીધું રે, શંભુનાથનું સગપણ લીધું રે.
 એવાં વચન કહી કરી વાત રે, મુખથી બોલ્યાં તે મેના માત રે;
 આ તો પુત્રી મેં ક્યાં જાઈ રે, ગળથુથીમાં વિખ ન પાઈ રે;
 વણ દીઠે શું વર વખાણ્યો રે, હંસ કાગળી કોટે બંધાણો રે.
 પહેલાં પોંકવા જે કોઈ જાણે રે, એમ માનિની મનમાં વિમાણે રે.
 કેમ જાણે તે જોગી પાસે રે, રૂપ જોઈને તનયા ત્રાસે રે;

દેવ કન્યા એને કેમ દીજે રે, માટે રૂઢુ ગમે તે કીજે રે.
 પહેલાં પોંકવા જે કોઈ જાશે રે, એમ માનિની મનમાં વિમાસે રે;
 કેમ જાયે તે જોગી પાસે રે, રૂપ જોઈને તનયા ત્રાસે રે.
 દેવ કન્યા એને કેમ દીજે રે, માટે રૂઢુ ગમે તે કીજે રે;
 સઉ હાશી કરે એને દેખી રે, કન્યા કેમ દીજે દેખી પરખી રે;
 જો જો કુળવંતા જમાઈ રે, દેખી નારી રહી મુરછાઈ રે.

વલણ.

મેનાનું મન માને નહીં, એને આંગણે ઉભા ઇશ,
 પાર્વતીનો પ્રેમ જોઈને, રૂપ પ્રકટયું ઉભયા દીશ.
 સૂર્ય સમોવડ વદન ઝળકે, કળા કોટી પ્રકાશ;
 જોતામાં ખામી નહીં જરા, તે તો કહું ક્યમ આભાસ;
 હવે હરખ્યા હરિ, અંગે વાધ્યો છે એા છંગ;
 શણગાર સજ્જ બહુ સુંદરી, બહુ નારી બની નવરંગ;
 ધૂશળ મૂશળ કર ધરી, મલપતિ મંગળ ગાય;
 પોંકી પછી પધરાવીયા, પ્રેમથી મંડપ માંય;

બ્રહ્મા સાથે શોભે બ્રહ્માણી રે, ઇન્દ્ર સાથે શોભે ઇન્દ્રાણી રે;
 રવિ સાથે શોભે રાંદેર રાણી રે, જોવા જેવી શોભા સૌએ જાણી રે;
 હિમાચળની સાથે છે મેનારે, વળી કરું હું વખાણ કેના રે;
 શિવ બેઠા પલાંઠી વાળી રે, મધુપર્કમાં કાંસાની થાળી રે;
 લક્ષ્મી શિવને હુંજુ ઉતારે રે, સત્યભામા સૌને વારે રે.
 સૌ બોલે છે નાટક બોલે રે, નહીં આવે જાંબુવંતીને તોલે રે;
 રૂક્મણી એણી પેરે ગાયે રે, રાધિકાજી તે વારણે જાયે રે.
 સૌ બોલે છે શંભુની પક્ષ રે, જળ આવ્યાં મેનાને ચક્ષ રે;
 અતિ આનંદે પરણ્યા ઇશ રે, સાથે જાનઈયા જગદીશ રે.
 કન્યાદાન દે હિમાચળ રાયે રે, મળી માનિની મંગળ ગાયે રે;
 ધન્ય ધન્ય થયો અવતાર રે, વાગે વાળં દુદુલી અપાર રે;
 બ્રહ્મા સ્વસ્તિ મુરત બાંધી રે, લીલા વાંસની ચોરી બાંધી રે;
 સુંદર મંગળ વરત્યાં ચાર રે, શિવજીએ આરોગ્યા કંસાર રે;
 શિવને હાથ ગૃહણત્યાં થાય રે, દાન આપે હિમાચળ રાય રે;

રાયે હસ્તી આખ્યા શણુગારી રે, ઉપર અંકુશને અંબાડી રે;
 લાંબી ડોકને સાઠીઆ સાર રે, ગાયો લેંસોને ટાળા અપાર રે.
 રાયે રથ આખ્યા છે કોડ રે, સાથે ઘોડા ઘોડીની જોડ રે;
 પ્રભુને પહેરામણી ઘણી થાયે રે, પીળાં પીતામ્બર આખ્યાં રાયે રે;
 બધાને આખ્યાં દીસે ઘર ચોળાં રે, ઘણાં લાંબાં પનાદાર પહોળાં રે.
 ભર જરીયાન મનમાં ભાવે રે, મન ગમતા મશરૂ મંગાવે રે;
 ઘણી જુગતે જમાડી જન રે, છુટયા બંધી થકી બંધીવાન રે;
 શિવજી પરણી ચાલ્યા કેલાસ રે, મૃત્યુ લોક મેલ્યા દેવી દાસ રે.
 વીસવાડામાં વાળ વસે છે રે, અતિ આનંદે વહેવા કરે છે રે;
 જે કોઈ ઇશ્વર વહેવા ગાશે રે, તેનાં પાપ સૌ પ્રલે થાશે રે.
 જે કોઈ સાંભળશે નર નારી રે, એની આશા પુરશે ત્રિપુરારિ રે;
 તેને કૃપા કરશે શંભુ નાથ રે, ઝાલે સંકટ વેળાએ હાથ રે.
 ધન ધાન્ય પુત્ર પરિવાર રે, આપે પારવતી ભરથાર રે.

વલણ.

પ્રીતશું આપે શ્રી હરિ, તેના મનની પૂરે આશ;
 શ્રોતા જન સૌ સાંભળો, થાશે અવિચળ વાસ.

૯૬

સાજનું ગીત—માળેણ.

ઉત્તર દેશથી માળેણ આવી, છાબ ભરી લાવી ચોસેરા રે;
 મુલવંતી મુલવંતી નગરમાં આવી, રહ્યાંમા ફલાણા સાજન મળીયા રે.
 કીયા લાઈ ચોસેરાં જોઈ જોઈ મૂલવજો, આપણા જીયાવર નાનેરા રે;
 નાનેરા નાનેરાં માડીએ જનમ્યા, ધન ધન દહાડો રે આજનો;
 પૂર્વ દેશથી માળેણ આવી માળેણ આવી, છાબ ભરી લાવી ચોસેરા રે.
 મુલવંતી મુલવંતી નગરમાં આવી, રહ્યાંમા ફલાણા સાજન મળીયા રે;
 ચોસેરા ચોસેરા જોઈ જોઈ મૂલવજો, આપણા જીયાવર નાંનેરા રે.
 નાનેરા નાનેરા માડીએ જનમ્યા ધન ધન દહાડો આજનો.

૯૭

રંગરાતી રે મહમાતી રે માળેણુ મારાં વચન શુભો,
 તું તો ચાંદને ચાંદણે રે, છાળેણુ મોગરડો રે વેડુ;
 તું તો દીવાને અજવાળે રે, માળેણુ ચોસેરાં ગૂંથે.
 વચ્ચે જાળીને પરવાળી રે, મૂકીને ચોસેરાં ગૂંથે;
 પોસેને સોડે રે ફલાણાના કુંવર, પેલી પાડાની પાડોસણી;
 કેઈ વેવણુ જોવાને આવે રે, મારાં ચોસેરને શું જોશો રે.
 ચોસેરે જડી છે ખાપ રે, ચોસેર લહાવે લેઈ આવે રે. જીયાવરના ખાપરે.
 તમારાં ચોસેર બતલાવો, જીયાવર જોવાને આવી રે માળેણુ;
 ચોસેર જોઈ મન મોહી, પરણાવશું કુંવારી રે. ૬૮

—:—

મોલેશ્વર વિવાહ.

સરસ્વતી સ્વામીને વિનવું ગણપતિ લાગુ પાય,
 ગુરૂ કૃપાએ ગાઈશું રે, મોલેશ્વર વહેવાય.
 ગુરૂ ગણપતિને આરાધુ, માડું મન રે મોલેશ્વરમાં લાધ્યુ;
 ધન્ય ધન્ય આ સુરત શહેર, મહાદેવ મોલેશ્વરની મહેર.
 ગોપીપુરે વસે અવિનાશ, શુકલ અગ્નિ હોત્રીની પાસ;
 મહેતા અલેરામનું દ્રવ્ય વાવડું, શિવનું દહેડું બંધાવ્યું સાડું;
 ઘેંઘાટ ઘણેરો ગાળે, ત્યાં તો કૈલાસ સરખા બિરાળે.
 શિવરાત્રિ સોમવાર ને વ્યતિપાત, મહા પૂજા થાયે સારી રાત;
 તીલ તાંદુલ અખિલ ગુલાલ, નાનાવિધની પૂજનો તાલ.
 ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય પ્રણામ, આરતિ પુષ્પની અંજનીનું ધ્યાન.
 પંચ વદનીને રૂપાન. ઘંટા, ધીના કળશને પુષ્પની જટા;
 પ્રભાતે પંડ્યાજી સમર્થ, લણે વેદત્રયીના અર્થ;

વલણુ.

અર્થ લણે આનંદ શું, પ્રલોક સહિત વિખ્યાત;
 શુકલ બ્રાહ્મણ બહુ મળ્યા, મેતે દક્ષિણા આપી સાક્ષાત.

કંઠવું ૨ જી.

દક્ષિણા સહ પામ્યા સહી, મહા પૂજા સંક્ષેપે થઈ;
 આઠે દહાડે આવે શિવ જોગ, ગુપ્તેશ્વરના એ લોક,

ગુપ્તેશ્વર નરખીને જાય, કંતારાના દર્શન થાય;
 સખી મનના મનોરથ થાય, ગાંધએ મોલેશ્વર વહેવાય.
 એમાં નથી રે પૂર્વની કથાય, સત્ય જીગમાંહી પાંચાળ રાય;
 તેને એક હવી રે કન્યાય, તેના ગુણની તે સંખ્યા ન થાય.
 તે તો કારણ રૂપ કહેવાય, સુણે તે કથા સર્વ સભાય.

વલણ.

કારણ કે જાણે નહીં, પૂર્વ જન્મની પ્રીત;
 પ્રજાપતિ પ્રીછયા નહીં, તેણે કર્યા વિપરીત.

કડવું ૩ જી.

વિપરીતની શી કહુ વાત, સતિ પુત્રીને શિવ જામાત્ર;
 ઘેર આરંભ્યાં ઊત્તમ કાજ, દૂલવીયા તે શિવ મહારાજ.
 રાયે પત્ર લખીને તેડાવ્યા, ત્રિભુવન થકી સઉ આવ્યા;
 દેવ તેત્રીશકોડ ત્યાં આવ્યા, રૂપિ સહસ્ર ઇંડયાશી પધાર્યા.
 પાતાળના પરનાગ તેડયા, નવેખંડના નરપતિ લેજ્યા;
 વિદ્યાધર ગાંધર્વ ગાય, ઇન્દ્ર અપ્સરા લેઇને જાય;
 શરણાધને ભેરી ત્યાં વાગે, તેને નાદે તે કૈલાસ ગાજે;
 વૈમાન અંતરીક્ષે પળાયે, તેને નાદે તે ગગન છવાયે;
 ત્યારે સતિ પૂછ્યુ ત્રિપુરાર, આજે સ્વર્ગમાં છે કંઈ સાર;
 ત્યારે શંકર બોલ્યા ત્યાં વાણી, તમે સાંભળો સતિ રાણી;
 તમારા પિતા પ્રજાપતિ જેહ, મહારૂદ્ર કરે છે તેહ.
 તેણે આજ વિસાર્યાજી અમને, નહીં તેડ્યાં મોકલ્યાંજી તમને.

વલણ.

તમને તો તેડયા નહીં, એ મોટો અપરાધ;
 સતિ કહે સુણ નાથજી, ભૂલ્યા હશે મુજ તાત.

કડવું ૪ થું.

મુજ તાતનો અંત ન લેશો, ભૂલ્યા ઉપર દ્વેષ ન ધરશો;
 મુજ તાતને પુત્રી અનેક, એમ કરીને વીસરીયા વિવેક.
 મુજ તાતના સાહીત્ય બોળા, એમ કરીને વીસરીયા મહા ભોળા;

અમને આજ્ઞા જ આપોની આજ, અમે મૈયેર જઈએ મહારાજ.
એવી અવળી ના કરીએ પેર, વણુ તેડયા ન જઈએ મહિએર;

વલણુ.

વણુ તેડયા જઈએ નહીં, ના કરીએ મૈયેર હાસ
માન ન પામે માનિની, તેણે હોય વિનાશ.

કડવું ૫ મું.

વિનાશની શી કહુ વાત, ઘણા ક્રોધે ચઢયા મહારાજ;
ત્યારે વજૂ વચન લાગ્યા મન, તપી ઉઠીયું ક્રોધથી તન.
ત્યારે સતિ વિચારે મન, આ શું આખ્યાં તે બન્ને લોચન;
ત્યારે શિવજી તે મનમાં તપાસે, એ તો માનિની મમતે જાશે;
શિવે જેમ તેમ આજ્ઞા દીધી, રામા ને તે રણિઆત કીધી;
ત્યારે સતિએ નમાવ્યું શીષ, શિવજી બોલ્યા તે એમ ભવિષ્ય.

વલણુ.

ભવિષ્ય ભૂલે નહિ, થાશે અવળી પેર;
તત્પર થઈને તારણી, ચાલ્યાં રે મૈયેર.

કડવું ૬ કું.

મૈયેરને મારગે મહાલે, ચતુરા ચંચળ થઈને ચાલે;
પાંચે નેપુર ધુધરા ધમકે, મહા વનમાં વિજળી ચમકે.
તેના તેજ તણા નહિ પાર, કોઈ આદિ શક્તિ અવતાર;
ક્ષણ એકમાં આખ્યાં પિતા ઘેર, ત્યાં તો અવળી દીઠી સૌ પેર;
મંડપમાં તે જગ્યા જોઈ, રૂદ્ર કળંશ ન દીઠો તહીં.
ત્યારે સતિ મન વ્યાકુળ થયાં, ધીરજ ધરીને મંડપમાં ગયાં.
માત તાત ને બ્રાત લોજઈ, આવો કહીને ન બોલ્યાં કોઈ;
બેન ભાણેજ ને સૈયર સાથ, આવો કરીને પૂછી બે વાત;
બીજે દહાડે ગયાં સભા માંચ, સૌ દેવ બેઠા છે રે ત્યાંચ.
રહાંમા રહાંમી રહ્યા સૌ જોઈ, આવો કહીને ના બોલ્યા કોઈ;
મુખ મરડીને બેઠા તાત, મારા સાચા છે પ્રાણનાથ.
પાપી પીતાને પરહરિએ, પાપાણુને પેટે પ્રસવીએ;

પ્રદક્ષિણા કરીને રાખ્યા ધીર, જનમાં જ'પાવ્યું શરીર.
મારે શરીર રાખ્યાનું શું કામ, હું તો આજ કહું જ'પાપાત.
વળણ.

જનમાં જ'પાવ્યાં સતિ, કર્યો દેહ વિનાશ;
હાહાકાર ત્યાં થઈ રહ્યો, બુદ્ધે ચઢ્યા ત્રિપુરાર.
કડવું ૭ સું.

ત્રિપુરારિ ત્યાં યુદ્ધે આવ્યા, અગણિત ત્યાં સેના રે લાવ્યા;
શિવે જટા પછાડી કીધો ક્રોધ, વીરભદ્ર ત્યાં પ્રકટયો જોદ્ધ.
વીરભદ્રને ચઢી છે રીસ. છેહુ પ્રજાપતિનું શીશ;
પ્રજાપતિનું મુસ્તક કાપ્યું, રાજવટીના ધડપર જઈને સ્થાપ્યું.
સૌ શંભુ કરીને લાગ્યા પાય, પછી હશીયા તે શંકર રાય;
સૌ સૌને સ્થાનકે ગયા, થોડા થોડા સામથે ગયા.

વલણ.
થોડા થોડા સૌ રહ્યા ને પૂર્વ જન્મની પ્રીત;
પ્રજાપતિ પ્રીછ્યા નહીં, જન્મ્યાં રૂડી રીત.

કડવું ૮ સું.
હીમાચળ ચતુર સુબળ, તેની મેના નારી પ્રમાણ;
પેલા લવની સંભારૂ વાત, મેં તો દૂલવ્યા શિવ સાક્ષાત;
વલણ.

શિવ સાક્ષાત મેં દૂલવ્યા, કીધો બહુ અપરાધ;
વણ તેડયાં મૈયર ગયા, કીધા પ્રાણના ત્યાગ.

૯૯

—:—

રૂકિમણી હાર.

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું, ગણપતિ લાગું પાય;
દ્વારામતિનો રાણો રાણ્યો રે, ચૌદ ભુવનનો રાય.
દ્વારામતિનો રાજા કહીએ, ચૌદ ભુવનનો સ્વામી;
શિશુપાળને જે યુદ્ધે જીત્યો, ભીમક કુમારી આણી;
દાવાનું દળ નાહું જાય, રૂકિમૈયો પૂઠે ધાય.
રથ સહિત સૌ તાણી બાંધ્યા, રૂકિમણી લાગ્યાં પાય;

રૂકિમણી વચને હરિ સંતોષ્યા ગોવિન્દ કાખ્યા બંધ,
 કાળ કેરો અમર ધર્યો કુંવર નાના કંથ;
 કપુર વણજને કાચલી, ચંકાવળી વેચે પાન,
 મુળ મહાદેવે ચોરી રચી ત્યાં પરણ્યા ભગવાન;
 હાલે વાંસે લીલે કળશે ત્યાં પરણ્યાં રૂકિમણી.
 રૂકિમણી પરણીને ઊઠ્યાં રે, દાશી પહેરાવે ચીર;
 બળભદ્ર બંધુ જાગીયા રે, રાણી રૂકિમણીના વીર.
 જોળે બેસાડ્યાં રાણી રૂકિમણી રે, હરખ્યા તે શ્રી વાસુદેવ;
 જોળે બેસી ભણે શ્લોક, ગોવિન્દની પટરાણી;
 જોળેથી જો ઊતરે, સસરા હાર આપો આણી;
 સૌ શણુગાર સહુણુ દીસે હાર વિના નવ શોભે;
 કાને કુંડળ ઝાલ અળકે, કંઠે હાર શોભે.
 કંઠના ગોદડ ઝુંમણાં રે, જમણી મોતિની સેર.
 દોરી અણાવો આઝ હીરની રે, તેડાવો અવેરીના બે ચાર;
 અવેરીના ચાર મેતા એમ બોલ્યા વાસુદેવ.
 વહુ ગોરીનો હાર પોવંતા વાર લાળે તતખેવ;
 બાસેટ ખાનાં ચોસેટ જાળી, વચ્ચે મહેલો પરવાળી,
 લાલ લીલો ને પીળોજી, જોડ સંગની સારી;
 સાગ શીશમના ઢાલીયા રે, મશરૂની તળાઈ.
 શ્રી કૃષ્ણ પોઠયા રૂડી સેજડી રે, રૂકિમણી ઢોળે વાય;
 વા ઢોળતાં આવી નીદરડીરે, ઉશીકે મહેલ્યો હાર.
 હાર હર્યો શ્રી દામોદરે રે, રૂકિમણી નિદ્રા ભેર.
 સૂર્ય ઉગેને સુતી જાગે, ઉશીકે નવ દેખે;
 રાણી રૂકિમણી નાવ જગાડ્યા વાત સઘળી પેખે.
 અહિ હતા ને ક્યાં ગયા મહારો હાર કેણે હરિઓ;
 શ્રી કૃષ્ણ ચોરમે જાણીયો હરિ ઠગ અવતરિઓ,
 સમ કરૂં સઘળા કરૂં ને, દેવે ચઢાવું પાણી;
 જો મે તહારો હાર હર્યો તો, આપુ બમણા આણી;
 સમકરૂં સઘળા કરૂં ને, દેવે ચઢાવું ફૂલ,

જો તહારો હાર હર્યો તો, આપુ બમણાં મૂલ;
 સમ કરું ને ટાઢા શીળા, જો મેં નથી દીઠો.
 સમ કરું રે ઊના શીળા, જો મેં દુષ્ટે દીઠો;
 લાવો વહિંએ પોષ ભરૂં, રાણી રૂકિમણી રીઝે.
 લાવો રે વિષ ઘોળી પીણું, રાણી રૂકિમણી રીઝે;
 લાવો કટારી કેડ ધરૂં, રાણી રૂકિમણી રીઝે;
 મામો કંસાસુર મારીયો, ત્યારે કોણ હુ તુ પાસ.
 માશી તણા પ્રાણ સોશીયા, ત્યારે કોણ હુ તુ પાસ;
 નાગ નાથી ઘોડે ચહડયા, કૃશ થયા અસવાર,
 ચાંદા તારે ને ચાંદરણે, આખી રાત અજવાળાં;
 હરણ હર્યાં છે રે મલપતાં, કૃશ લે છે રે તાળી;
 પાછલી રાતના ઉઠીને, વહુએ મહીરે વલોવ્યાં.
 છાશે ભર્યા રે બે ગોરસડા, માખણ લે રે મૈયારી;
 સરા સરા ધી સ્વાદીયા, વાડી શબર સંભારી.

૧૦૦

નાગર પીઠી.

ત્યાં તો શુકદેવ કરે રે વિચાર, તમે સાંભળો પરિક્ષિત રાય રે;
 મારી પુત્રી તને શું થાય, બાળી તું કેમ રૂવે રે.
 સર્વે સખીઓ મળી સૌ સંગરે, રૂકિમણીએ કર્યા પરપંચ રે.
 વરૂં તો વસુદેવ નંદન, નહિ તર મારી દેહ તણુ રે;
 મેં તો સૈયરમાં પાડી હોડ રે, પાર્વતીને નમું કરજોડ રે;
 મને પૂજતાં નહિ આવે કોડ કે ઊભયા રૂઠીયાં રે.
 મેં તો ધાવતાં વછોડયાં બાળ કે, તે પાપ મને નડયાં રે;
 જૂઠાં ચઢાવ્યાં આળ કે, કોઈને જૂઠી દીધી હશે ગાળ કે;
 તે પાપ મને નડયાં રે,
 મેં તો ફાડી સરોવરની પાળ કે, મેં તો મોડી આંખલીયાની ડાળ કે;
 કોઈ જૂઠી પૂરી હશે શાખ કે, તે પાપ મને નડયાં રે.
 મારાં પૂર્વ જનમનાં પાપ રે, મારા અબળા ને બંધુ બ્રાત રે;

મારી માત શાને કર્યો ત્યાગ કે, વિધાતાએ શું લખ્યું રે.

રૂકિમણીએ તેડાવ્યા વિપ્ર કે, તમે જવો દ્વારીકા શ્રી કૃષ્ણ રે;

મારું કારજ કરજો સિદ્ધ, વહેલા પધારજો રે.

ભટ વિપ્ર કર્યા વિદાય રે, વાટે શુકન સારા થાય રે. હરિ હરિ ઉચ્ચરે રે.

શુકન મળી સવત્સી ગાય રે, સોવાસેણુ બેડુ ભરી જાય રે;

વિપ્ર વેદભણી ઘેર જાય રે, હરિ હરિ ઉચ્ચરે રે.

આરસીયો તે વાડીમાં સુતો રે, જાગ્યો જઈ દ્વારિકા પોત્યા રે. હરિ હરિ ઉં

કેાળ પ્રાદ્ધણુ કેના આવ્યા, કાગળીયા તે શાના રે લાવ્યા રે. હરિ હરિં

ખેલાં પ્રાદ્ધણુ આસન દીજે, પછી વાત વિચારી કીજે; હરિ હરિં

ખેલાં પ્રાદ્ધણુ જળ લોટા દીજે, પછી કાગળ વાંચીને લીજે. હરિ હરિં

ખેલાં પ્રાદ્ધણુ લોજન દીજે, પછી વાતની ગોઠડી કીજે. હરિ હરિં

ખેલાં પ્રાદ્ધણુ મુખવાસ દીજે, પછી સારી શિખામણુ લીજે. હરિ હરિં

મોકલીયો તમારી રે કન્યા રે, રૂકમૈયે કર્યો છે રે અન્યા રે. હરિ હરિં

શિશુપાળ આવ્યો લેઈ જાશે, સ્વામી લજ્જા તે તમને થાશે; હરિ હરિં

શિશુપાળ આવ્યો લેઈ જાશે, દેશે દેશમાં વારતા થાશે. હરિ હરિં

સ્વામી ગરૂડ પલાણીને આવો, જાદવજીની સેના લાવો. હરિ હરિં

ડહરા દીધાજી અંખિકા ઓઠે, રૂકિમણી ગોખે ચઢે ને રે જૂએ. હરિ હરિં

રૂકિમણી ગોખે ચઢી ચઢી જૂએ, રામકૃષ્ણ કરીને રે રૂવે. હરિ હરિં

ચારે દિશા થઈ અજવાળી રે, મારે ક્યાં ગઈ દીવાળી, હરિ હરિં

એટલે આવ્યાં જનનિ માત રે, ક્યાં રૂવો રે નાનાં બાળ રે,

પીઠી પેઠીજી આંખની માદ્ય કે, મા મને ખરખરે રે. હરિ હરિં

અંગેથી ઉતારી રે ચોળી, ચૂડી કાંકણ નાખ્યાં રે મોડી. હરિ હરિં

એટલે હરિભટ દોઠા રે દૂર, હૈયામાં તે સાગર પૂર. હરિ હરિં

એટલે હરિભટ દોઠા રે શેરી, મેં તો કૂલડાં નાખ્યાં રે વેરી રે. હરિ હરિં

જેવી વિપ્રે વધામણી માગી, રાણી રૂકિમણી મનમાં રે લાજ. હરિ હરિં

જેવી વિપ્રે વધામણી લીધી, રાણી રૂકિમણી રણિઆત કીધી. હરિ હરિં

એક હાર હતો અમૂલ્ય રે, તેનું ત્રિલોકમાં નહિ મૂલ્ય રે.

તે હાર વિપ્રને આપીયો રે. હરિ હરિં

નળ વિવાહ.

સરસ્વતી સ્વામીને વીનલું, ગણપતિ લાગુ પાય;
 એકાન્ત વાડી રે નળરાયની, બેઠા ઉત્તમ રાજન.
 હંસે તે નળને રૌતા દીઠા, કેમ રૂવો રાજન;
 પરણ્યા કુંવારા જાણ્યા નહીં, શું પૂછે છે અમને.
 મેં જાણ્યું લાભી પીઠેર ગયા, મંદિરમાં દિસે નહીં;
 ઊડતો હંસ એમ બોલીયો, જાન તૈયાર કરજો.
 એકાંત મેડી રે દમયંતીની, હંસ આવીને બેઠો;
 બેઠો ચંપક કેરે છોડવે, કરે નળનાં વખાણ.
 દમયંતી હંસને પૂછે, નળ પરણ્યા છે કે કુંવારા;
 વૃદ્ધ છે કે નળ જોખન છે, સ્વભાવે છે સારા.
 નળરાય કે રંક વૃદ્ધ નથી રે, નળ જોખન છે નૈષધ દેશનો રાય;
 સાંજ વેળાએ નળ ખારણે, મધ્યાહ્ન કેટી બપોર.
 મુજ સરખા અનેક ફરે, ખગપતિ નળ પાસે;
 અમે કમળના બેસનાર છીએ, નળ વિના કેમ રહીએ.
 કમળ જેવી મારી હથેળી, હંસ આવીને બેઠો;
 દમયંતીએ હંસને વિદાય કર્યો, જવાળા લાગી તનમાં.
 એટલે આવ્યાં જનની, પુત્રી લાગીજી રૌવા;
 હું રે સમાણી પુત્રી સાસરે, મારો નહિ કીધો વહેવા.
 વાજતે ગાજતે નળ ચાલીયા, સામા કળિજીગ મળીયા;
 ઉતાવળારે શ્વાસે ભર્યા પુત્રી વરવાને કાજે.
 છાનો પત્ર લખે દમયંતી, નૈષધ દેશનો રાય;
 નળ દમયંતી પરણીયાં, આનંદ ઉત્સવ થાય.
 ભીમકે જાન વિદાય કરી, અંગે હરખ ન માય;
 નળવેહેવા પૂરો થયો, ગાય શીખે ને સાંભળે તેનો કૈલાસમાં વાસ.૧૦૨

રામ વિવાહ.

સરસ્વતિ સ્વામીને લાગુજી પાય, હવે ગાઈશું રામ બહેવાય;
 એક મિથિલા તે નગરી રે કહાવે, તેની જનક વિદેહી આવે.

ધનુષ્યનો નીચમજ લીધો, પછી વહેવાનો આરંભ કીધો;
 તોરણ બંધાવ્યાંજ એવા રે, કંઠેતરી લખી રે તેવા રે.
 દેશે દેશના રાજા રે આવે, કોઈ ધનુષ્યની પણછ ચઢાવે;
 એવું પરાક્રમ જે કોઈ કરશે, મારી જનકી તે વર વરશે.
 દેશે દેશમાં વારતા જાશે, સઘળા ભૂપતિ ભેગા થાશે;
 ટોળે મળીયાજી રૂપિને દેવ, રાજા જનકજી કરતા રે સેવ.
 રૂપિ વિશ્વામિત્ર રે આવે, રાજા જનક હુશીને બોલાવે;
 રૂપિ સાથે બે નાના રે બાળ, તેને જોઈ રહ્યા છે ભૂપાળ.
 કાયા કોમળ અતિશે કુમાર, કોઈ એક દિસે છે સજકુમાર.
 ચાડ વદનને ચિત્તના ચોર, જાણે ચાલે છે હંસને મોર;
 આંખલડી તે આંખુજ સરખી, રાજા જુએ છે નખ શીખ નરખી.
 અતિ આદરે આસન દીજે, પછી વાત વિચારીને કીજે;
 નાનાવિધનાં વાજાંત્ર બાજે, રાજા જનકનો મંડપ છાજે.

વલણ.

ગોળે બેઠા શ્રી જનકી, જોવા તે સઘળા ભૂપ રે;
 એક રૂપિ સભામાં શ્રીરામ તેતો, મહા મનોહર રૂપ રે.
 તેનું ભાળ તો વિશાળ છે, બ્રહ્મટી તો બ્રમર રસાળ છે;
 કટાક્ષ કરી ચૌદશ જૂએ, રઘુનાથ મહા રણધીર રે.
 એના કુંડળનાં બિંબ ગાલે, અધર રાતા ચોળ રે;
 એના દંત દાડિમ બીજ જેવા, ચાવતા તંબોળ રે.
 હરિ અધર મધુર હસતા, મકરંદ આવે સાર રે;
 એની લટક જોઈશ્રી જનકી, અતિશય વ્યાકુળ થાય રે;
 આ શુદ્ધ ન રહી શરીરની, આભૂષણ નીસરી જાય રે.

વલણ.

એક સખી સીતાજીને પૂછે, બેન આવડાં વ્યાકુળ શું છે;
 બેઉ નયને ભર્યાં પાણી, તું તો સાંભળ સૈયર સમાણી.
 મને નહિ ગમે બીજા રે સૂર, રઘુવર વરવાને આતુર;

આ રઘુવર વર જો નહિ વરૂં તે, ખણે માફ તંત્રે;
મહા મનોહર મૂર્તિ લહિએ, મહોયું માફ મંત્રે.

—:—

એટલે આન્યાં સીતાની રે માત, બેન કેમ કરે આંસુ પાત.
ધીરજ રાખ ને પુત્રી રે મારી, ગમતો વર આપશે ત્રિપુરારિ;
પીતાજીએ સગપણ કીધું, અણબાણે આણું પણ લીધું. ૧૦૩

—:—

રામજીનો વરઘોડો.

કે માતાજીને વાત કરે સીતા, કે માડી મને લાડ લડાવે પીતા;
કે માડી મને શણગાર ઘડાવો શોભીતા, કે આજને વરઘોડે રામજી નિરખીયા.
કે માડી મને પરણવું ઘણું ગમે, કે માડી મને પરણાવોને તમે;
કે માડી માફ મન રામજીમાં રમે, કે આજને વરઘોડે રામજી નિરખીયા.
કે માડી દશરથ નંદન વરઘોડો, કે માડી એનો મહિમા છે અતિ રૂડો.
કે માડી એને કોઈએ ના જાણ્યો ભૂંડો, કે આજને વરઘોડો
કે માડી મારા બાપજીને કહાવો, મંડપ માયરાં રચાવો;
કે માડી સુવર્ણની ચોરી કરાવો, કે આજને
કે માડી મારે અંગે ચઢાવોની પીઠી, કે માડી રખે દુષ્ટને પડું દીઠી;
કે માડી પરણવાની વાત ઘણી મીઠી, કે આજને
કે માડી મારા મામાજીને કહાવો, કે માડી મારે પાનેતર જાદર અણાવો;
કે માડી મારા સોળે સોને ચુડા મઢાવો. કે આજને
કે માડી મોડ સોઢે કૌશલ્યાને માથે, કે માડી રામજી દીવો જાલ્યો હાથે;
કે માડી સૌ ચાલ્યા રામજીનાં સાથે. કે આજને
કે માડી સાજન ચાલ્યું સૌ લોકે, કે માડી કેસર છાંટે બહુ બેઠેઢે;
કે માડી લોક જોવા મળ્યા થોડે થોડે. કે આજને ૧૦૪

—:—

શિવ વિવાહ.

જરે પ્રથમ તે શિવજીને વરણવું, જરે લાગુ તે લગી લગી પાય;
હું તો સ્તુતિ કરું શંકર તણી, જરે ચૌદ લે લોકના રાય.

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે પાર્વતી તપ માંડીયાં, જરે માંડયાં તે ઊંચ અપાર;
અજ્ઞ ને જળ ખેંચે તજ્યાં, અરે તજ્યા તે સોળે શણગાર;

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે કોઈ કહેશે શિવજીને શું વરી, જરે નહિ એનાં માતને તાત;
એ તો બળદ ઉપર બેસીને ફરે, શુણી ઉમયા કહે વાત.

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે પાર્વતી તે પછી એમ બોલીયાં, જરે આભૂષણ છે એની પાસ;
આખી જગતિના જીવ એની કરે, જન્મ ધરીને રે આશ;

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે શંકર કહે શુણ સુંદરી, જરે મારો છો જોગીનો વેશ;
રાજ કન્યા તું તો બાળકી, જોગી પતિ ના સેવાયે લેશ.

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે પાર્વતી તો પછીએમ બોલીયાં, જરે તમે છો અકળ સ્વરૂપ;

હું તો ગદગદ કંઠે વાણી વહું, જરે તમે છો શંકર સ્વરૂપ.

હું તો શંકર વરને પ્રીતે વરૂં.

જરે મેનાને મારી માવડી, જરે કરશે તે મહા ઉત્પાત;

મારા તાત હિમાચળ જાણશે, જરે કરશે તે પ્રાણના ઘાત.

હું તો શંકર

જરે પાર્વતી એવું જિયરી, ગયાં પોતાને સ્થાન;

જતાં જતાં વાણી એવી વધાં, જરે સારી તે લાવો વર જાન;

હું તો શંકર

જરે ગોધલે બેસીને રખે આવતા, જરે રખે તે ચાળતા રાખ;

જોગી જટા તો ભસ્મે ભરી, જરે રખે કરતા શંખનો નાદ;

હું તો શંકર

જરે મેના તે મારી માવડી, જરે ઝાઝરી કરશે રીસ.

હું તો શંકર

તાપી વિવાહ.

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું, ગણપતિ લાગવું પાય રે;

તાપીનાં તેજ છે આકરાં, પાણી છે નિર્મળ નીર રે.

સૂરજ ખેટીતમ તણી, માગે છે સાવણ રાય રે;

સાવણ વાડીએ ઉતર્યા, તાપીને રમતેલી દીઠી.

કે રે તું પરણી કે આદરી, કે રે તું બાળ કુંવારી;

નથી પરણી નથી આદરી, હજુએ છું બાળ કુંવારી રે.

ઘેર જઈ માડીને પૂછીયું, કન્યા રૂપનું ધ્યાન રે;

તેડાવો જોશીના ખેટડા, તાપીનાં લગનને જોવાડો રે.

જોશીએ મુહુર્ત આપીયાં, સાતમને સોમવાર રે;

તે લગન ચઢઢયા પરમાણે રે, થાળ ભરી સંગ મોતીડે.

લ્યો જોશી કણવટ આપું રે, કણવટ લેઈ જોશી ઘેર ગયા રે;

જોશેણે પૂછી છે વાત રે, કેની બાઈ રે વહુ દીકરી;

કેનાં લૂંટયા ગર્થ ભંડાર રે, કેના લૂંટયા ઓરડા ઓરડી.

કેનાં લૂંટયાં પેટી મજૂસ રે,

નથી વાહી રે વહુ દીકરી, નથી લૂંટયા ગર્થ ભંડાર રે;

નથી લૂંટયા ઓરડા ઓરડી, નથી લૂંટયાં પેટીને મજૂસ રે.

માણેક દડો રે મોતિ છડો. તાપીના વહેવા કે માંડયાં રે;

મે તુંને વહેવાઈ વારીયા, જેઠનાં લગન ન લેશ રે.

નહિ મળે ખોળ કપાસ રે, નહિ મળે પાણી ને ઘાસ રે;

વહેવાઈ એ આવતા જાણીને, સંબધિ વાવને ખોદાવી રે.

વાવ ખોદાવી તો ભલે, ચરૂએ ઓસવ્યાં છે અન્ન રે;

અન્ન ઓસવ્યાં તો ભલે, જમાડો વરની જાન રે.

જાન જમાડી તો ભલે, બીડલે બાસઠ પાન રે;

જો વર શેરીએ સંચર્યા, શેરીએ કાચને ઢાળાવો રે.

જો વર સીમે સંચર્યા, સીમે તે સાળ રોપાવો રે;

જો વર પાદરે સંચર્યા, પાદરે પડાને વગડાવો રે.

જો વર ખડકીએ સંચર્યા, ખડકીએ ખડાને વગડાવો રે;

જો વર મંડપે સંચર્યા, મંડપ તો મોગરે છાયા રે.

જો વર મ્હાય રે સંચર્યા, મ્હાસરાં મોતિએ ભર્યાં રે.
 નીસર એલડી ઘેલડી, નીસર કન્યાની માડી;
 નાઘડીયોવર લુખશે, સૂકાશે મુખના તંબોળરે.
 પટકો રે મેરૂરે પાટલડી, કાંચલડીએ કેશ ખાંધુ રે;
 ચાલતી મ્હાલતી નીસરી, જાણે ભાદરવાની ભેંસ રે.
 ડોલતી ડોલતી નીસરી, જાણે ઊંઢાળાની ઊગરે;
 નાક સાઢી વર નિરખીયા, ગળે ઘાલ્યાં છે ઘાટ રે.
 આણી બેસાડયા છે મ્હાય રે, બેસણે માંડયાં છે પાટ રે;
 કન્યાએ કાંકણ ખેરીયાં, પડી રે પાનેતરે ગાંઠ રે.
 આડાં રે અંતર પટ ધર્યાં, હોય રે તંબોળે છાંટ રે;
 કાથા ચંદન કેરી કૂરવડી, રસી સાર કંસાર રે.
 વેદ મંત્રે કંસાર પચવ્યો, તેડાવો કન્યાની માડી રે;
 સોનેલા થાળ અણાવો, રૂપલા ઝારી હાથ રે.
 ઘી અણાવો ગૌરી તણાં, બોળલે પીરસો ને ખાંડ રૂંદે;
 ત્યાં તો રામ જમાડે સીતાને રે, ત્યાં તો સીતાને જમાડે રામ રે;
 અન્યો અન્ય જમાડીયાં, વાળ્યા ઉછીના પાડ રે.

૧૦૬

રૂકિમણી વિવાહ.

સરસ્વતિ સ્વામીને વિનવું, ગણપતિ ચરણે હું નમું;
 શુદ્ધિ બુદ્ધિ અમને દીજીએ, સુમ નામ શું રંગે રમું.
 એક રંગે રમે રંગ તાળ. જય દેવ જગદાધાર રે;
 સ્વામી દીન જાણી ને દયા આણી, તમને શું કહેવું અપાર રે.
 એક નગરોનો ભીમક રાજા, તેની કન્યા રૂકિમણી;
 વારૂ તે વર જોઈ દીજે, ચિંતા થઈ છે અતિ ઘણી.
 રૂકિમણી રે કહે છે તાતને, શિશુપાળ રૂકિમણી દીજીએ;
 કોઈ એક વેળા કારજ હોયે, સગો સમર્થ કીજીએ.
 રૂકિમણી કહે છે તાતને, શિશુપાળ વરને હું નહિ વરૂં;
 ભદ્ર વંશી છે શ્રી કૃષ્ણજી, તેઓ તણી પહાંય હું ધરૂં.
 એનાં લગન લીધાં રે ઊતાવળાં, શિશુપાળને તેડાં ગયાં;

જરાસંધ સમર્થ જાણીને, જાને તે તેડી લાવજો.
 એના વાજાંત્ર વાગે નાનાવિધ તણાં, રૂકમૈયો ચાલી રહ્યાં મો ગયો;
 દળ દીકું રે શિશુપાળનું, રૂકમૈયો મનમાં હરખિયો.
 એને ઉતારા ભલા આપીએ, સેવા તે કીજીએ અતિ ઘણી;
 એને ભાવતાં ભોજન જમાડીએ, ખાનં લાડુ ને લાખશી.
 રૂકિમણી કાગળ લખી કરી, આપ્યો તે પ્રાદ્ધણ હાથ રે;
 તમે વેગે પધારો વિપ્ર દ્વારિકાં, જઈ જાણ કરો જહુ નાથ રે.
 વિપ્ર તે મન વિમાશીયા, હવે શો કડું હું સંચરે;
 કયાં કૃષ્ણ ને કયાં રૂકિમણી, અમને તે લાગ્યા ભ્રમ રે.
 સરોવર પાણી પી કરી, સુતો તે વાડી માંદા રે;
 જાગ્યો તો દ્વારિકા, હરખીયો હૈયામાં ઘણું.

વળણ.

આ રસિયો તે વાડીમાં સૂતો, જાગ્યો જઈ દ્વારિકાં પહોચ્યો;
 કહોજી પ્રાદ્ધણ કયાંના રે આવ્યા, કાગળીયાં તે શાના રે લાવ્યા.
 વૈદર્ભ દેશના પ્રાદ્ધણ આવ્યા, કાગળીયાં તે ત્યાંનાં રે લાવ્યા;
 પહેલાં પ્રાદ્ધણ આસન દીજે, પછી વાત વિચારીને કીજે.
 પહેલાં પ્રાદ્ધણ જળ લોટા દીજે, પછી વાતની ગોઠડી કીજે;
 પહેલાં પ્રાદ્ધણ અંગોળ કીજે, પીતામ્બર હાથમાં લીજે.
 પહેલાં પ્રાદ્ધણ ભોજન કીજે, પછી કાગળ વાંચીત લીજે;
 પહેલાં પ્રાદ્ધણ મુખવાસ દીજે, પછી સારી શીખામણ લીજે.
 મોકલ્યો તમારી રે નારી, વાંચી જોજો રે દેવ મોરારી;
 મોકલ્યો તમારી રે કન્યા, રૂકમૈયો કયો છે રે અન્યા.
 સ્વામી ગરૂડ પલાણીને આવો, જાદવજીની સેના રે લાવો;
 શિશુપાળ આવ્યો લેઈ જાશે, સ્વામી લજ્જા તે તમને રે થાશે.
 શિશુપાળ આવ્યો હુરિ જાશે, દેશે દેશમાં વારતા થાશે;
 જાયા જનમની છું હું તમારી, રખે મૂકતા મુજને વિસારી.
 ડહોરા દીધાજી અંખિકા ઓડે, રૂકિમણી ગોખે રહઠીને રે જૂએ;
 રૂકિમણી ગોખે રહડી રહડી જૂએ, રામ કૃષ્ણ કરીને રૂએ.

રૂકિમણી ગોષ્ઠે રહી જીએ જાણી, હજીએ ન આબ્યા વનમાળી;
 હૈયાનો ઉતારો રે હાર, રૂકિમણી રૂઢન કરે રે અપાર.
 અંગની જિતારી રે ચોળી, ચૂડી કાંકણ નાંખ્યાં રે મોડી;
 એટલે આબ્યા એમની માડી, કેમ રૂવો છો જાળ કુંવારી.
 પીઠી પેઠી તે આંખે નડે છે, તેથી આંસુ અપાર પડે છે;
 એટલે હરિભટ દીઠા રે દૂર, હૈયામાં તે સાગર પૂર.
 એટલે વિપ્રે વધામણી દીધી, રાણી રૂકિમણી મનમાં રે સાજી;
 વધામણી દીધી વિપ્રે થઈ રાજી, રાણી રૂકિમણી મનમાં રે લાજી.
 મારી સૈયરને રે તડાવો, નાના વિધના પૂજાપા અણાવો;
 જળ નિરમળે ભરાવો ઝારી, ઉપર દીપક દ્યો અજવાળી.
 મોતીડે રે ભરાવો રે થાળ, ઉપર શ્રી કુંજ મૂકો રે ચાર;
 રૂકિમણી અંખિકા પૂજવા જાય, ત્યાં તો માનિની મંગળ ગાય.
 રૂકિમણી અંખિકા પૂજે રે જાણી, ત્યાં તો વેદ ભણે રે શ્રીમાળી;
 રૂકિમણી અંખિકા પૂજે રે કળીએ, શ્રી કૃષ્ણ આબ્યા મન રવિએ;
 રૂકિમણી અંખિકા પૂજે રે કેડે, શ્રી કૃષ્ણ ચઢ્યા વરઘોડે;
 પૂજી આજીને પાવલે લાગ્યા, હૈયામાં હરિ વર માગ્યા.
 પૂજી આજીને પાછા રે વળીયા, શ્રી કૃષ્ણે તે જાંહેડાં ધરીયાં;
 એવાં રથે ખેસાડ્યાં રે રાણી, રૂકમૈયાને જાંધ્યારે તાણી.
 રૂકમૈયો નાઠો નાઠો જાય, કૃષ્ણ જાંહે મેલીને સ્હાય;
 રૂકમૈયાને ઠાકર વાગી, રાણી રૂકિમણી મનમાં રે લાજી.
 સ્વામી તમે બનેવી એ સાજો, રૂકમૈયાને પાછો રે વાજો;
 સ્વામી તમે ભર્તા અમે કન્યા, રૂકમૈયે કર્યો છે રે અન્યા.
 એટલે દીઠાં કુવારિકા વાડી, ત્યાં રે વિસાર્યા પોતાની માડી;
 એટલે દીઠાં કુવારિકા હીરા, ત્યારે વિસાર્યા પોતાના વીરા. ૧૦૭

—:—

સીતા મંગળ.

સીતા સતિને ચરણે લાગુજી, શુદ્ધિબુદ્ધિ વાણી અવિચળ માંગુજી;
 એક માગુ છું સિદ્ધિ મનોહર, સ્વામી સારંગ પાણી;

શુભ વરણુવું રે તાહારા મને આપો અવિચળ વાણી.
 જનક રાયે રચ્યા મંડપ તેડયા સઘળા ભૂપ,
 રૂપિ સાથે રાઘવ આવીયા તેનું પરમ મનોહર રૂપ.
 પાતાળના પનગ તેડયા ને આઘ્યા ગગન મુનિ દેવ,
 રાવણ કહે હું ધનુષ્ય ભાગુને કન્યા વરૂ તતખેવ.
 જુગતે તે જોયાં જનકીને દીઠા શિવ મહારાજ,
 સ્વામી ભવોભવ હું ચરણ સેવુંને કેમ વિસારો આજ.
 સતી કેરાં વચન શુભીને હસ્યા શ્રીરઘુવીર,
 ક્ષણમાં વરૂં રે જનકી તું રાખ મનમાં ધીર;
 કરજોડી વળતી ભણે અમરાવતીમાં વાસ,
 સ્વામી સંત સૌકોની દાસ છું રઘુનાથ પુરો મહારી આશ.

રાગ ફેર.

રથનારી સીતાજી વેણજ છોડી, શેષ નાગ સળકી રહ્યા કરજોડી.
 મુખની છબી અદ્ભૂત સોહેરે બાળી, રોહિણી પતિદર્શને આઘ્યારે ધાઈ.
 સૂરજ સાથે નહિ તેજ સમાયે, દંત દેખીને માનિનીના મનમોહ.
 કટી દેખીને કેસરી બેઠા નિહાળે, પદ જોઈ ગુંજારવ ગુંડગીમાં થાલે.
 નાસિકા શુદ્ધ ચંચળ અધર સોહે, રૂપ જોઈને મુનિવર મોહ.
 માવડી કર કોમળ કુંકુમ જેવો, ચૂડલો રથનાર બાજુખંધ તેવો.
 નારી કુંજર ચીરની ચોળીરે સારી, શણગાર સજ્યો રાજ જનક કુમારી.
 સહામા ધશીમશી આઘ્યા રાવણ રાણા, કો દંડ ભાગે નહિ હાથ ચંપાણા.
 મોટા ભૂપતિ મોયે પડ્યા ખશીયાણા, હું તો દંડ ભાગી સત્યખંડ કહું રે.
 તમે દશરથ નંદન હેહ ધરોરે, સીતા જનકી હે રઘુનાથ વરો રે.
 એવે વેગે વધામણી ગાઈએ અયોધ્યા,
 જીત્યાનો જસ રઘુનાથે રે લીધો, એવે વેગે.
 એને સોનેલા જીભ વધામણી અપાવો, એને સેવ સુવાળીને લાખશી જમાડો.
 એને આઠ સાઠીકનાં ખીડલાં અપાવો, એને રૂપેએ તો મુઠી ભતાવો.

—:—

કડવું ૩ જી.

જન લેઈ ચાલ્યા દશરથ રાય, હસ્તી ઘોડા કહ્યા નવ જાય.

કાળા કાખરા ને ધોળા જેહ, ને પાતળીયા પલાણ્યા રે તેહ.
 લીલા ખીજાને રાતા રે ઘણા, ને સુંદર તે મહારાજ તણા.
 પાલખીઓ શણગારી બહુ, જોવા જન મળ્યા જન સજી.
 પાલખીઓ મેલી પરસાળ, જ્યાં દીસે ત્યાં અતિ રસાળ.
 પાલખીઓ મહેલ્યાં કૂમતાં. જ્યાં દિસે ત્યાં અતિ શોભતાં.
 મોટેરા તાંબુ તાંણ્યા જેહ, અધુદળ મધુદળ છાંડ્યા તેહ.
 ભારે શેષ પાતાળે ગયા, ચંદ્ર સૂર્ય બે ઝાંખા રે થયા.
 ક્ષણ એકમાં આવ્યા દશરથ રાય, સામેંયે રાજ જનકજી જાય.
 જોઈ જનને જનકજી હરખ્યા, એ આગળ આપણે રાજ કશા.
 આ તો કોઈ એક કારણ રૂપ, સૂર્ય વંશમાં મોટા રે ભૂપ.
 ધનુષ્ય તો એણે ભાગીયું, અવર સૂરતું કુળ ગાળ્યું.
 રથને અજવાળે રચના બની, તે જાત વખાણી રાઘવ તણી.
 લેટ્યા વહેવાઈને મળીયાં મન, જનક કેરે જીવ્યું ધન્ય ધન્ય.
 લેટ્યા વેહેવાઈ મન ગયાં મળી, જાણે દૂધમાં સાકર ભળી.
 એલચી રે વાર્યાં જળ આણીયાં, ખાંડ લેળીને સૌને ભાવીયા.
 ચંદન ઓરડા ઉઘાડીયા, દશરથ રાય ત્યાં ઊતારીયા.
 જાદરણીની જુક્તિ કરો, પાથરણું આપ્યાં પાથરી.
 જો જનક બોલ્યા વાયક, કલુવો લેઈ જાઓ નાયક.
 નગર ગામની નારી એહ, કલુવો લેઈ ચાલી તેહ.
 દંડી અને કલુવો ખાય, ઘણું સંતોષ્યા રાઘવ રાય.
 કૌશલ્યા બાઈએ દીધાં માન, સૌકોને આપ્યાં ફાફળપાન.
 વહુ દીકરી રાજ જનક તણી, તેને તે આપ્યાં શ્રીફળ ગણી.
 ગાતી ને વાતી જે ઘેર જાય, નમણે નવરાબ્યા રાઘવરાય.
 ભરત શત્રુઘ્ન લક્ષ્મણ ધીર, વરપાસે બેઠા ત્રણે વીર.
 માતા નેત્રે અંજન કરે, સુખ જોઈ સૌનાં મન ઠરે.
 રખે કુંવર કોની દૃષ્ટિએ પડે, કંકુ ચંદન રઘુપતિને ચ્હોડે.
 એક સખી રે મંદિરમાં હતી, તેણે નવરાબ્યા સીતા સતિ.
 ગોત્રેજ આગળ નામ્યાં શીષ, રાઘવજીને શું પૂરણ પ્રીત.
 ગોત્રેજ માથે વર આવીયા, હૃદય કમળમાં સ્થાપિયા.
 કરજોડીને પૂરી સહી, લગન સાધવાની વેળા થઈ.

કડવું ૪ થું.

છત્ર ચામર શિર મુકુટ મનોહર, રઘુનંદનને શીશલ.
 દળ વાદળ દળ શ્યામ મનોહર સુંદર ભીને વાતલ.
 કટી ઉપર કટી મેખળા ઝગકે કુંડળ લટકે કાનલ.
 કેસરીયા વાગા અંગે વિરાજે શિવશંકર રઘુપતિ વીરાલ.
 પૂરીના પ્રભુ શ્રી રઘુનંદન અચરત રો સદ્ભાવેલ.

કડવું ૫ મું.

અશ્વ ચ્હડયા રઘુનંદન રાય, ને ભેરી નભેરી વાગેલ;
 ફેરી ના ફેરી વાગે નભેરીને, શરણાઈ શબ્દ રસાળલ.
 હાહા ને હોહો ને તુંબુડુ તુંબુડ જત્ર વેંણુ વાગેલ.
 નગર લોક સૌ જોવા મળીયા રે કોણે રઘુવર-દીઠાલ.
 સન્મુખ થઈ સુંદર વર બેઠાને મનમાં તે લાગ્યા મીઠાલ.
 ધન્ય ધન્ય પ્રેમ પનોતાં સીતાતો તે આ વરને વરશેલ.
 કોમળ કરગ્રહી રેહે છે રે કુંવરી તો કારજ સઘળાં સરસેલ.

કડવું ૬ ઠું.

આવ્યા તોરણે શ્રી રઘુનંદનરાય, સાસુ પ્રેમ પનોતાં રે પોંકવા જાય.
 નાક સાહીને નિરખ્યા શ્રી અંતરયામી, મારી લાડ લડુલી રૂડા વર પામી.
 ગળે ઘાટ ઘાલીને મંડપમાં રે આણી, રાજ જનકની કુંવરી સભામાં વખાણી.
 રાજ જનકની રાણીએ રામ વધાવ્યા, ચત્રુભુજ શ્રીરામ ચોરી પાસે લાવ્યા.
 પહેલું મંગળ વરતીયું રઘુનાથે, શશી વદની છખીલી ગ્રહી છે રે હાથે.
 બીજે મંગળે અરનેહા ને લેહ, ઠકરાણી સીતાજીની સુંદર દેહ.
 ત્રીજે મંગળે સાળે હસતારે કીધા, ચૌદ લોક સાથે મહા દાનજ દીધાં.
 ચોથું મંગળ નર નારી રે ગાય, કંસાર આરોગોને રાઘવરાય.
 બ્રહ્માદિક વેદ ભણે છે રે જ્યારે, વિશ્વામિત્રે કંસાર રાંધ્યો છે ત્યારે.
 ત્યાં તો સુવર્ણ કેરી થાળ અણાવો, જમુનાજીને નીરે ઝારી ભરાવો.
 ઘણું ધી મૂકીને કીધો ગળગળતો, ઘણી ખાંડ ભેળીને કીધો ભળભળતો.
 શુભ આચમન લીધાંજી અંતરયામી, કંસાર પીરસે રાજ જનકની રાણી.
 ત્યાં તો રામ જમાડે સીતાજીને પ્રીતે, ત્યાં તો સીતા રામને જમાડે છે રૂડી રીતે.

કડવું ૭ મું.

આબ્યા સાસુને સસરો ચરણે રે લાગ્યાં, પ્રભુ આજ અમારાં સંકટ ભાગ્યાં.
એની ચોરીની ચોપખે હીરની દોરી, જનક કહેરે સીતા મહારી રામથી ગોરી.
એની ચોરીને ચોપખે હીરની ઝારી, જનક કહેરે સીતા મહારી રામથી સારી.
કૌશલ્યા મધુરી વાણીરે બોલે, ચૈત્ર લોકમાં નહિ કોઈ રામની તોલે.
ત્યાં પાન સોપારીની ચોપક્ષ છોડી, વરકન્યા બંધ બેઠાં કરજોડી.
કરજોડીને પુરી જય જય કીજે, વર કન્યા સજોડાનાં ભામણાં લીજે.

કડવું ૮ મું.

તેલ કચોલાં ને મીઠાચેલે ભર્યાં તો જનને મર્દન કીજે રે.
બિનાં રે જળ બિણ્ણોદક આપ્યાં તો જનને નાવણુ કીજે રે.
ળાવનપુરની થાળી અણુવો ડુંગરપુરની ઝારીજી.
પાટ પીરોજીને આડણીઆળાતો જનને આસન દીજે રે.
વાડકા તો વીજયાપુરના અણુવોને સુવર્ણ કળશ હાથજી.
કાઠા તે ઘઉંનો કંસાર રાંધ્યો ને માંદા માળવીયો ગોળ.
કુર તો કમોદનો રાંધ્યો દાળ ચંપાનો છાડજી.
કઢી તો ભલી વડીની કીધી ને પાપડ પુનમચંદ્રજી.
સુરણુ સમારીને રાયતાં કીધાં ને માંચ દધિનો સ્વાદજી.
ધી તો ગૌરીનાં પીરસોને ખોળલે પીરસોને ખાંડજી.
કેર કરપટને લીલાં કરમદાં કેરી અનુપમ સારજી.
શાક પાકનો પાર નહિ આવે રે આરોગો વરજનજી.
જનક રાજ દશરથજીને આવીને ચરણે લાગ્યાજી.
થાળી વાડકો સોનાની રે ઝારી તે મંડપ હેઠે મહેલોજી.
ઢાલીયા તળાયાંને અવર બિશીકાં તે મંડપ હેઠળ મહેલોજી.
જનક રાજ દશરથજીને આવીને ચરણે લાગ્યાજી.
પહેરામણીનો સગો થયો છે ને જે રે ભેઠએ તે માગોજી.
સોએક શણીયાં ને સાઠેક મુગટા પામરીનો નહિ પારજી.
કીનખાળ તો ખંભાયત કેરા ને દેશ તણી દરીઆઈજી.
દશરથ રાયને સોનાનું ટીલુને રઘુનંદનને જનોઈજી.
પાંચે વસ્તુ રઘુનંદનને હાથે સોનાના વેઢજી.

રામકુંવરને રાતા સાળુને દેવકુંવરને દરીઆઈજી.
 પ્રેમ વહુને પીળી પટોળીને રૂકિમણીને સાડીજી.
 સુમિત્રાને સારી સાડીને કૌશલ્યાને ચીરજી.
 માડીએ સુખ ચુંબન કીધાંને લાડી કંચોળા સાથજી.
 સાસુએ રઘુનંદન તેડયાને કરજોડી કહે વાતજી.
 મારી સીતાને તમે સુખ દેજો હે ચૌદ લોકના નાથજી.
 સીતાને શીખામણ હીધી ને તું છે કુંવરી મહારીજી.
 રામચંદ્રનાં વચન શુણુજેને જાત રાખજે તહારીજી.
 સાસુ નણુદનાં વચન શુણુજેને જાત રાખજે મહારીજી.
 ગદ્ગદ કંઠે જનક થયાને આંસુડાં પાડે માડીજી.
 સાત વરસનાં સીતાબાઈ તે તો પરણીને સાસરે જાયજી.
 આઠ વરસનાં સખી સાહેલી તે ઢીંગલાં લેઈ જાયજી.
 સીતા વિના તે સુનું રે લાગે તે તુળશીના ક્યારા સૂકાયજી.
 પાછું વાળીને જીઓ સીતા પનોતાંને વીરાને દોને આશીવજી.

કડવું ૯ મું.

જાન પહોંચી અયોધ્યા પુરીને વરત્યો જય જયકારજી.
 ધન્ય નગરી અયોધ્યા પુરીને ધન્ય લક્ષ્મી ભંડારજી.
 ધન્ય ધન્ય દશરથ તાતનેજીરે ધન્ય કૌશલ્યા માતજી.
 જનક માંડવો હારીઓ દશરથનો તે વાધ્યો વંશજી.
 જનક કુળ અજવાળીએ દશરથનો તે વાધ્યો વંશજી.
 એકીને બેકી રમીરે રઘુવર ગાત્રેજને લાગો રે પાયજી.
 ભર્યાને ખાલી જીઓરે રઘુવર ગોરને તે લાગોને પાયજી.

૧૦૮

ગૌરી મંગળ.

ગણપતિ ચરણને વરણવું સિદ્ધિ બુદ્ધિનો દાતાર,
 મન વાંચ્છત કુળ પૂરવા કરેરે મોદકનો હાર.
 મુરનર સેવે સદા ભક્ત તણો પ્રતિપાળ,
 તેત્રીસ ફોડમાં હીપવા ધરેરે સેવતની માળ.

ઢાળ.

ઉરમાળ શોભેરે લટકતી, ચરણે ધુધરી ખળખળતી.
 સિંહર શોભે શણગાર, બે પાસે સિદ્ધિ બુદ્ધિ નાર.
 મણિ માણેક કુંડળ લળકે, શશીખંડ કપાળે ઝળકે.
 શીર સુકુટ મનોહર રાજે, સિંહર મુખ મંગળ કાળે.
 ધરે છત્ર અંકુશ એક દંત, શિવનંદન મહા ખળવંત.
 મન કર્મ વચને કરૂં સેવા, મધુ મંગળ કરજો દેવા.

વલણ.

મંગળ મનના પૂરવા જસ આપો વિખ્યાત,
 અંબાસુત આરાધિયો મારે શિવ મૂકજો હાથ.
 ત્રિગુણ સાગર ગણપતિ, ઊમટયો મન વિવેક,
 શરૂ કરતાં થોભુ નહી, મારે મુખ રસના એક.

ઢાળ.

રસના રસ જસ પડે છંદ, શ્રોતા જન મન આનંદ,
 ગૌરી હર મંગળ ગાશુ, હૃદે આનંદકમળ પ્રકાશુ.
 જમક પદ જડતાને અડતા, અનુપ્રાસે રૂપ સાંકડતા,
 લઘુ અક્ષર દીર્ઘ પૂર, નહિ તાળ તાનમાં અધુર.
 ગાતાં ઊપજે મન કોડ, કવિ જનમાં ન આવે ખોડ,
 પ્રહ્લાનંદ લણે તારો, કવિ શાળ પ્રસાદ વધારો.

વલણ.

સાળ પ્રસાદ કરો પૂરણ થવો પરિબ્રહ્મ,
 ગૌરી શંકર પ્રણમું એ શું હશે રે સંબંધ.
 હિમાચળની બેટડી ઉમયા તનુ સુકુમાર,
 તપ કરવાને સંચર્યા મેના કહે રે નવાણ.

—:—

મેના કહે સાંભળો બાઈ, વર શોધીશ રૂડો જમાઈ,
 તું છે કોમળ પંકજ વરણી, તપ કોના કરે અણપરણી.
 બેલી જપતપ કરીને તું માગે, દુર્ભતિ ઉપની કોણ પાપે,
 હિમાચળ સરખા છે તાત, કોણ કારણ કરેરે સંતાપ,

રિદ્ધિ સિદ્ધિ સૌ તુજ ઘેર, તે માંડી તે અવળી પેર.
ગિરજા કહે શું બોલ્યાં વાણી, પામર મુખ મોટમ આણી.
વર વરશું ઉમયા નારો, નહિતર પ્રાણ તજી પરીહારી.

વલણુ.

પ્રાણનાથની પ્રીતડી, જનમે જનમના સ્નેહ,
બીજા વરને નહિ વડે નિશ્ચય કીધો એહ.
બટુક લણે ક્યાં બુદ્ધિ ગઈ, મારે મન ઉપજ્યો ખેદ,
માત તાત બ્રાતા નહીં બીખારી મહાદેવ.

ઢાળ.

મહાદેવ જોઈ શું રાચી, હજી બાળક બુદ્ધિ કાચી;
ગિરજા કહે શુભો ચિત્ત દેવા વર વરશું શિવ મહાદેવા.
તપ માંડીને વરશું ઈશ, જો સરજ્યુ હશે મુજ શીશ.
કૈલાસપતિ વર વરશું, નહિતર તન મનને પરહરશું.
તું છે બાળક બુદ્ધિ પુરૂ, નથી રીદ્ધિ સિદ્ધિમાં અધુરૂ.
બેની જપ તપ કરીને શું માગે, તે હું તુજને લગાડીશ પાગે.
ગિરજા કહે શુભો ચિત્ત દેવા, વર વરશું શિવ મહાદેવા.
વર વરશું ઉમયા નારી, નહિતર પ્રાણ તજી પરિહારી.

વલણુ.

પરહરશુ તમે પ્રીછજો, નિશ્ચય કીધો એહ,
ભોળા કંથ ભુવનપતિ, નાથ ન દેશો છેહ.
માત તાતની જાતડી, કુટુંબ સહોદર સાથ,
ઉમયા ચાલ્યાં વન વિષે, તરછોડ્યો સૈયર સાથ.

ઢાળ.

વનવેલજ આંખા અરણી, મધુમાલતી કેળની કરણી.
ડમરો મધુરો બહુ બહેકે, ફૂલ્યાં ફાલ્યાં ભારે તરૂ લહેકે.
ફૂલ્યાં પોયણ પંકજ સાર, કરે મધુકર નાર રસાળ.
શોભે કમ્બુખા નારંગા, ચોપાસે વહે છે રે ગંગા.
ત્યાં બેઠાંજ આસન વાળી, ઉમયાએ સાધી તાળી.

વલણ.

ધીરજ ધ્યાન સમ આચરો શીઘ્રે થાઓ તતખેવ,
ચિત્ત જોવા ચતુરા તણું, વન પધાર્યા દેવ.
ભામા મન બુલાવવા, બ્રહ્મ થયા ભ્રમચાર,
દંડ કમંડળ શીર જટા, કટી એક મૃગની છાલ.

ઢાળ.

મૃગ્ય માળ છાળ ઊર ધારી, જ્યાં આબ્યાજી એમ કુમારી.
અર્ધ્ય પાત્ર ઇશે કરી અરચ્યા, વાળી આસન પુછી ચરચ્યા.
તું છે રાજ ચોગ્ય સુકુમારી, શિવ આક ધંતુરાનો અહારી.
ઘરડો ઝરડો જોઈ રીઝે, તો તું રાજ ચોગ્ય કેમ કીજે.
ઘરડો ગોધો ને રૂંડમાળ, તમને લાગ્યુજી બ્રહ્મ કપાળ.
તજી અન્ન કેા પાળો થાય, તજી વાટ ઊવાટે જાય.
તજી શાળ કેા કુશકા રાંધે, તજી કનક કથીર કેા બાંધે.
જાણી જોઈ જંપાવે કૂપ, તારૂં અતિ અનુપમ રૂપ.

વલણ.

વચન શુભ્ધી કેાપે રહડયા, નયનાં ચોળ મજીઠ;
અધર ફરકે બોલવા, હૈયે રાખી ધીર.
શિવ નિંદા જે કેા કરે, તેને ઘટતો દંડ;
પરહરૂં પાસે થકી, જીભ કરૂં શતખંડ.

ઢાળ.

મૂરખ નર કેાઇ ધુતારડો ડંબા ડંબર ધારીનારે;
માત પિતાનાં જોખન હર્યા પેટ પડ્યો પાશાણુનારે.
શાન ન આવી શીખતાં, નિર્લજ્જને નહિ લાજતાંરે;
શિવ શિવશુદ્ધ વીસરેરે ક્યાં મને આબ્યો અબજતાંરે.
વચનની જવાબે વિષ ચઢે અવયવ શિથિળ અંગનારે;
સૈયર કેા પાસે નથી રે નહિ સેવ નહિ પ્રસંગનારે.
બે આગલ્યાં મીંચીયાં લોચન ભાળનાંરે;
દુષ્ટ દર્શન પરહરી સાધી તાળનારે.

(૬૫)

વલણ.

તાળી ત્રિપુરારે ઝહી, શિવ મન અચલિત ભેદ;
માગ માગ વર માનિની ત્રુઠ્યા શિવ મહાદેવ.

ઢાળ.

મળી માનિની મંગળ ગાય, હરખ્યા ત્યાં હિમાચળ રાય.
બાઈ તપ તેં કર્યું સાક્ષાત, ત્રણ લોકમાં થયાં વિખ્યાત.

વલણ.

વિખ્યાત તો વંદિત હવાં શુભ મતિ શુભ કોડે,
આ મંદિર રંગે રમુ માત તાતની જોડે.
તુજ કારણ ચિન્તા હવી વર વરશું મહારાય,
સુર સમી કો સાંપડે તો કરીએ વહેવાય.

ઢાળ.

વહેવા કરીએ વર નિરખી, તો કન્યા દીજે હરખી.
હોય સરખે સરખી જોડ, પહોંચે માત પિતાના તો કોડ.
જો અણુઘટતી હોય જોડ, તો તો માતપિતાને ખોડ;
વર તુજ સરખો નહિ કોય, તેણે મન ચિન્તા હોય.
હવે પુત્રીની પેર શું કીજે, કોને ઘેર કન્યા દીજે;

વલણ.

કન્યા દીજે જેહને, વિધિના મન ઊપદેશ;
લખ્યું હશે જો લજાટમાં તે બાઈ વર દેશ.
સોચ કરતાં સ્વર્ગથી, આવ્યા નારદ દેવ;
હરખે હરમંદિર વળ્યા વીણા વાતા તતખેવ.

ઢાળ.

હરખીને આસન દીધાં, ચરણોદક આચમન લીધાં
રૂપિ પૂછે કુશળતાની વાત, સ્નેહ આણીને સાક્ષાત.
આળસુ ઘેર ગંગા પધાર્યા, સુર નરમાં માન વધાર્યા;
હવે શોક તે લાગશે બાઈ, રૂપિજીને ચરણે લાગો ધાઈ.
હરખી રૂપિએ દીધી આશીષ, વર વરશો શ્રી જગદીશ;
ઊત્સંગે બેસાડયાં બાળી, રૂપિ જીએ અંગોઅંગ ભાળી.

વલણુ.

અંગો અંગ નિહાળતા, શાન અંતરીક્ષના લેહ;
ત્રિભુવન ચટરાણી થશે, રાજ કાજ યોગ્ય વેદ.
ચિહ્ન કેવાં ચતુરા તણાં, ચિર્વ રેખા સાર;
પાત્રી પંક્તિ ચતણી એ સદા સૌભાગ્ય નિરધાર.

હાળ.

સદા ભાગ્ય સૌભાગ્યે પૂરી, નશી એકે વાતે અધૂરી;
જેને લલાટે રેખા સાર, તે તો શિવશંકરની નાર.
જેને લલાટે રેખા જોડ, તેને સેવે તેત્રીશ કોડ;
ધરે છત્ર અંકુશને મીન, નવે રહડે કહેશે ખીન:
એના ભાગ્યની શી કહું વાત, કહેવાશે જીગની માત;

વલણુ.

જીગ માતશું જોડલી, વરશે શિવ મંહાદેવ;
આદિ ભણુશે અનુભવિ, નિત્ય ભણે એમ વેદ.
વિષ્ણુ વિરંચીને અનુભવિ, સૃષ્ટિ પાલણુ નાથ;
લજ્યું હશે જો લલાટે, તો મુજ મન આવી વાત.

હાળ.

ત્યારે મુજ મન આવી વાત, એમ બોલ્યાં તે મેના માત;
અમ કુળ પ્રકટી એ કુમારી, નારદજી એ પુત્રી તમારી.
જો જો વર સુંદર સુરો, જો પાસે કુટુંબે પૂરો;
હોય સાસુ નણુંદ દેરાણી, જો ઠાંણી ત્યારે રાણી.
શુભ મંદિર પાસે પાણી, મારી કોમળ બાળ અબાણી;
હોય પાડા પડોશી ચાર, ઘર પાછળ નહિ હોય ઝાડ.
નારદ કે કયાં કરો રોષ, મુજ શીષ નહિ આવે રોષ.

વલણુ.

દોષ શીષ મુજને નડે, ઇચ્છ્યાં કારણ ઇશ;
રાત દિવસ રણિઆત થાય તો દેજો મુજ આશીષ.
નિશ્ચય કહી નારદ ગયા, આવ્યા ગિરિ કૈલાસ;
ચોક્કા જોતાં મુખ થયું, પામ્યા મન બિહાસ.

ઢાળ.

ગિરિ કૈલાસ પધાર્યા રૂપિ, મળ્યા ત્યારે થયા અતિ ખુશી;
સ્ફટિકસ્તંભ મણિમય જ્યોતિપ્રકાશ, લલાં લવનને ધવળ આવાસ
જાળી ઝરૂખા ગોખ ઘણા, મણિ માણેક મુક્તાદ્ધ તણા;
હંસ મોર પાંજરે ઘણા, મનોહર શૌભામાં નહિ મણા.
જાતિ જુદાં સરસ માલતી, ચંબેલી ચોદશ ખેંકતી;
અષ્ટ સિદ્ધિ નવે નિધિ સહિ તે, કીંકરી રહી કરજોડા પ્રીતે,
નારદ કહે શંકરને ત્યારે, આ લીલામાં તે સંભારે ક્યારે.

વલણ.

અમને શાને સંભારો, સુખમાં નથી કંઈ ન્યૂન;
જોગ ધ્યાન તપ સાધીને, તપ પાળે કોણ સુખ.
નારદ કહે શંકર શુણો, સુખમાં નથી લવલેશ;
સ્ત્રી પાળે સુંનો ફરં, સુકો જોખન વેશ.

ઢાળ.

સુકો તંગ રંગ નીલાવે, દુઃખ કહેતાં પાર ન આવે;
ઘેર જોગી સન્યાસીની આવે, તે તો એકાકી દંડ કહાવે,
સૂર પૂર્વજ જેના શાપે, પુત્ર વિના અંજળી કોણ આપે;
સ્ત્રી હોય તો હું ઘર વાસ, અહીં લાગે છે સર્વ ઊદાશ.
હોય જોડી તો કન્યા વરીયે, ઘડપણ કેમ પાર ઊતરીયે;
જઈ કરજો મોટમની વાત, ધન અધિકારમાં છે પ્રખ્યાત.
વર્ષ આછાં કહેજો રાખી મહાન્ત, નહિ જાણે કે જન ઝાળ.

વલણ.

નારદ કહે શંકર શુણો, ઇચ્છ્યા કારણ ઇશ;
તમ કારણ અવની ફરં, વહુ લાવું દશ વીશ.
હીમાંચળની બેટડી, ઊમયા જેલું નામ;
મન માને મહાદેવનું, કન્યા રૂપનું ધામ.

ઢાળ.

નિજ ધ્યાન રૂપ રહીઆળી, ચાલે ગજગતિ અથવા મરાળી.
તેના તેજ તણા નહિ પાર, કોઈ આદિ શક્તિ અવતાર.
તેણે મન તમારું નિશ્ચય ઠરશે, જાવો વહેલા તે પરણશે.

વલણુ.

હીમાચળ મન હરખીયા, દહાવ લીધા નિરધાર;
ચોપાસ લખી કંકોતરી, વરધ રહી દિન ચાર.

ઢાળ.

જ્યારે વરધ રહી દિન ચાર, ત્યારે સામગ્રી કીધી તૈયાર;
લખવું છે વરને વિશેષ, સ્વસ્તિશ્રી ગિરિ કૈલાસ દેશ.
લિખિતંગ હિમાચળદાસ, મારી પૂરણ કરજો આશ;
ચેતર વદ ચોથનું લગ્ન, જન સાથે આવી કરો મમ.
મંડપ યશ છે તમ હાથ, સુર તેત્રીશ લાવજો સાથ;
કંચોળે પીઠી ઘોળાયે, વર કન્યાને અંગે ચોળાયે.

વલણુ.

પીઠી ચોળે પદ્મિની, ગૌરી મંગળ ગાય;
જસ બોલે રાય એમના, માગણ મંગળ ઉચરાય.

૧૦૯

સીતાવેલ.

ધશ્વિર શુદ્ધ આરાધિએજીરે, સિદ્ધિ બુદ્ધિના ઇશરે,
ઉમયાને અંગે ઉપજ્યાજીરે, પ્રથમે તે વરણવું ગણેશ રે.
જનક સુતા શી સુંદરી, એને વર વરવો રઘુનાથરે;
ત્ર્યમ્બક તોડે બાંધવા, એની જુગ સૌ જાણે વાત.
રાયે ત્ર્યમ્બક તોડે બાંધ્યો, શુઠો ગ્રહે સ્નેહ અતિ વાધ્યો;
રાજા જનકે તે મહાજંગ રચિયો, તેનો મહિમા મહિસ્થળે મચિયો.
પાતાળના પત્તગ તેડયા, નવેખંડના નરપતિ લેજ્યા;
મોટા સુરનર મુનિવર આવ્યા, ઇન્દ્રાદિક નિશ્ચે પધાર્યા.
દેવ તેત્રીશકોડ ત્યાં આવ્યા, રૂપિ સહસ્ર ઇઠ્યાશી પધાર્યા.
રૂપિ સાથે એ રાઘવ આવ્યા, જુજ બળ ભર્યા ભાથા રે લાવ્યા.
અંગો અંગ લીલા લઘુ વેશે, જાણે ચૌદ ભુવન મુખ્ય એ છે.
ભગવાન સભામાં આવ્યા, ત્યારે રાજ હંસ શીર લાવ્યા;
હંસ માન સરોવર આવ્યાજીરે, મંડપ મહિપ શોભાવ્યા.

કડવું ૨ જી.

આ મન અહંકાર હવેજીરે, સુરપતિ મનના સુવાર;
 વર જોવાને જાનકી સતી સીતા ધરે શણુગાર.
 શણુગાર સીતા શિર માણ્યો, એનો વર રે વિધાત્રિજી જાણ્યો;
 શણુગાર સજે સીતા સારી, ભરી ભમર ગોફણલે જાળી.
 ભરી ભમર ગોફણલે તે લાગે, જાણે સૈન્ય રત્નયુ' શેષનાગે;
 ચંદ્ર નિર્મલ લલાટે લેખ્યો, જાણે બીજનો ચંદ્ર આજેખ્યો.
 તીલડી સિંદૂરનીરે સોહાવી, સેર મોતિની લટકાવી;
 માથે મોતિના લટ છૂટી, જાણે રખે વેણુ વખૂટી.
 નાગરવેલ દાડિમ કળિ આવે, રામ કહેતાં પરવાળી હાલે;
 મણિ માણેક મુકુટે જડિયા, સીતા અંગુલીકરણના કળિયા.
 ધાને લલિત કુંડળ લળિયાં, જાણે કામધેનુ સાંકળિયાં;
 કરમાં કુંભીસ્થળ જાણે, પેટનાર પડ્યો પરમાણે.
 અખળાજી આભૂષણ અંગે, સિંહ જેવી શોભે કટીલંકે;
 ચાલે ગજગતિ ગર્વે શૃંગિણી, સીતા પાની તે કુંકુમ વરણી.
 રક્તવરણીને રૂપની રંભા, જંઘા સ્થળ કેળના સ્તમ્ભા;
 રાજકુંવરને કનક શો દેહ, ચોરંગે લખી ચિત્ર લેહ.
 પાયે નેપુર અંજર વાતે, જાણે પ્રકટ હવે પરભાતે.
 પાયે નેપુર ધુધરા વાજે, જાણે મેઘાડંગર ગાજે.

કડવું ૩ જી.

સીતા વેલશો જંગ રત્નયો, વનિતા કરે રે વખાણ;
 કસ્તૂરી કેસર લજ્યાં, એ વર વરશે સારંગ પાણ.
 માંચ ચુવા અખિલ ગુલાલ, કુંકુમ ચોળીને મુદ્રિકા;
 સતીએ પહેર્યા પીતામ્બર ચીર.
 નેપુર ધુધરા રણજણે, માનિની મંગળ ગાય;
 સુરપતિ સૌ દેખતાં, સતિ આવ્યાં તે મંડપ માંચ.

વલણ.

જ્યારે માનિની મંડપે આવ્યાં, મોટા મુનિએ મોતિડે વધાવ્યાં;
 રાણી રામાએ રાવણ દીઠો, આસનથી સુરપતિ ઊઠ્યો.

બળિઓ બહુ બાથજ લીડે, તોયે ટ્યમ્મક તસુએ ના હીંડે;
 બળિઓ બહુ બાથજ ઘાલે, તોયે ટ્યમ્મક તસુએ ના હાલે.
 ગતિ ભાગીઓ રાવણ રાણા, હઠ છોડોને હાથ ચંપાણા;
 મોટા નૃપમાં પડયા ખશીયાણા, હતા જળરા તે સર્વે રે જાણ્યા.
 નિર નિર્ભળ થઇને વાર્યો, નર ભરીરે સભામાં હાર્યો;
 નર નફ્ટ થઇને નીસરીયો, નર અગપતિમાં જઈ ભળિયો.
 નર બેઠો તે નીચું જોઈ, ક્ષત્રીમાં ક્ષત્રિવટ જોઈ;
 મોટા ગયા મંડપમાં હારી, કહે જનક સીતા રહી કુવારી.

કડવું ૪ થું.

સીતા વદે મેં તો સખી, આંખ્યા શુણ્યારે ગોવિંદ,
 નર સઘળા નિર્ભળ હવા, નવખંડ તણા નિર્જન.
 ધનીયર પાસે ધન વસે, એ વાત મુનિ જપે સંત;
 રઘુપતિ કોદંડ ભાગવા, તમે બેઠા થાઓ બલવંત.

વલણ.

બેઠા થાઓજી બળવંત બળિયા, મન જોવાને ભુવન મળિયા;
 પ્રભુ પહેલાંની પ્રીત સંભારો, મંડપમાં મહિમા વધારો.
 સુંદરી બોલે સ્વામીને ભાવે, રૂપિ પાસે એ રાઘવ આવે;
 લઘુ વેશે હું કહેતાં લાજી, સ્વામી કહો તો હું ટ્યમ્મક ભાજી.
 જા બાળક એ ધનુષ્ય ફરશે, સીતા સુંદરી તુજને વરશે;
 ગુરૂને પાચે પ્રણામ કીધા, વિશ્વામિત્રે તે મહાવર દીધા;
 ભુજા બળ ભાથે ભરાવ્યા, રઘુનાથે તે ચાકે ચહાવ્યા.
 સઉ દેખતાં શતખંડ કીધા, જીત્યાના જસ રામિરે લીધા;
 પ્રભુને મસ્તકે મુકુટ બંધાવ્યા, વર વૈકુંઠનાથે વધાવ્યા.

કડવું ૫ મું.

સીતા પધાર્યો સ્વયંવરે, એની જીગ સૌંભણે વાત;
 હાથે વાળો સીતાનો, રામે ગલ્યો તે જમણો હાથ.
 કરજોડી વજીઓ ભણે, રામચંદ્રને દેવા કન્યાદાન.

વલણ.

કન્યાદાન તે ત્યાં દેવાયે; એના યશ સૌ જીગમાં ગવાયે;

મોટા મુનિવર તપશી આપે, વિશ્વામિત્ર તે ચોરી આપે.
 આડો પાલવ પ્રીતશું સ્હાપે, જાણે ચંદ્ર ચાંદરણો છાપે;
 આડો પાલવ પ્રીતશું ધર્યો, જાણે ચંદ્ર ચાંદરણે ભર્યો,
 રામ બેઠા તે સરખે સાહેલું, ત્યારે મંગળ વરત્યું પહેલું;
 રામ દેખીને જનકી રીજ્યાં, ત્યારે મંગળ વરત્યાં બીજાં.
 અંગણે મંગળે અતિ સ્નેહ, સીતા પંકજ વરણી દેહ;
 રામ સીતાના ગુણને સંભારે, સીતા રામનું રૂપ વિચારે.
 ચોથું મંગળ વરત્યું જે વારે, શોભા સીમાવની બની ત્યારે;
 રામ સીતા બેઠાં બેઠા સંગે, કંસાર જમ્યાંરે આનંદે.
 રામ સીતા બેઠાં અર્દ્રંગે, કંસાર જમ્યાં રાજ રીતે;
 સારી પાનની ખીટી સમારી, રઘુનાથે વરી સીતા નારી.
 સીતાવેલ તે વહેવામાં ભાખે, વર વહુને તે અવિચળ રાખે;
 સીતા વેલ તે વળગે વખાણી, ગવરાવે તો સારંગપાણી. ૧૧૦

—:—

રૂકિમણીનો કાગળ.

વૈદર્ભ નગરીનારે, ભીમક ક્યાંરે વસે, કન્યા તો રૂકિમણીરે વર કોઈ નહિરે વરે
 કે ભીમકે સોધ્યારે, સુત વસુદેવ તણા, કે રૂકમૈયાને નહિ ગમ્યારે.
 ચારંતા તો ગાવડી, કે ભરવાડને નહિ દેઉરે, બેન તો માહ્યરી;
 કે શિશુપાળને દેઉરે, કન્યા તો રૂકિમણી, જોને સખી મહારીરે વીરાએ શુંરે કર્યું.
 કે બેન પરણાવવારે, લખીરે કંકોતરી, રૂકિમણીએ તેડાવ્યારે વૃદ્ધ તો વિપ્રને;
 કે કાગળ લખી કરીરે આખ્યો તે વિપ્રના હાથમાં, કે વિપ્રે પાણીલાં રે સરોવર
 જઈને પીધાં.

સુતો જઈ વાડીમાંરે નિદ્રા આવીરે ઘણી, જાગ્યો જઈ દ્વારિકાંરે આનંદ પામ્યો ઘણું;
 કે કાગળ આખ્યોરે કૃષ્ણના હાથમાં, હવે સૌ જાણજોરે, જાદવ સાથમાં.

—:—

વલણ.

કાગળ વાંચેજી સારંગ પાણી, વૈદર્ભની જી રૂકિમણી રાણી;
 વિપ્ર મારી વરી કોણ વરશે, ત્યારે શિશુપાળને કોણ ગણશે.

જરાસંધનો ઉતારીશ નાદ, ત્યારે કન્યા વરીશ તત્કાળ;
 પહેલાં પ્રાદ્મણુ આસન દીજે, પછી વાત વિચારીને કીજે;
 પહેલાં પ્રાદ્મણુ જળ લોટા દીજે, પછી વાતની ગોઠડી કીજે;
 પહેલાં પ્રાદ્મણુ અંગોળ દીજે, પીતામ્બર હાથમાં લીજે.
 પહેલાં પ્રાદ્મણુ ભોજન દીજે, પછી કાગળ હાથમાં લીજે;
 પહેલાં પ્રાદ્મણુ મુખવાસ દીજે, પછી સારી શીખામણુ લીજે.
 મોકલ્યો તમારી રે કન્યા, રૂકમંચે કર્યો છે રે અન્યા;
 મોકલ્યો તમારી રે નારી, વાંચી જોજો રે દેવ મોરારી.
 સ્વામી ગરૂડ પલાણીને આવો, જાદવજી સેના રે લાવો;
 શિશુપાળ આવ્યો લેઈ જાશે, દેશે દેશમાં વારતા થાશે.
 રૂકિમણી ગોખે રહી જીએ જાણી, હજીએ ન આવ્યા વનમાળી;
 રૂકિમણી ગોખે રહીને જીએ, રામ કૃષ્ણ કરીને રે રૂએ.
 એટલે હરિભટ દીઠા રે દૂર, હંયામાં તે સાગર પૂર.
 રૂકિમણી અંગિકા પૂજવા જાયે, પાછળ માનિની મંગળ ગાયે;
 રૂકિમણી અંગિકા પૂજે રે કોટે, શ્રીકૃષ્ણ રહડયા વરઘોડે. ૧૧૧

કુંવરી ગીત.

જુરે પ્રભાતે રાધાની માડી જાગી, તેના મનમાં તે ચટપટી લાગી; કુંવરીએ શું કર્યું.
 તેંતો દુઃખના ડુંગર રેલ્યા, તેં કુળના મારગ મહેલ્યા. કુંવરી૦
 તેંતો કુંજમાં લગાડી ખામી, તને કોણુ મળ્યો છે સ્વામી; કુંવરી૦
 તું તો મીઠીને તને કોંણુ દીઠી, તને કોંણુ ચઢાવી પીઠી, કુંવરી૦
 તેં તો કેઈ નગરીમાં દંત બેઠ્યો, તેં ચૂડો કોનો ખેડ્યો, કુંવરી૦
 તેં તો ક્યાંરે માંડવડા રોખ્યા, તારા વરને કોંણુ ખેંડ્યા, કુંવરી૦
 ત્યાં તો કીયા દેવતા આવ્યા, તને વેદ કોંણુ ભણાવ્યા, કુંવરી૦
 તને કોંણુ ઓરાઢી વરણી, તું કોંની સાથે પરણી, કુંવરી૦
 ત્યાં કોંણુ કર્યું સૌ તૈયાર, તને કોંણુ જમાડ્યો કંસાર, કુંવરી૦
 તેંતો જીવતાં શિશ મહારાં વહેર્યાં, પાનેતર કોંનાં પહેર્યાં, કુંવરી૦
 તેં તો જીવતાં શિશ મહારાં સાંધ્યાં, તેં મીઠળ કોંનાં ખાંધ્યાં, કુંવરી૦
 તને કોંણુ આ મતિ આલી, વરમાળા કોંની ઘાલી. કુંવરી૦
 ત્યાં તે કોંણુ કહ્યાં ને કોંણુ સાંભળ્યાં, તારી કોંણુ ઉરાડી વાત. કુંવરી૦

જુરે પ્રભાતે રાધિકા રાણી જાગીરે, તે તો માતાને પૂછવા લાગીરે, માતા મેં
સાફ કર્યું.

મેં તો દુઃખના દુઃગર નથી રેલ્યા, મેં કુળ મારગ નથી મેલ્યારે; માતા મેં
સાફ કર્યું.

મેં તો કુળમાં લગાડી નથી ખામી. મને મળ્યો રાજનો સ્વામી. માતા ૦

હું તો મીઠીને જસોદાએ દીઠી, મને સૈયરે રહડાવી પીઠી. માતા ૦

મેં તો મથૂરાં નગરે દંત ંહેર્યા, મેં ચૂડલા અવિચળ રહેર્યા. માતા ૦

મારા વનમાં માંડવડા રોખ્યા, મારા વરને ઉમયાએ રહેંક્યા. માતા ૦

ત્યાં તો તેત્રીસકોડ દેવ આબ્યા, મને તેણે વેદ ભણાવ્યા, માતા ૦

મને ગોપીએ ચોરાઢી વરણી, હું શ્રીકૃષ્ણ સાથે પરણી. માતા ૦

મારી સૈયરે સામગ્રી કરી તૈયાર, મને કૃષ્ણે જમાડયો કંસાર. માતા ૦

તેં તો જીવતાં શિષં મારાં ંહેર્યા, પાનેતર પ્રભુનાં રહેર્યા, માતા ૦

મેં તો જીવતાં શિષં નથી સાંધ્યાં, મોહનનાં મીઠળ ખાંધ્યાં, માતા ૦

મને સદ્ગુણે સુમતિ આલી, વરમાળ વિકૃલની ઘાલી. માતા ૦

ત્યાં તો ચંદ્રે કહ્યાં ને શુણ્યાં સૂરજે, મારી વાએ ઊરાડી વાત. માતા ૦

મહાદેવની જાન.

શિવશંકરને શિવરામરે, ગરૂવા ગણપતિ કહું રે પ્રણામરે;

મુજને અવિચળ વાણી આપોરે, મારાં વિદ્ય સમસ્ત ઊથાપોરે.

કરજોડીને કહુ એક વાતરે, ક્યાં પરણ્યા તે શંભુનાથરે;

વહેવા દેવીદાસે જાણ્યોરે, વહેવા વૈકુંઠનાથે વખાણ્યોરે;

વહેવાતે જુગતે જોવાડ્યોરે.

વલણ.

વહેવાને જુગતે જોવાડીએ, મોરી માતાજી દેવ ઊમીયાય;

એ વર શંભુ સદા શંભુ, શંભુ તે લોળા કહેવાય.

એવા પ્રણમું તે શંભુજીને સાંભળી કીધી તે રૂપિ આગળ વાંત;

—:—

ત્યાં ઉપર પ્રહ્લા ઘણું છાજે, ત્યાં છી એ મેના નારી;

તેને ખોળે એ કન્યા કુંવારીરે, તે તો રૂપ અનુપમ લાવીરે.

ચાલે ગજગતિ હંસને સરશીરે, ધરતીપર ડગલાં ભરતીરે;
રૂપ અનુપમ એનું જણાય રે, એની કનકના સરખી કાય રે.
વેણી શીર નાગ વળાવ્યારે, એમ કહેતામાં નારદ આવ્યારે;
મહાદેવનાં માગાં લાવ્યા રે, ઊરમાં હર્ષ અધિક ઊપજાવ્યારે.
પરદેશી ચિતારા તેડાવો રે, માંહે હંસ ને મોર લખાવો રે.

રાગ ખીજો.

મોર બોલે મધુરા બોલ, તે કોયલને નહિ તોલ;
ત્યાં જાય જાવંત્રી જાણ, નારંગી દીસે તાણ.
ત્યાં કેળ ને ખજૂરા, હરિનાં આંગળાં દિસે રૂડાં;
ફેંદ મુંદ અને વરમાળા, વીંટાળીયા ભોરીંગ કાળા.
જીકતે કરી જટા ખાંધી, હરિએ ફાટેલી કંથા સાંધી;
જીએ વાણંત્ર જાન જમાઈ, જેઓ કહ્યા બે નરના ભાઈ.
મેના કહે મેં પુત્રી જાઈ, ગળથુથીમાં વિખ ન પાઈ,

વલણ.

એટલે તે બોલ્યાં પાર્વતી રાણી તમે એ શું બોલ્યાં મારી માત;

—:—

જન્મ આપે જનિતા પણ કર્મ ન આપે કોય;
પાણી પી ઘર પૂછીયાં હવે જાત ભાત શી જોય.
બારણે આવ્યો વર ટહુકા કરે, તે વર્યા વિના કેમ જાય;
તોરણે વર આવ્યો આશા ભર્યો, તે પરણ્યા વિના કેમ જાય.
પાર્વતી સૈયર મોકલી, શંકર રૂપ પ્રકાશ;
શંકરે રૂપ પ્રકાશીયું, કોટીક ચંદ્ર પ્રકાશ.
હરખે ને નિરખે મેના માવડી, હરખે તે મંગળ ગાય;
મેના માતાના મન વિષે, કંઈ હર્ષ તે ઉભરાય.
નાક સાહી વર નિરખીયા, ગળે તે ઘાલ્યાં ઘાટ;
આંણી બેસાડ્યા મ્હાય રે, બેસણે માંડ્યાં પાટ.
આડાં તે અંતરપટ ધર્યા, પાંનેતર વળીયા ગાંઠ;
કાયા ચંદન કેરી કુંવરની, ત્યાં રચ્યો છે સાર કંસાર.
બેઠ મંત્રે કંસાર રચ્યો, હવે તેડાવો કન્યાની માત;

સુનલા થાળ ચણાવીએ, રૂપલા આરી હાથ.

ધી અણાવો ગૌરી તણાં, ખોળલો પીરસો ખાંડ;

ત્યાં તો શિવ જમાડે પાર્વતીને, પાર્વતી જમાડે શિવ;

અન્યો અન્ય જમાડીયા ઉછીના વાળ્યા પાડ.

૧૧૩

રૂકિમણી હરણ.

પ્રથમ શ્રી ગુરૂ પદ પ્રણમું હું પ્રીતે, શ્રીકૃષ્ણ રૂપ હૃદે ધરું રે;

શ્રી રૂકિમણીજીનો વહેવા સંક્ષેપે, પદબંધ પ્રેમ ધરી કરું રે.

શ્રી ભાગવત દશમસ્કંધ મધ્યે, ત્રેપનમા અધ્યા વિષે રે;

શુકજી કહે શુણો રાય રૂકિમણીજીનું હરણ કર્યું દારિકાધીશે રે.

વૈદર્ભ દેશ વિખ્યાત રાજજી, કુંદનપુર ત્યાં કોડામણું રે;

રાજ્ય રૂડું ભીમકચય ભૂપતિનું, ભાગ્ય શું વરણવું તે તણું રે.

પાંચ પુત્ર તેમાં જ્યેષ્ઠ રૂકમૈયો, પુત્રી છે એક શ્રી રૂકિમણી રે;

પ્રકટયાં છે શ્રી મહાલક્ષ્મીજી પોતે, ગુણ શા શા ગઈ હું તેના વળી રે;

કન્યા કાળ કુંવરીનો આળ્યો, માતા પિતા મન ધારીયું રે.

રૂપ ગુણ સમોવડ સૌ રીતે, શ્રીકૃષ્ણ વરણે વિચારીયું રે;

કુટુમ્બ સહોદર સૌ કેને લાળ્યું, એક રૂકમૈયાને ના ગમ્યું રે.

એરે ગોવાળ ક્યમ વરે મારી ભગિની, કન્યા દીધી ત્યાં ઠર્યું નમ્યું રે;

દમ ઘોષનો સુત શિશુપાળ રાજ, કુળવંત છે જગ નામના રે.

તેની સંઘાતે મારી બેન પરણાવું, સમર્થ કે સમે કામના રે;

એમ કહી તતકાળજ ઊઠ્યો, વેગે કહાળ્યું શિશુપાળને રે,

લક્ષ ઉપર જન લઈ વહેલા આવો, સંગે લાવો બહુ ભૂપાળને રે;

શુણી એમ સન્માન સૌ ઊઠ્યા ઊઘમ માંડ્યો વહેવા તણો રે.

શુણી રૂકિમણીજીને તો આળ લાગી, ઊર પરિતાપ થયો ઘણો રે;

જે જે દેશથી જે દ્વિજ આવે, તેને પુછીને નિશ્ચે કર્યું રે.

સર્વે કહે નહિ કે કૃષ્ણ તોલે, સાંભળીને ચિત્ત ત્યાં ઠર્યું રે;

નારદે પણ કહ્યું સૌ ગુણ પૂરણ, એક શ્રી કૃષ્ણ નિશ્ચય કરી રે.

એમ શુણો દેહ આત્મા પોતાનો, મન થકી અર્થો શ્રી હરી રે;

અન્ન ન ભાવે ને નિદ્રા ન આવે, કહેવાય નહિ દુઃખ કોઈને રે,

નાથ સંભારે ને નિઃશ્વાસ મૂકે, રાત દિવસ કાઠે રોઈને રે.
 એવામાં જન લેઈ શિશુપાળ આંવ્યો, સાથે છે રાજા બીજા બહુ રે;
 કાશી રાજા દંતવક્ર જરાસંધ, શાલવ સહિત સેના સજી રે.
 સહામાં જઈ જૂપે સન્માન કરીને, લાવી ઉતાર્યા છે ખાજમાં રે;
 આંવ્યો છે કોડે જશે મોટી ખોડે, ધિકારં ફટ એના ભાગ્યમાં રે.
 દુષ્ટ આંવ્યો શુભી કુંવરીજીને, તાલાવેલી લાગી તનમાં રે;
 કેમ કહું કહોંની સંઘાતે કહાવું, ધારે વિચારે છે મનમાં રે.
 એવામાં એક આશ્રિત દ્વિજ ધરનો, આંવ્યો દેખી ધાર્યું ચિત્તમાં રે;
 શાન કરીને તેડ્યો સુકુમારી, આવો ગુરૂજી એકાંતમાં રે.
 તેડી બેસાડી કીધો મનસુખો, પત્ર લખી એક આપીયું રે;
 દ્વારામતિ પતિને જઈ કહેજો, જેવું છે ઊંચ દુઃખ વ્યાપીયું રે,
 ત્રણ દિવસમાં છે લગ્ન તે કહેજો, વહેલા વળજો પેષુ પંથને રે;
 અંગિકા પુંજ પાછી વળુ જ્યાંથી, મુજને વરે કહેજો કંથને રે.
 શીખવી સદેશો ને વિપ્ર વળાંવ્યો, વાડવ આલ્યો વેગે કરી રે;
 વાત છે ગમતી તે એક દિવસમાં, દ્વારિકા દેખાડી શ્રી હરી રે.
 નિરખતો નગર શોભા દ્વિજ આલ્યો, જોઈ પ્રસન્ન બહુ થયો રે;
 પૂછતો પૂછતો હરિ મહેલે આંવ્યો, દ્વારે આવીને ઊભો રહ્યો રે;
 પ્રભુજીને કહાંવ્યું પ્રતિહારી સાથે, કહે કોઈ ગ્રાહ્ય આવીયો રે.
 આજ્ઞા જો હોય તો મહેલમાં આવે, પત્ર કોઈનું લાવીયો રે;
 દ્વાર પાળે સંભળાંવ્યું પ્રભુજીને, મત્રની વાત ત્યાં સાંભળી રે,
 નાથ કે લાવો દ્વિજ રખે ખાળો, અંતરજામી પામ્યા રળી રે;
 સાંભળી વચન ને સેવક દોડ્યા ભટજીને ભુવનમાં લાવીયા રે,
 દેખી પ્રભુ સિંહાસનથી ઊઠ્યા, દ્વિજ વર ત્યાં પધરાવીયા રે;
 અર્ધપાદ સહિત પૂજા કીધી વિધિએ, વંદન કીધું વિશ્વંભરે રે,
 ભોજન કરાવીને તંબોળ આંવ્યું, પોઠાડ્યા ચારૂ શય્યાપરે રે;
 પાસે બેઠા એક શ્રીહરિ પોતે, અવર નહિ કોઈ તે સમે રે,
 હસ્ત જોડી શ્રીહરિ એમ બોલ્યા, ધન્ય ભાગ્યે પધાર્યા તમે રે;
 તમ સરખા મહામુનિવર દુર્લભ, સંતોષી સંત તપોનિધિ રે,
 વિનય વિવેક મધુર વચનથી, આગતા ત્વાગતા બહુ કીધી રે;

કહો રૂપિ કારણ આબ્યાનું હાવે, કોણ દેશથી આવીયા રે,
 વૈદર્ભ દેશ વિષે અમો વશીએ, પત્ર આપ્યું એક લાવીયા રે;
 આદર સહિત લીધો પત્ર પ્રભુજીએ, ખ્યારીનું છે ઊર ચાંપીયું રે;
 જોતાં આંસુનાં ખિંદુ માંદો દીકાં, વિરહમુદ્રા માંએ છાપીયું રે,
 પ્રીતિ પ્રિયાના લહી નેત્ર ભરાયાં, ગદગદ કંઠ થયા ઘણું રે;
 પત્ર આપ્યું પાછું ભટજીના કરમાં, વાંચો તમે અને હું શુણું રે.
 વાંચે છે વિપ્ર ને શામ ધરે શ્રવણે, પ્રથમ લખ્યું જોમ પ્રેમદા રે;
 સ્વસ્તિશ્રી દારિકાના નાયક, રાજ રાજેશ્વરી છો સદા રે.
 ત્રિભુવન નાથ અનાથના ખંધુ, સમર્થ થતુર ચિંતામણી રે;
 કુંદનપુરથી લિખિતંગ તમ પદ પંકજ કિંકરી રૂકિમણી રે.
 પ્રાણપતિ અભિવંદન તેના, અગણિત સેના લાવજો રે;
 જોમ અત્ર રાખી છે તેમજ રહી છું કુશળ સહિત વહેલા આવજો રે.
 અપરંચ એજ લખ્યા કારણ છે સૌ ગુણનિધિમાં શુભ્યા હરિ રે;
 તે થકી ચિત્ત મંહાઈ લોભાણું, મન થકી હું તમને વરી રે,
 આપ કહેશો કુળવંત કન્યાને, ન ઘટે કહેવું સ્હામું કંથને રે;
 તોપણ સત્ય લૌકિકની રીતે, પળવું પણના પંથને રે.
 હું તો તમારી સદા છું વિચારો, તે માટે મન તમમાં ઠરે રે;
 પણ કીર્તિ શુણી વિશ્વમાં વનિતા, કોણ એવી તમને ના વરે રે.
 માટે સો વાતની એકજ કહું છું, આવે સમે રખે ચૂકતા રે;
 ત્રૈણ દિવસમાં છે લગ્ન પારવતી પૂજી ત્યાંથી રખે મૂકતા રે.
 તેડયો રૂકમૈયાનો શિશુપાળ આબ્યો, ખીજા સૌને તમે ભાવતા રે;
 સિંહનો ભાગ શિયાળ ના પામે, જો જો આળસ ઊર લાવતા રે.
 આળસ કરશે જો જીવન મારા, તો મારા પ્રાણ નિશ્ચે જશે રે;
 જન્મો જન્મ તમને નહિ ભૂલું, જ્યારે મળીશું ત્યારે સુખ થશે રે. ૧૧૪

વલણ.

સુખ થશે પ્રિયતમજી, જ્યારે ગ્રહેશો હાથ;
 દાસ ભણી દયા કરો, પ્રભુ દીનાનાથ.

કહ્યું રજી.

વળતા શુકળ તે પછી એમ બોલીયા સાંભળ ભૂપતિ રે,
 એવું શુભીને ખ્યારીનું પત્ર વિકળ થયા પતિ રે.
 પ્રભુ કહે શું કહીએ ભૂદેવ, અમારી પણ એ ગતિ રે;
 એ રાજકુમારી માટે, નિદ્રા નથી આવતી રે.
 અમો પણ પત્રની વાટ જોતા હતા વિલંબ કશે નથી રે;
 એવું કહી ઊઠ્યા તતખેવ, ચિત્ત ત્યાં ગયું ત્યારથી રે.
 કહ્યું સારથીને રથ લાવ્ય, મારો સજ કરી રે;
 કહેતામાં લાવ્યો તત્કાળ, આરૂઠ થયા હરી રે.
 માંહી પ્રાદ્ધાણ પણ બેસાડ્યો, ચતુર શિરોમણિ રે;
 તમ પાખે ત્રિયાને કોણ, કેશે જઈ વધામણિ રે.
 એવું કહી રથ ત્યાંથી બેસાવ્યો, વાયુ વેગે કરી રે;
 થોડીવારમાં પહોંચ્યા જ્યાં છે કુંદનપુરી રે,
 નગર દીઠું ને પ્રાદ્ધાણ મોકલ્યો, જઈ કહો વધામણી રે;
 હવે ત્યાં પણ થાય શુકન, અંગે શ્રી રૂકિમણી રે.
 વામ ઊરને બાહુ ફરકે, આંખડી જોઈ વિચારતાં રે;
 એવામાં દીઠો આવતો વિપ્ર, વિમાશણ ધારતાં રે.
 બોલ્યો પ્રાદ્ધાણ બાઇજી, વધામણી છે પ્રભુ આવીયા રે;
 એવું સાંભળીને હરખ ન માય, બોલ્યા પ્રાણ લાવીયા રે.
 મુનિ કહે પુર સમીપ પધાર્યા, પછી મુને મોકલ્યો રે;
 કહાવ્યું છે હવે રહેજ્યો પ્રસન્ન, દીવસ આવ્યો ભલો રે.
 પછી બહુ ધન વિપ્રને આપ્યું, તોપણ કહ્યું કથી રે;
 પધાર્યા છે પ્રાણજીવન, તે સહાંમે કાંઈ નથી રે,
 પછી પ્રેમ શું કીધો પ્રણામ, શ્રી જગદંબા રૂકિમણી રે;
 દીધી આશિષ પ્રસન્ન થઈ, રૂપિ ચાલ્યા મંદિર ભણી રે.
 હવે દ્વારિકામાં કેમ નીપજ્યું, તે પણ કહું કથી રે;
 બળદેવજી કહે પ્રભુ ક્યાં, પધાર્યા દીસતો નથી રે.
 પછી ખંખર થઈ જે પોતે તો પધાર્યા કુંદનપુરી રે;
 શુભી હળધર થયા તૈયાર, સેના સૌ સજ કરી રે.
 જાણી બંધવ એકલો કુંભકે, પૂઠે પોતે પડ્યા રે;

બહુ શીઘ્રતાએ બળલદ્ર પ્રભુને જઈ મળ્યા રે.
 પછી ખંબર પધાર્યાની રાય ભીમકે સાંભળી રે;
 સહાંમા આવી કર્યું સન્માન પ્રીતેથી હળીમળી રે.
 પછી પધાર્યા પુર માંહા. ઊતાર્યા તે સ્થળે રે;
 જ્યાં ધાર્યો હતો જાનીવાસ થયું તે ઈચ્છા બળે રે.
 કીધું પૂજન બહુ વિધિએ કૃશ્ન રામનું પણ કર્યું રે;
 ઘણું આખ્યાં આભૂષણ વસ્ત્ર રાજાનું મન ઠર્યું રે.
 કરી આગતા સ્વાગતા બહુ વિધિએ રાયજી વળ્યા રે;
 સમાચાર જાણી પુરલોક, સઉ જોવા મળ્યા રે.
 જોઈ સુઘડતા શ્રી કૃશ્નની મોહ પામ્યા સઉ રે;
 આ તો વર છે રૂકિમણીની જોડ, જોડુ શોભે બહુ રે,
 અમારાં કાંઈ સુકત હોય તે અહીં આવી રૂજો રે;
 તે થકી આવર રૂકિમણીને નિશ્ચય મળો રે.
 હવે નગરમાં ઘેરે ઘેર તોરણ કદળી સ્તમ્ભ છે રે;
 પૂરણ શોભા કહી નવ જાત વહેવા આરંભ છે રે.
 હવે કન્યાને પીઠી ચોળાય, મંગળ ગંવાય છે રે;
 પેલા શિશુપાળે ચોળી છે પીઠી પણ રાખ કહેવાય રે.
 હવે અંબિકા પૂજવા કન્યા આલ્યાં ત્યાં શોભા બની રે;
 મધ્ય ચરણ ચાલે છે આપ વીંટી વળી શી ઘણી રે.
 દેશે દેશના જે ભૂપ આબ્યા તે સર્વે સાથે સજ થયા રે;
 ઉઘાડાં ખડગ ને શસ્ત્ર કરમાં ઝાલી રહ્યા રે.
 કન્યાએ પારવતી પૂજ્યાં ગોરાણીએ પૂજવીયાં રે;
 કર્યું ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય તંબોળ ધરાવીયાં રે.
 પુષ્પમાળા ધરી કરી આરતી ને પાચે લાગીયાં રે;
 મુજને મળજો શ્રીકૃષ્ણ ભરતાર એ રૂળ માગીયાં રે,
 ગુરૂ પત્ની મુખદ્વારે બોલીને ઊમયાએ એમ કહ્યું રે;
 તુંને ઈચ્છા વરં મળશે તે કારણ જાણે સિદ્ધ થયું રે.
 શુણી એવું વળ્યાં સુકુમારી સખી કર કર ધરી રે;
 તે સમયની શોભા સમગ્ર જાત ન ઉચરી રે,

લાંબી વાસુકી સરખી છે વેણ સચીકણ સામળી રે.
 અર્ધ ચંદ્રાકાર છે કંપોળ, નાસિકા બણે શુકવળી રે;
 કોટી શશીને સૂરજ ઝાંખા થયા, મુખ એનું નિરખતાં રે;
 દંત પંક્તિ કુંદકળી પુષ્પ વરસે છે હરખતાં રે,
 મોટી અણીઆળી ચંચળ આંખડી ત્રાજવું શોભીયું રે.
 રહે કર કટી સિંહ સમાન હરિ મન લોભીયું રે,
 ચાલે મંદગતિ ગજ સરીખડી નૂતન વસ્ત્ર છે રે;
 શોભે નખ શીખ ભૂષણ અંગ દુષ્ટ ઊર સહસ્ર છે રે,
 પ્રાણપતિ દીઠા સન્મુખ નિરખવા કારણે રે.
 વામ હસ્ત ઊંચા કીધા કેશ તે લટકાને વારણે રે,
 એવી શોભા જોઈ મુર્ચ્છિત થયા સૌ ભૂપતિ રે,
 પ્રભુ જોતાં સર્વે જનની પણ થઈ એ ગતિ રે;
 પછી તે સમે તારૂણિએ નેત્રથી તેડીયા રે,
 પ્રભુજી કહે સમે છે હાક કેતામાં રથ ખેડીયા રે.
 નીજ દંડ ગ્રહી ઉભાં રૂકિમણી રથ ત્યાં આંણ્યો સહી રે,
 પ્રભુએ પોતાના રથ માંહે ખેંચી લીધાં ગ્રહી રે;
 પાસે ખેસાડી રથ હાક્યો આનંદ અતિ થયો રે,
 જય જય શબ્દ કરે સુરજન રૂકિમણી કર ગ્રહો રે.

૧૧૫

વલણ.

હરિગ્રહો કર જોઈને હરખ્યા સર્વ સજન રે,
 પેલા રાજને મૂર્છા વળી થઈ ગયાં શ્યામ વદન રે;
 અરે આ શું થયું કૃષ્ણે કર્યું કન્યા હરણ રે,
 શું મોંઢુ દેખાડીશું આ થકી સાડું મરણ રે.

વલણ.

વળતા શુકળ તે વાણી એમ ઉચરે સાંભળ પરીક્ષિત રાય,
 હવે ત્યાર પછી કેમ નીપન્યું કહું તુજને કથાય.
 જય જય બોલો શ્રી રૂકિમણી નાથની.
 વર કન્યા તે આગળ પધારીયાં, પૂઠળ સેના બલરામ,
 માંછળ સૌનું દળ દીકું આવતું ઉભા રહ્યા તેણે ધામ. જય જય૦

માન ભંગ થયા સર્વે ભૂપતિ તેણે ધારી એ ભુદ્ધ;
 પાછા વળતાં તો નાક જાય છે કન્યા લયો કરી યુદ્ધ. જય જય૦
 આઘ્યા બાણનો મેહ વરસાવતા, રીસે રાતા સૌ થાય;
 જાહવ સેના ઢાંકી હીધી શર વડે દાંત પીસતા જાય. જય જય૦
 વળતા જાહવ યુદ્ધે વીર્યા વીંધ્યાં સૈનાં શરીર,
 સેના સુવાડી સાથે નાહા વીર મૂકી ધીર. જય૦ જય૦
 રૂકમૈયો બોલ્યો શિશુપાળ શું સાંભળો માઈં પણ એક;
 જો હું રૂકિમણી પામે પાછો ફરું પુરમાં પેસુ નહિ છેક. જયજય૦
 બીજે મારગે કૃષ્ણ પુઠે ફર્યો બકતો બકતો બહુ ભેર;
 ઉભો ઉભો રહે ક્યાં જાય છે મારી ભગિનીના ચોર. જયજય૦
 એવું કહી ત્રણ બાણ મૂક્યાં છબીલે છેઘાં તત્કાળ;
 દેખી પાંચ મૂક્યાં પાછાં પાપીએ તેપણુ લાગ્યાં ગોપાળ. જયજય૦
 પછી શ્રીકૃષ્ણે ત્રણ શર છેદીયાં છેઘું સારથીનું શીશ;
 રથ લાગ્યો ધનુષ્ય એવું કીધું શ્રી જગદીશ. જયજય૦
 બીજુ કોદંડ ગ્રહ્યું તે કાપીયું ત્રીજાની પણ એ ગત્ય;
 વળતો ખડ્ગ ચડપ લેઈ દોડીયો રીસે રાતો અત્યંત. જયજય૦
 પ્રભુએ એ પણ વીંધી કાઢ્યું ચક્ર કરી અતિ ક્રોધ;
 જેવે મસ્તક છેદે છે શ્રીહરિ, કીધો રૂકિમણીએ રોધ. જયજય૦
 એ ન ઘટે નાથ ચતુર શિરોમણિ અપયશ જગતમાં થાય;
 જેવો તેવો પણ ભાઈ મહારો, સાળો તમારો કહેવાય. જયજય૦
 પ્રભુ જાણ્યું રાણી રીસે નહીં ધાર્યું માઈં પણ થાય.
 માર્યો સરખો થાય રહે જીવતો, એવો રચવો ઊપાય. જયજય૦
 ડાહી મુડી પટા પાડીયા શસ્ત્રે કરીને નાથ;
 રથની સાંગે પુંઠળ લટકાવીયો, વસ્ત્રે બાંધ્યા બેઠો હાથ. જયજય૦
 એવે બળભદ્ર પુંઠળથી આવીયા, જીતીને સૌ રાય;
 દીઠો રૂકમૈયાને રથે બાંધેલો ઘણો લજવાતો જાય. જયજય૦
 હા હા આ શું કીધું ભાઈ ના ઘટે, આશો કીધો કુરૂપ;
 એને મરણ થકી અધિકુ થયું, એ છે અહંકારી ભૂપ. જયજય૦

રૂકિમણીજીને રૂડું મનવવા, કીધા વચન વિવેક;
 છોડી મૂક્યો રૂકમૈયાને હળધરે, બન્ને બંધવ એક. જયજય૦
 પછી રૂકમૈયો પુરમાં પેઠા નહી, વસાવ્યું કચ્છલુજ શહેર;
 પણ લીધાનું ફળ પટા પાડીયા જવાયું નહિ ઘેર. જયજય૦
 હવે શિશુપાળની શી શોભા થઈ, થોડી સરખી કહેશ;
 ઠાલો આવ્યો તેનું છેદઈ ગયું, અંગે પીઠી મુખે મેંશ. જયજય૦
 નગારાં નિશાન સંતાડીયાં, મુખે પડી ગયા શોશ;
 સૌ કોઈ રમશાનીયા સરખા સનમન્યા જાણે મુખો દમઘોષ. જયજય૦
 જરાસંઘે પણ આસનાવાસના કરી, હું પણ હાર્યો શતવાર;
 તોયે મેં દુઃખ નહોતું ધર્યું એવો ધાર્યો વિચાર. જયજય૦
 હવે દ્વારામતિ પ્રભુ પોંચીયા, સેના સહિત બળસમ;
 સ્હામા ઉગ્રસેન આવ્યા શોભા ભર્યા, પધારો નિજ ધામ. જયજય૦
 જોશી તેડાવ્યા શ્રી વાસુદેવજી, લગ્ન લીધું શુભ સાર;
 લખી સ્વજન સૌને કંકોતરી, તેડાવ્યા તેણીવાર. જયજય૦
 મોટો મંડપ રચ્યો સોહ્યાંમણો, વાળં વાળે અપાર;
 મંગળ ગીત કરે સર્વે માનિની, થઈ રહ્યો થઈકાર, જયજય૦
 વર કન્યાને પીઠી ચોળાય છે, ગોત્રજ દેવી પૂજાય;
 વૃદ્ધિ શ્રાદ્ધ કીધું વાસુદેવજી, દેવકી હરખ ન માય. જયજય૦
 વર વધુને મંડપમાં પધરાવીયાં, વિપ્ર કરે વેદ ગાન;
 કોઈ એક કન્યાનાં માતા પિતા થયાં, તેણે લીધું કન્યાદાન. જયજય૦
 હસ્ત મેળાપ થયો મંગળ ફેરા ફર્યા, કીધા સર્વ પ્રકાર;
 લાડ કોડ રીતે ભાતે શ્રીહરી, આરોગ્યા છે કંસાર. જયજય૦
 સૌ કંસાર ભોજન કરાવીને, સંતોષ્યા સૌ જન;
 બહેન ભાણેજ પૂજ્યને પોષીયા, હરખ્યું સૌ કોનું મન. જયજય૦
 કુળની રીતે છોડ્યા પછી દોરડા, આનંદ વર્ત્યો અપાર;
 રાણી રૂકિમણી પરણ્યાં શ્રીકૃષ્ણને, થઈરહ્યો જયજયકાર. જયજય૦
 કવિજનનાં કૃપા કરી શ્રીહરિ, કીધાં દુઃખ સૌ ભંગ;
 અંગસહિત આપી પ્રેમ લક્ષણા ભક્તિ નિત્ય સત્સંગ. જયજય૦

શુર્જર દેશમાં નર્મદાજી તટ, ચંડિપુર આરૂ ગામ;
જ્યાં શ્રી શેષશાઈ પ્રભુજી વસે, ત્યાં કવિનો વિશ્રામ. જ્યો ૧૧૬

સત્યભામા વિવાહ.

પ્રથમ પ્રભુમું શ્રી શુરજીના પાય, સમરૂ શ્રી ગોવર્દન રાય;
શુભ મતિ દો અતિ જન ગુણ ગાય, શ્રી સત્યભામાજીનો વહેવાય.
શ્રીમદ્ ભાગવત ભણું રે આનંદ રે, જેમાં રસનિધિ દશમ સ્કંધ રે;
તેમાં છપ્પનમાં અધ્યાય રે, સીમંતમણિ તણો મહિમાય રે.
શ્રી દારિકા નગરી મોઝાર, ઉગ્રસેન મહામતિ નૃપ સાર;
વસે જાદવ ત્યાં છપનકોડ, નથી જુગમાં કો તેની જોડ.
જાદવ એક સત્રાજીત નામ, કન્યા એક સત્યભામા તેને ધામ રે;
પ્રભાકર તેના ઇષ્ટદેવ રે, સત્રાજીત કરે તેની સેવ રે.
પ્રસન્ન થયો કૃપા કીધી ઘણી રે, સૂરજે આપ્યો સીમંતમણી રે;
નિત્ય પ્રત્યે પૂજન કરે રે, ખડાર જાયે ત્યારે કંઠે મણિ ધરે.
એક સમે કંઠે ધરી મણી, સત્રાજીત આળ્યો સલા લણી રે;
દૂર થકી દેખી સૌ જન રે, ચક્રીત થયાં પોતાને મન રે.
સૌ મનમાં કરે વિચાર રે, આવે સૂર્ય સલા મોઝાર રે.
કૃષ્ણ કહે દિનકર નવ હોય રે, હશે સત્રાજીત જાદવ સોય રે;
આસન આપ્યું તે આદર કરી રે, ક્ષણ રહીને યોલ્યા શ્રી હંરી રે.
સાંભળો સત્રાજીત મારી વાત રે, જેથી જશ વધે વિખ્યાત રે;
સૂર્ય ભકિત કીધી તમે ઘણી રે, માટે ભાગ્યે પામ્યા મણી રે.
માટે એ ભેટ ભૂપને કીજે રે, વચન અમારું શિરપર લીજે રે.
મણિ શોભે તે રાજદાર રે, આપણે સેવા તણો અધિકાર રે;
મણિ માગો શું લજ્જા પરહરિ રે, સૂરજ સેવ્યા મેં સમજ કરી રે.
ઉઠ્યો સત્રાજીત નિરધાર રે.

વલણ.

પૂજા ઠામ પરવારીયા. મણિ સીમંત એવું નામ;
આવે કથા કેમ નીપજે, કહે છે જન દયારામ.

બ્રાત સત્રાજીત તણે, પ્રસેન નામે જેહ;
વન ગયો કંઠે મણિ ધરી, મૃગયા રમવા તેહ.

રમતાં સિંહ મળ્યો એક વાટે રે, અશ્વ સહિત હણ્યો મણિ માટે રે;
મણિ લેઈ સિંહ ત્યાં થકી ચાલ્યો રે, તેને જાંબુવાનેજઈ ઝાલ્યો રે.
કન્યા જાંબુવતી હતી ઘરમાં રે, મણિ જઈને આપ્યો તેના કરમાં રે;
રીંછ રાજે હણ્યો સિંહ ઠામે રે, મણિ લેઈ ગયો પોતાને ધામે રે.
એ કથા રહી એણે ઠામ રે, સત્રાજીત કરતો શું કામ રે;
જ્યારે ઘેર ન આવ્યો બ્રાત રે, સત્રાજીતે ઉરાડી વાત રે.
કૃષ્ણ માર્યો તે મારો બ્રાત રે, મણિ માટે કરી એની ઘાત રે;
સૌને વાત કરે એવું કરીને રે, એવું કલંક ચોટયું શ્રી હરીને રે.
સૌ કોઈ વાત વિચારે છે મન રે, કૃષ્ણ કહે ચ લો જઈએ વન રે;
જઈ રીએ મણિનું શોધન રે, એમ કરીને આવ્યા વન રે.
જતાં આગળ દીઠો પામ્યો મરણુરે, ત્યાંથી સિંહ પડ્યો દીઠો ધરણુરે;
ત્યાંથી રીંછનાં પગલાં દીઠાં રે, તે તો ગિરિની શુક્ષમાં પેઠાં રે.
સુષ્ટિપાતે લડે બેઉ બળિયા રે, સત્તાવીસ દિવસ એમ પળીયા રે;
એવામાં એક બીજું બનશે રે, જાંબુવંતીને પ્રભુજી પરણશે રે.
રીંછ કન્યા પ્રભુને પરણીરે, પેહેરામણીમાં આપ્યો સીમંતમણીરે. ૧૧૮

રાધા વિવાહ.

પ્રથમ શ્રી સારદા વરણવું, શ્રી ગુરૂ લાગુંજી પાય;
વહેવા ગાઈએ રે રાધાકૃષ્ણનો, મનમાં હરખ ન માય.
બીજ મંડળ અતિ શોભતાં રે, ત્યાં વસાવ્યાંજી ગામ.
મ્મિજ મંદિર અતિ શોભતાં; ત્યાં બરસાણા રે ગામ.
આહિર સહ કોઈ ત્યાં વસે, અધિપતિ છે લિખુલાણુ.
તેને તે એક પુત્રી હતી, પાડયું રાધા રે નામ;
કાલુ ને ઘેલુ રે બોલતી, બહાલી લાગે ઠામે ઠામ.
સાત વરસનો સમો થયો, થયો કન્યા રે કાળ;
માતા પિતા બંધુ હરખિયાં, કરે વહેવાના વિચાર.

ટોળે મળી રે સર્વે સુંદરી, વીનવે પોતાની વાત;	
ઉપવન રમવાને અમે જઈએ, રમવા રાધા સંઘાત.	વર રે૦
વચન શુણીને મન હરખીયાં, તેડી પોતાનું તન;	
આભૂષણ અંગે ધારીયાં, થયાં સૌ ખુશી જન.	વર રે૦
વદન જોતીને દષ્ટે ન્યાળતી, લેતી લામણુલાં રે માત,	
આજ્ઞા માગીને સંચર્યા, રમવા સહિયેરો સાથ.	વર રે૦
કંઠ ઉપર કર નાખીને, હસતી ચાલી રે વંન;	
વંનની શોભા રે શી કહું, થાકે સહસ્ર વદંત.	વર રે૦
ઉપવન અતિ સર્વે શોભતાં, વૃક્ષ જાળ તાલ તમાલ;	
લવિંગ લતા અને કેતકી, મધુકર કરે રે શુંબર.	વર રે૦
ભોર ચકોરને કોકીલા, કરે શબ્દ રસાળ;	
ખંપેયા રે પીઠ પીઠ કરે, તો રમે પ્રિજનાં રે જાળ.	વર રે૦
કો પંદરની ને સોળની, સઘળી સરખે પ્રમાણ;	
કો ગોરી ને કો સાંમળી, કોઈ ભીને રે વાત.	વર રે૦
ચતુર શિરોમણિ રાધિકા, રામા રૂપનું ધ્યાન;	
સઘળા સખા મળી ગોપના, આવ્યા જ્યાં ભગવાન.	વર રે૦
રમીએ તે સર્વે સામટા, કરીએ એક વિચાર;	
આભરણુ ધરીએ પુષ્પનાં, સજીએ બહુ શણગાર.	વર રે૦
ફૂલના ચણીયાને ફૂલની આઢણી, ફૂલની ચોળીને ચીર;	
ફૂલે ફૂલી સહ સુંદરી, અલખેલી આહીર.	વર રે૦ ૧૧૬

વલણુ.

રમે રાધિકા રૂપમાં રંગ રાતી; કરે કામિની કેલી જોખનમાતી,
સર્વે સુંદરી એકઠી ઠામ પામી, મળ્યો તેહને સુંદરીનો રે સ્વામી.

ગેડી દડો રમે કૃષ્ણજી, રમતા આવ્યાજી વન.

નયને તે નીરખ્યાં રાધિકા, નિરખી મ્હોયાજી મન. વર રે૦

કામિની કહે શુણે કૃષ્ણજી, શુણે મુખની રે વાત;

અમને રમાડો કે તમે રમો, દડો આવેજી હાથ. વર રે૦

હઠા રે હોઈ હામોહરે, ફેંક્યો રાધાની પાસ;
 હસતે રે હસતે આલીયા, અમથું ન કરો રે હાસ. વર રે૦
 તમે રે થાઓ વર વિઠલા, રાધા કન્યા રે થાય;
 એમ કરીએ વર ખેવડો, જીગમાં જોડુ કહેવાય. વર રે૦
 વિધાત્રાએ વાડ કીધું, સરખા સરખી રે જોડ;
 કોઈ જરી ન કાઠી શકે, ગુણ રૂપમાં ખોડ. વર રે૦
 એક રાધાની રે મા થઈ, એક કૃષ્ણની માત;
 ખેલ મેળાય કન્યા હવા, સોવાસણ મળી આર. વર રે૦
 એક કદમને રે છાંયડે, કરવા સઘળી રે રીત;
 પીઠી તે પ્રેમદાને ચઢે, ગાય વેવાનાં રે ગીત. વર રે૦
 કહાન કુંવર પરણાવીયે, ખેને કરી વરમાળ;
 માનિની સર્વે ટોળે મળી, ખુશી થઈ તત્કાળ. વર રે૦
 ચતુરાયે તે ચોરી રચી, બાંધ્યાં કંકણ હાથ;
 છોડ ને છોરા દોરડો, તેડ તારા નંદજી તાત. વર રે૦
 કંકણ હરિથી છૂટે નહિ, કરવા સઘળી રે રીત;
 ધુંધટો તે ગ્રહી કરી, જોતી હરિ ધરી પ્રીત. વર રે૦ ૧૨૦

વલણ.

ગ્રહી ધુંધટો કામિની કંથ જોતી, ભરી નેત્રને માનિની મન મ્હોતી.

વહન વિકાશ્યું રે વિકૂલે, ઠગવા ગોપી રે નાર;
 ધ્યાન ધરે જોગી તણાં, રામા ઘેર રમત અપાર. વર રે૦
 કૃષ્ણજી કહે શુભો કામિની, મારા મુખની રે વાત;
 નિત્ય ઉઠી રમવા રે આવજો, કરશું આવો સંઘાત. વર રે૦
 રમીને રાધા ગઈ એકલી, આવી પોતાને ઘેર;
 કુંવરીતું મુખ કરમઈ ગયું, જનનિએ પૂછી રે પેર. વર રે૦
 કામણ કરીને રે કુંવરી, રમી તું કહોની રે સાથ;
 શુભ માતા વર વિકૂલો, રમી તેની રે સાથ. વર રે૦
 સહિયર મળીને વહેવા કર્યો, સસરા શ્રી નંદરાય.
 સાસુ મારી રે જશોમતિ, કર્યા વર જગરાય. વર રે૦

અતુરારે ચારી રચી, રચ્યો સાર કંસાર;
 વેદ મંત્રે તે જમાડીને, પામ્યા હર્ષ અપાર. વર ૨૦
 સોનાના થાળ અણાવીયે, રૂપલા ઝારી રે હાથ;
 ધી અણાવો રે ઝારી તણાં, પીરસો સૌ સાથ. વર ૨૦
 કૃષ્ણ જમાડે રાધાજીને, કૃષ્ણને રાધિકાય;
 પરણીને ઉઠ્યાં રે પ્રેમદા, સુંદરી સાસરે જાય. વર ૨૦ ૧૨૧

કેદાર વિવાહ.

શંભુ સુતને હું નમું, ઉભયાને લાગુ પાય;
 શુરૂ કૃપાયે ગાઈશું, નાથ કેદાર વહેવાય.

શિવશંકરને રે આરાધુ, મન કેદાર નાથમાં લાધ્યું;
 શું વખાણું બદ્રાવળી ગામ, છે પવિત્ર તે વિપ્રનો ઠામ.
 અનાદિવશ્યા પોતે આપ, તેના દર્શનથી ટળે પાપ;
 વન વગડે તે આસન કીધાં, બેસી એકાન્તે સુરભી પય પીધાં.
 એવા સચરાચર છે સ્વામી, તેની કીર્તિ દેશાન્તરે જામી;
 સુરભી વણિક તણી રે કહેવાય, તે નિરન્તર ચરવાને જાય.
 જાયે તેવી પેસે ઝાડી માંદા, જ્યાં બિરાજે વિશ્વંભર રાય;
 લીલા શંકરની રે અપાર, તેમાં મનુષ્ય તણા શા ભાર.
 ઉભી પાડે ત્યહાં પય ધાર, પ્રેમે આરોગે વિશ્વાધાર;
 એવી રીતે પાડે હરનીશ, કોપ્યો વણિક ચહડી બહુ રીસ;
 થયેલું કપટ કો જાણે નહીં, નીશે દૂવે ગોવાળો સહી.
 શક ગોવાળ ઉપર આવ્યો, ઘેર જઈને ઘણો ધમકાવ્યો;
 આથી ગોવાળને માહું લાગ્યું, તીક્ષ્ણ બાણ હૃદયમાં વાગ્યું.
 તેનો પરતાવો બહુ મન થયો, બીજે દહાડે તે ગૌ પૂઠે ગયો;
 રાજ વખતે પેઠી ઝાડી માંદા, પડી ધાર જ્યાં શંકર રાય.
 થયેલું કૌતુક જોઈ ગોવાળ, વણિક ઘેર ગયો તત્કાળ.

વલણ.

વણિક ઘેર પોતે જઈ, કહ્યું સર્વ વૃત્તાન્ત;
 હંત કથા જેવી હતી, કોઈ ન ધરશે બાન્ત.

આન્તિ ક્રોધએ ના મન કરશે, ખરી વારતા અંતર ધરશે;
 માયા ઇશ્વરની રે અપાર, મોહ કુંડમાં ખાચે સૌ માર.
 પ્રાચીન કથન કહ્યું શિવ તણું, હવે રચનાની લીલા ભણું;
 પૂર્વ પશ્ચિમ બહુ ઝાડી આવી, દક્ષિણ દિશાએ વળી મન ભાવી.
 ઉત્તર દિશા મંદાકિની ઘાટ, ત્યાં છે વિપ્ર નહાવાની વાટ;
 અગાશી ડેરા વરણી છે ફરતી, ધર્મશાળા છે ચોમેર ઢળતી.
 મોખરે બંગલાની શી મળ, વચ્ચે ભગવી ઉઠે છે ધન;
 નજીક ધર્મશાળા નવી આવી, ત્યાં બ્રહ્મચારીની વેદી સ્થપાવી.
 તેનું નામ ગિરજનંદ કહે છે, સદાચરણી પવિત્ર રહે છે;
 એક ગમી શિવ બજરંગ છાજે, બીજી બાજુએ શિતળા બિરાજે.
 વચ્ચે તુળસી ક્યારે સુશોભિત છે, મળેનો સ્હાંમો રંગમંડપ છે;
 પેસતાં ત્રણ પુવારા નિહાળો, પ્રથમ દર્શન દે છે દુઠ્ઠાળો.
 વાહન શંકરનું રે કહેવાયે, નંદકેશ્વર નામ લેવાયે;
 થાય તેના ઉપર ઘંટનાદ, પાસે આપે નોંખત મોટો સાદ;
 બે બાજુએ ચોરસીયા સાર, સુખડ ચંદનનો નહિ પાર.
 અહીંથી આગળ દહેરામાં ચાલો, રૂપ આદિ શક્તિનું નિહાળો;
 કંઈ રૂપમાં નહિ મળે મળ્યા, અંગે સજીયાં આભૂષણ ઘણાં.
 પહેરી ચોડી ચુંદડી રંગ ચોળ, મુખ શશી વિશાળ કપોળ;
 દંત તો જાણે દાડિમ કળી, બ્રહ્મા આદિનું મન જાય ચળી.
 નાસિકા રૂપ શુકના સરખું, કંકુ આડ કપાળે રેનિરખું;
 નાગ ફેંણી સમા શિર કેશ, શોભામાં મળ્યા નહિ લવલેશ.
 એવાં શિવ શક્તિ જોગમાયા, જેની વિપ્ર ઉપર છે છાયા;
 ભાસે સ્હામા બેઠા શિવ પોતે, અખંડ પ્રકાશે દીપક જ્યોતે.
 જળાધારી તાંબાની રે સાર, પીંડી રૂપે રહ્યા રે કેદાર;
 નાગ સખત મુખી છત્ર શીર, કણ્ઠજ્યેષ્ઠી પડે નિર્મળનીર.
 શંભુને પ્રિય તે જળધાર, હાંડી ઝુંમરનો નહિ પાર.

વલણુ.

પાર નહિ રચના તણો, વરણી ન જાય લગાર;
 શંકરના સ્થાનક તણો, સંજોપે કહ્યો સાર.

કહ્યું સંક્ષેપે રચનાનું ખ્યાન, શ્રોતા જન સુંબુજો ધરી ધ્યાન;
 શિવ પ્રકટ થયા છે જ્યારે, ત્યાંય રામા સ્થાનક નહિ ત્યારે.
 પાવન કીધું બળી ધામ, એ છે વાલોડ પરગણાનું ગામ;
 ખ્યાતી ચાલીજી દેશ વિદેશ, મોટા ચમત્કારી ગિરિજેશ.
 સૌ આબ્યા મળી શિવ લેવા, લેઈ જઈએ અમો એ દેવા;
 એ છે અમારા પરગણાનું ગામ, નહિ રહે અહીં શિવ સુખ ધામ.
 ભૂમિથી ઊંચું હસ્ત એક, લયકારી ઝાડી જ્યાં વિશેક;
 ફરતું ખોદી કહાડો શિવ બહાર, મળી ત્યાં સૌ કરે રે વિચાર.
 પછી ખોદવાનું શરૂ કીધું, તત્ક્ષણ શિવે પારખું દીધું;
 જેમ જેમ ખોદવા માંડ્યું યદા, અંદર સરતા ગયા પોતે તદા.
 એમ કરતાં અંદર ઘણા ગયા, સૌ લોકો મન વિસ્મય થયા;
 ઇચ્છા ગિરિજાપતિની સમર્થ, લેઈ જવા શ્રમ કરીએ વ્યર્થ.
 ભૂમિથી અંદર પેઠા બે હાથ, ન જરી ડગ્યા શંકર નાથ.

વલણુ.

શંકર નાથ ડગ્યા નહિ, સ્થિર કરી બેઠા સ્થાન;
 કદપેલી કથા તો રહી, હજી છે ચોખાની નિશાન.

—:—

હજી છે ચોખાની નિશાની સાર, ખોદતાં પડેલી તેણીવાર;
 તેથી નહિ કોઈ સંદેહ ધરશે, શંભુ દર્શને લવ થકી તરશે.
 એમ કરતાં ગયા થોડા દીન, રાઘવ સુતને કીધો લીન;
 સુરત દેગપરે તેનું ધામ, નાનાભાઈ ખરૂં તેનું નામ.
 તેણે બંધાવ્યું દેવળ સારૂં, શંકરને વગડે અતિ ખ્યારૂં;
 કર્મશાળાનું કીધું બીજું કાજ, શંકર નામે બંધાવ્યું મહારાજ.
 એના નામ તણા પ્રભુ પર તો, પુણ્ય વરણીને ચરણા ચોફરતો;
 ધન્ય તે વિપ્ર જનની બુદ્ધિ, કરવી શંકર સેવામાં શુદ્ધિ.
 તે દિજને કહું હું પ્રણામ, એના દર્શને મોક્ષનો ઠામ.

વલણુ.

મોક્ષ ઠામ જે જન લાજે, શુરૂ ગિરિજાપતિ નાથ;
 ગૌરીશંકર વરણુવે, અટકે છે મુજ ગાથ.

બાણાસુરનો માંડવો.

સરસ્વતિ સ્વામીને વીનવું રે, ગણપતિ લાગુ પાય;
 વંદન કરું વિશ્વેશને રે, ઊરમાં હર્ષ ન માય.
 આવી છે બાણને માંડવે રે, બદલ કુળની રે જન;
 અનિરુદ્ધ ઊભા તોરણે રે, બાણે પ્રકટયો છે લાણ.
 બાણ સહાઈ ઊભા રહ્યા રે, નજરે નિરખ્યાં સ્વરૂપ;
 ઊભીયાને અંગેથી ઊપજ્યાં રે, હીસે રૂપ અનુપ.
 આપણે ભાગ્યે આવી મળ્યા રે, અનિરુદ્ધ સરખા જમાઈ;
 પાર્વતી નીસર્યા પહોંકવા રે, માથે મોતિનો મોંડ;
 ડાબે તે હાથે ઝારી ભરી રે, જમણા હાથમાં થાળ.
 ઈંડી પીંડીને ઓવારણા રે, શરીયો સંપુટ નાક;
 નાક સાહી વર નિરખીયા રે, ગળે ઘાટ્યાં છે ઘાટ.
 આણી બેસાડ્યાં માછરે રે, બેસણે માંડ્યાં છે પાટ.

રાગ બીજો.

પોંકી પાર્વતી વરને તેડે રે, ત્યાં તો અનિરુદ્ધ ચડીયા કેડે રે;
 વરને માછરે પધરાવો રે, સહાંમા ઓખા બાધને બેસાડો રે.
 ત્યાં તો બેઠો બદલનો સાથ રે, વરે ઝાલ્યો કન્યાનો હાથ રે;
 ત્યાં તો રત્નના દીપક ઝળકે રે, કન્યા હાથે કંકણ ચૂડી ખળકે રે.
 ત્યાં તો પહેલું મંગળ વરતાય રે, પહેલા મંગળે શાં શાં દાન રે;
 ત્યાં તો બાપજી દે કન્યાદાન રે, બાપે આપ્યા તે હસ્ત હઝાર રે.
 ત્યાં તો દીકરી સોનેરાં દાન રે, ત્યાં તો બીજું મંગળ વરતાયે રે;
 બીજે મંગળે શાં શાં દાન રે, ત્યાં તો માડી આપે કન્યાદાન રે.
 માડીએ આપ્યાં છે ડાટીને બેટી રે, ત્યાં તો દીકરી કેરાં દાન રે;
 ત્યાં તો ત્રીજું મંગળ વરતાય રે, ત્યાં તો મામા આપે કન્યાદાન રે,
 મામે આપ્યાં થર પાનેતર રે, ત્યાં તો ભાણેજ સોનેરાં દાન રે;
 ત્યાં તો ચોથું મંગળ વરતાય રે, ચોથે મંગળે શાં શાં દાન રે.
 ત્યાં તો વીરાજી દે કન્યાદાન રે, વીરે આપ્યા તે હસ્તી હઝાર રે;
 ત્યાં તો બેન સોનેરાં દાન રે, રચ્યો વેદમંત્રે ત્યાં કંસાર રે.
 ત્યાં તો તેડાવો કન્યાની માડી રે, ત્યાં તો સોનાના થાળ અણાવો રે;

ત્યાં તો રૂપાની ઝારી અણાવો રે, ત્યાં તો ગૌરીનાં ધૂત મંગાવો રે.
 ત્યાં તો ખોખલે પીરસોને ખાંડ રે, ત્યાં તો અનિરૂદ્ધ જમાડે ઓખાનેરે;
 ત્યાં તો ઓખા જમાડે અનિરૂદ્ધ રે, ત્યાં તો અન્યોઅન્ય જમાડે રે;
 ત્યાં તો વાજ્યા ઊછીના પાડ રે. ૧૨૩.

સાજનું ગીત.

પાટણ પાખડીઆળા રે, અમદાવાદ અતિ રણિઆણા રે;
 અતિ રણિઆણાં રે, મારાં લાડકડી રે.
 તમને કેસરીયાના કોડ રે, અમને છે લગન જોવાડયાના કોડરે;
 બાપ વીનવજો રે તમે કે માણસ રે.
 સોહે તારાં પુરશે લાડ રે, લાડકડી પુરશે કોડ રે;
 જોશીડા તેડાવશે જોડાજોડ રે.
 હું તમને પૂછું રે મારાં લાડકડી રે, તમને કેસરીયાના કોડ રે;
 કાકા વીનવજો રે, તમે કે માણસ રે.
 સોહે તારાં પુરશે લાડ રે, લાડકડીના પુરશે કોડ રે;
 સાજન મેળવશે જોડા જોડ રે.
 હું તમને પૂછું રે મારાં લાડકડી રે, તમને કેસરીયાના કોડ રે;
 મામા વીનવજો રે તમે કે માણસ રે.
 સોહે તારાં પુરશે લાડ રે, લાડકડીના પુરશે કોડ રે;
 મોસાળીયા થઈ આવશે જોડા જોડ રે.
 હું તમને પૂછું રે મારાં લાડકડી રે, તમને કેસરીયાના કોડ રે;
 બેન વીનવજો રે તમે ફલાણી બેન રે.
 સાસે તારા પુરશે કોડ રે, હમને છે પીઠી મલાબ્યાની હોંસ રે;
 હું તમને પૂછું રે મારાં લાડકડી રે, તમને કેસરીયાના કોડ રે.
 માશી વીનવજો રે તમે ફલાણી રે.
 સોહે તારા પુરશે કોડ રે, લાડકા લાડુ લાવશે જોડાજોડ રે. ૧૨૪

પ્રભાત.

રામ પહેલે તે પ્રભાત દેવકીજીએ દાતણ માગીયાં;

માખ્યાં માખ્યાં રે વાર બે ચાર, રૂકિમણીએ શબ્દ ન સાંભળ્યો.
 રામ પાનની બીડી રે હાથ, મેડીએથી શ્રીકૃષ્ણ બિતર્યા;
 વારી રૂકિમણી નાર કબલત, તેણે મહારો શબ્દ ન સાંભળ્યો.
 મારા નાધડા બલભદ્ર વીર, ગંગાને કાંઠે રે ઘર કરો;
 ત્યાં રાખો ને રૂકિમણી નાર, માડીનાં મન રે પ્રસન્ન કરો.
 સ્વામી શો રે અમારો વાંક, શાને કાળે રે અમને દૂર કરો;
 ગોરી તું મારા હૈયાનો હાર, તને રે ઘડાવું સોના સાંકળાં.
 ગોરી રે જાતાં માસ બે ચાર, છઠ્ઠે માસે રે આંણું મોકલું. ૧૨૫

—:—

આંબલીયો રે સખી શિયળડો, માતિએ ઝરમર્યો રે;
 એની ડાળે કોણુ કોણુ બિલા ઉંચા રે ગોરા પાતળા રે.
 એની ડાળે રામચંદ્ર બિલા, બિચા રે ગોરા પાતળા રે;
 કોઈ અમને લંકા દેખાડો, સીતાજીને મેળવો રે.
 કોઈ એનો સગો ને સારથી રે, કોઈએનો માડી જાયો વીર;
 સીતાબાઈને મેળવો રે, હનુમંત સગો ને સારથો રે.
 લક્ષ્મણ માડી જાયો વીર, સીતાબાઈને મેળવો રે. ૧૨૬

—:—

કોઈએ શ્રીકૃષ્ણ રમતેલા દીઠા, જઈ ફૂલ વાડીમાં પેઠા રે;
 ભાગરડો તે મરડીને લીધો, ચાંપલીયો તે ચૂંટીને લીધો રે.
 સાહેલી તે સુધીને લીધી, એટલે આબ્યાં તે માળેણુ રાણીરે;
 પેલા કહાનજીને ખાંધ્યા તાણીરે, એટલે આબ્યાં જસોદા માડીરે.
 ના મારીશ માળેણુ રાણી રે, તમને આપીશ નવરંગી સાડીરે. ૧૨૭

—:—

અગર સાગર કેરો ભાગરો રે, તન મન કેરી રે હાળ;
 ભાગરો કીયે રાયે આપ્યો રે, પીયેળ પોળે ન માયે.
 કીયા ભાઈના આવાસ ચીકેણુ ચડે રે, સવા લાખીરે ઇંટ;
 ઇંટ ઇંટ થર ચડે રે, કુંકુમ વરણીરે ગાર.
 કેઈ વહુને જોવાનાં જાળીયાં રે, કીયા ભાઈ ચીતરે અવાસ;

કીચ્છાઈ ડેરાસર કરે રે, સાથરા કઈ વહુને હાથ.
 ડેરાસર કરી ઊઠ્યા રે, જ્યાવર ગોકળી કહાન;
 ગોકળી કહાન ઘોડે ચડે રે, ફૂંધડે વરસ્યા મેહ;
 આગળ શેરી સાંકડી રે, ઝીણા ઊડે રે કેશ.

૧૨૮

—:—

સૂરજ રાંદેલ કેરી ખડકી રે, તો આંગણે ઓટલા રે;
 ઓટલા ઓકળી વાળા તો, પરસાળે છો ઢળે રે.
 ઢળે કીયાં બાઈને હાથ, માંડવડે સાજન જમે રે.

૧૨૯

—:—

ઊઠો ઊઠો વિશ્વનાથ શ્રીકૃષ્ણ બે આંણ્યાં,
 બારણે ઊગ્યાં મોગરડાનાં થાણાં;
 જેમ જેમ મોગરડો લહેરેરે જાયે, તેમ મારા વિશ્વનાથના મુકુટ ભરાયે.
 સોનાનાં સિંહાસન હીરલે જડીયાં, લેઈ મારા વિશ્વનાથની આગળ ધરીયાં.
 સિંહાસને બેશીને ઘો રે આશીશ, જ્યાવર જવળે કોડ વરશ.
 કોડની ઉપર હોયરે પચાસ, જ્યાવરના બાપની પૌચીરેઆશ. ૧૩૦

—:—

હીને સુ પ્રભાતેરે ઉઠીનેરે, લીજે ચારે દેવનાં નામ; નમોરે હરિવાસુદેવારે.
 પેલાં નામ રૂડાં વિશ્વનાથનાંરે, બીજલે ગદાધર દેવ. નમોરે૦
 ત્રીજાં નામ હીજે રૂડા કદમેશ્વરનાંરે ચોથે કેદારનાથ દેવ. નમોરે૦
 ચારે તે જાગીને શું કર્યું રાખ્યો તારા સેવકનો રંગ. નમોરે૦
 હીને સુપ્રભાતે ઊઠીનેરે, લીજે ચારે કાકાનાં નામ. નમોરે૦
 કાકાએ જાગીને શું કર્યું, રાખ્યો તમારા સાજનીયાનો રંગ. નમોરે૦ ૧૩૧

—:—

ઊંચો ચંદન ચોરો ચોકડો, ત્યાં ઢળી શિયળડી સેજ; ગિરધરલાલજીની માળણી.
 વાસુદેવના નંદના ખ્યારા પોઢશે, રૂકિમણી ઢાળે છે વાય. ગિરધર૦
 અંચુડા મરડી નાવ જગાડ્યા, તમે કેમ સુઈ રહ્યા નચિંતે; ગિરધર૦
 આપણા સેવકને ઘેર સોહલો, ઊઠો ઘેર દેવતા તેડાવો. ગિરધર૦
 દેવતાને સોપારી અપાવીએ, બીડલે બાસઠ પાન; ચિરધર૦
 ઊંચો ચંદન ચોરો ચોકડો, ત્યાં ઢળી શિયળડી સેજ. ગિરધર૦

ફલાણાના નંદન ખ્યારા પોઢશે, ફલાણી વહુ ઢોળશે વાય; ગિરધર૦
અંશુઠા મરડીને નાવ જગાડ્યા, તમે કેમ સુઈ રહ્યા નચિંત. ગિરધર૦
આપણે ઘેર જીવાવરનો સોહલો. ઊઠો ઘેર સાજન તેડાવો. ગિરધર૦
સાજનીયાને સોપારી અપાવીએ, બીડલે બાસઠ પાન. ગિરધર૦ ૧૩૨

ક્રીયાભાઈને માંડવે રે માળેણ, ચીરના ચંદરવા રે માળેણ;
જાદરના ગાલીયા આપણે માંડવે.
ક્રીયાભાઈને માંડવે રે માળેણ, ફૂલડીયાં કરમાયે રે માળેણ;
બીડલાં સૂકાય એને માંડવે રે.
ક્રીયાભાઈને માંડવે રે માળેણ, શેરડી છોલાયે રે માળેણ;
કેઈ વહુને મોઢે રેલા ઊતરે.
ક્રીયાભાઈને ઓરડે રે માળેણ, ચુરમાં ચોળાયે રે માળેણ;
કેઈ વહુ મોઢે રે માળી બણબણે.
સોગટડાં મંડાયાં રે માળેણ, કેઈ વહુ રમે રે બાજી સોગઠે;
ક્રીયાભાઈને ઓરડે રે માળેણ, ગોડલીયા બંધાયે રે માળેણ.
કેઈ વહુને વાંસે સડાસડ ઊતરે.

૧૩૩

હાંજી ટુંકડા ટોડાની રે માળેણ, માળેણ આવો અમારે ઘેર તું માળેણ
રાજરામની.

માળેણ આવોને બેસોને ઓટલે, માળેણ કહોને મોગરડાનાં મૂલ. તું માળેણ૦
હાંજી લાખો હમારો મોગરો, અઘલાખી મોગરડાનાં મૂલ. તું માળેણ૦
માળેણ એકસેરોને બેસેરોરે ચોસેરો, માળેણ નવસેરો ગૂંથીને લાવ. તું માળેણ૦
માળેણ કેઈ વહુ પોઢેરે ઢાલીએ, માળેણ તું પોઢ ઢાલીયા હેઠ. તું માળેણ૦
માળેણ કેઈ વહુ રાંધે રે લાખશી, માળેણ રમી જમી ઘેર જાઓ. તું માળેણ૦
ક્રીયાભાઈ વણાવે રે ઘરચોળાં, માળેણ ઓઢી પહેરી ઘેર જાઓ. તું માળેણ૦
ક્રીયાભાઈ મઢાવે ચૂડલા, માળેણ બાંધ મલાવતાં જાઓ. તું માળેણ૦
ક્રીયાભાઈ આપે રે બીડલાં, માળેણ રંગ રસે ઘેર જાઓ. તું માળેણ૦ ૧૩૪

સુખડનાં વૃક્ષ ચાંદરણે વેડાવો રાજજી,

તેની ને ઘડાવો નવરંગ પાલખી;
 એરે પાલખીને કીયાભાઈ ઘડનારા રાજાજી,
 કીયાભાઈ જડનારા પાલખી સોહે જડી.
 એરે પાલખીના કીયાજ ભાઈ રંગારા. રાજાજી.
 કીયા જમાઈ ચીતારા પાલખી સોહે ચીતરી,
 એરે પાલખીએ કીયા જમાઈ ભોઈ. રાજાજી.
 જીયાવરની ફાઈને જોઈશે રે પાલખી,
 એ રે પાલખીએ રચીએલી ખાપ. રાજાજી.
 જીયાવરના ખાપને જોઈશે રે પાલખી,
 એ રે પાલખીએ રચીયા છે આંકા. રાજાજી.
 જીયાવરના કાકાને જોઈશે રે પાલખી;
 એ રે પાલખીએ જડીયા છે હીરા. રાજાજી.
 જીયાવરના વીરાને જોઈશે રે પાલખી,
 એ રે પાલખીએ કૂકા કેરી જેણુ. રાજાજી.
 જીયાવરની બેનને જોઈશે રે પાલખી,
 એ રે પાલખીએ કૂલડાં કેરી વાડી. રાજાજી.
 જીયાવરની માડીને જોઈશે રે પાલખી,
 એ રે પાલખીએ ફલાણુભાઈ બેસે. રાજાજી.
 આગળ બેસે જીયાવર મલપતારે. ૧૩૫

—:—

વહાંણેલાં વાયાં સોરંગી તારો ઉગીયો,
 જાઓ જગાડો જીયાવરના ખાપને;
 સુતા કેમ આવે ઓ ફલાણુભાઈ નિદરડી રે,
 આજ આપણે વહેવા સરખાં કાજ છે.
 આજ આપણે જીયાવરનો સોહલો,
 લંકાગઢ મોકલાવો મેવાડાની સાંઢણી;
 ત્યાં થકી સોનાં રે અણુવીએ,
 લાડકા જીયાવરને બેરખ ઘડાવીએ,
 જાઓ જગાડો જીયાવરના કાકાને;

મુતા કેમ આવે એ કલાણા કાકને નિદરથી રે,
આજે આપણે ઘેર જીવાવરનો સોહલો. ૧૩૬

ઉઠો ઉઠો નારે રૂડા હંસ, ઉઠ ના હંસ રણિઆમણા.
જઈ બેસો મોગરડાને છાડ, જેમ દેખું જીવાવર આવતા.
એની પીઠી પીળે રે રંગ, તેજે ત્રિભુવન મોહી રહ્યાં;
એની સાથે સાબેલાની જોડ, માથે તે નવરંગ મોળીયાં.
એની બેન તે બલધ્યા લેશ, માડી કરે રે આવારણાં;
એની કૂખે ચંદન ઘસી મેલ, જેની કૂખે જીવાવર જન્મીયા. ૧૩૭

સોનાને સળિએ સૂરજ ઉગીયો, મોતિને સૂરજ મોરીયો;
ઉઠો ના હાળીકારે હોળ જોતરો, ખેડજે રે તાપીના કરડા રે.
વાવજો રે લાલ મધનો છોડવો, એ રે છોડલે મધરસ નીપજે;
કીયાભાઈ ઠાકોરીયા વાડીએ ઉતર્યા, કીયાભાઈ ચાકરીયારે માથે મધનાં માટલાં.
કીયાભાઈ ચાકરીયા બેઠા ભરી આપે, કીયાભાઈ ઠાકોરીયા બેઠા મધ પીયે;
મધ થોડાં ને સાજન ઘણાં. ૧૩૮

સુ પરભાતે જોતરી વહેલ તો, દરવાજે ખોટી થયા;
મોળીયા મુજ પોળ ઉઘાડો, અમે વાસુદેવ ઘેર પરોણલા.
વાસુદેવ નથી રે અવાસ, તાળાં ને કૂંચી તો જો કરે રવ ચઢે;
તાળાં ને કૂંચી લક્ષ્મીજીને હાથ, ઉઘાડો લક્ષ્મીજી ચોરડા.
ઉઘાડો ને પેટી મળૂસ, છોડાવો જાદર વાવટા. ૧૩૯

મોહનને માત જગાડેજી, અતિ આનંદ હૃદય માંહેજી;
તમે ઉઠોને દેવ મોરારીજી, હરી ઉઠ્યા આળસ મરડીજી.
હરિને લોટે દાતણ પાણીજી, આણી આપે નંદજીની રાણીજી.
હરિએ દંત ધાવન કીધાંજી, ઘૂત મેલીને પય પીધાંજી.
હરિએ પાધ પેચ સમારીજી, હરિએ ગાય છીડી ત્યાં ગોરીજી;
વાછરડાં લીધાં દોરીજી,
બહુ ભાથા ભરીયા લાતેજી, હથિ શીકાં લીધાં મારેજી.

ધન્ય ધન્ય રે જમુનાનાં નીરજી, મારે બહાલે પખાળ્યાં શીરજી,
 ધન્ય ધન્ય રે જમુનાં રેતીજી, હું તો ચરણ કમળ રજ લેતીજી.
 ધન્ય ધન્ય રે ગોકુળ ગાયજી, મારો બહાલો ચારવાને જાયજી. ૧૪૦

સૂરજ ઊગ્યો કે કેવડીયાને ફણસે કે વાંણેલાં લલે વાયાં રે.
 સુતા જગો રે વસુદેવના નંદકે, વાંણેલાં
 લેજો લેજો રે દાતણને લોટા કે, વાંણેલાં
 દાતણ કરજો રે તુળશીને ક્યારે કે, વાંણેલાં
 મુખ ધોજો રે ગંગાજળ પાણી કે, વાંણેલાં
 મુખ દહોજો રે પામરીને છેડે કે, વાંણેલાં
 મુખે લેજો રે શ્રીરામનાં નામ કે, વાંણેલાં
 સૂરજ ઊગ્યો રે ઉકરડાને ટોચે કે; વાંણેલાં
 સુતા જગો રે ફલાણાના નંદ કે, વાંણેલાં
 લેજો લેજો રે દાતણ ને લોટા કે, વાંણેલાં
 દાતણ કરજો રે ઉકરડાને ટોચે કે, વાંણેલાં
 મુખ ધોજો રે ખાળકુંડીનાં પાણી કે, વાંણેલાં
 મુખ દહોજો રે મસોતાને છેડે રે, વાંણેલાં
 લેજો લેજો રે શ્રીરામનાં નામ કે, વાંણેલાં ૧૪૧

બાણાસુરનું પ્રભાત.

બાણાસુરની નગરીમાં કંઈ ગડગડીયાં નિશાનરે,
 તેને રે શબ્દે તે અનિરૂદ્ધ જાગીયારે,
 જાગ્યા રે જહુપતિ જોગ તને હારરે, આ શું તે રામ ખ્યારારે,
 જાગ્યા રે જહુપતિ મંદિર ખ્યારા રે, મને તે અહીં કોણ લાવ્યું રે,
 ના હોય મારી નગરી રે, ના હોય માઝં ગામ રે,
 ના હોય મારી કનકની દ્વારિકાં રે, ના હોય મારી મેડી રે;
 મને અહીં કોણ લાવ્યું તેડી રે.
 ના હોય મારી વાડીરે, અમે લીલા રમતાં દહાડીરે;
 ના હોય મારા કનકના કાંગરારે.

ચારે ને દાશી મારી ક્યાં ગઈરે,
 ચાર દાશી સાથે હરિના ચરણ તલાસેરે, વીંઝણ લેઈ વા ઢાળતીરે;
 ના હોય મારો રતનાકર ગાળે ગંભીરરે, સુદર્શન ચક્ર ત્યાં ચોકીરે.
 ના હોય ગોમતી મહારીરે, કરે પાપ તણે સંહારરે;
 હરતી કરે ને ચક્ર નીપજેરે.

શંખના વાગેરે, રતનાકર ગાળેરે, પંચ શબ્દેરે અસુરના ગડગડેરે;
 પંચ શબ્દે ઢંકાઈ ગયાંરે, રણતુર લલેરા વાગેરે.

ના હોય ના હોયરે, શંકર શબ્દ સોહ્યામણા;
 હીંદોળો નહિ મહારોરે, ના હોય મારી મેડીરે.

આ કેાંણુ બેઠી રાજકુવરી અણવીરરે,
 કેઈ નારી મને લાવીરે, મારી દ્વારિકાં છોડાવીરે;
 કેઈ ભામિનીએ મને ભોળવ્યોરે.

ચિત્રલેહા કહે જો હું લાવીરે, મારે માથે હીંદોળો લાવીરે;
 બાણાસુર મંદિર મેલ્યારે, શ્રવણિકપુર છે ગામ, બાણાસુર છે નામરે.

વિધાતાએ ચોરી કીધીરે, બાણાસુરના મંદિરમાં મેલ્યારે;
 ચિત્રલેહા બોલ્યાં શિશનામીરે, હું તમને લાવી છાનીરે.

આવ્યા છો તો આ કન્યા સુખે વરોરે.

અનિરૂદ્ધ બોલ્યા વાત, મુછ ઉપર મેલ્યા હાથ, અસુરની કન્યા હું નહિવરૂરે;
 એવોરે અન્યાય અમે ના કરીએરે, જાણી જોઈને જાત

ગળીમાં નહિ બોળીયેરે.

ત્યારે ઓખા બોલ્યાં વાતરે, તમારાં કુળ કંઈ અમને અજાણ્યાં નથી;
 કહો તો વાત વધારી કહીએ, નહિ તો રહેવા દેઈએ.

પૂછો છો તો કુળ કન્યા સાંલળો,

અમારા વડવા જગજીવંનરે, અમે પ્રધુમ્નના તનરે;
 તે માટે નહિ વરૂ અસુરની દીકરી.

ચિત્રલેહા બોલ્યાં વાત ઢાંકી, રાખો તમારી જાતરે;

અમણાં કાઠીશ વાત વઢવા તણીરે.

નરકાસુરને મારી લાવ્યા, સોળ હજાર સો નારીરે;

જાત જાત કુળ કેાંતું જોવા રહ્યારે.

સત્રાજીતને કાળે મણિ લેવા ગયા મહારાજરે,
 પરણી લાંબા જાંબુવંતી રીંછતરે.
 તાંબા નખને ટુંકા કેશ, વરવો હીસે બાજો વેશ;
 તેનું મુખ જોઇને શુ રીજીયારે.
 તારા બાપની ફેાઇરે, કુંતા કહેતા સૌ કોઇરે;
 કુંવારીને કુંવર જનમીયોરે.
 મથુરામાં મહારાજ ગયાતા, મામાને મળવા કાજરે;
 મન હર્યા કુળજ દાશીનાંરે.
 મારી નાખી માશીરે, ઘરમાં રાખી કંસની દાશીરે;
 અંબાના ડહેરામાંથી જાતે હરિ ગયારે.
 રૂક્મિણી વડી વહુ પરણી લાંબ્યારે, ત્યાં કોણે પરણાવ્યારે;
 હરણ કરીને એને લાંબ્યોરે.
 મહિ માખણના કૃષ્ણજી ચોર, વૃંદાવનમાં ચોર્યા ઢોર;
 ગોપિકાની સંગે લીલા રમેરે.
 મહાવનમાં ગયા મહારાજ, પુષ્પ લેવાને કાજરે;
 ચંદન માટેરે કુળજને વર્યારે.
 સુભદ્રા ફેાઇરે તે તો સન્યાસીને મોહીરે,
 જોગીને પેશેરે અર્જુન હરી ગયારે.
 કુળ કૃષ્ણનાં કીયાં સારાં, વિચારીને બોલો રાણારે;
 કુળ રીત કંઈ અમને અજાણી નથીરે.
 તમારા વડવા જગજીવનરે, એના વડવા બલિરાજનેરે;
 એક વેળા બલિરાજએ યજ્ઞ માંડીયોરે.
 બલિરાજએ યજ્ઞ મંડાવ્યા, વિપ્રને તેડાવ્યોરે;
 લિખારી થઈ ભીખ માગીરે, ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી યાચીરે;
 ત્રણ ડગલાં ભૂમિએ એને શું થશેરે.
 એના વડવા યજ્ઞના અધિકારી, તમારા વડવા લિખારી;
 ત્રણ ડગલાં પૃથ્વી માટે કર હોડીયોરે.
 અનિરૂદ્ધજીને હાસ્ય જ આવ્યું, રીસ ગઈ ઉતરીરે;

અવળુ મુખે શું બોલો છો કામનિરે.

એવે સમે રૂપિ નારદ આઠ્યા, ઈશ્વર ઇચ્છાયેરે;

ગાંધર્વ વિવાહ તત્ક્ષણ કર્યારે.

વર કન્યા બેઉ પરણીયાં, નારદ થયા અંતર ધ્યાનરે;

નર નારી સુખ ભોગવેરે.

૧૪૨

તોરણુ ધવલડો હંસ તો કોણુ હંસ ઉરાડીયોરે,

આશા વરૂણી જીયાવરનાં માડી તો તેણે હંસ ઉરાડીયા;

કહોને હંસલા કીયો તમારો દેશ તો કંઠી તમારી સ્થાપનારે.

કાશી અમારો દેશ તો વણારશી અમારી સ્થાપનારે,

કહોને હસલા કેમ જઈએ પરદેશ તો કેમ જળ દોવીયેરે;

પાંખડી જઈએ પરદેશ તો જ્યા ઘડીએ જળ દોવીયેરે.

હંસલા કોટે તુળશીની માળા તો વિશ્વનાથ દેવનુ હારીયારે,

કોણુ મારા ટોડા ઢાળીયા કોણુ લખ્યા હંસને મોર;

મારા ટોડા રળિયામણા કોણુ મારા અંપલીયા સમાર્યારે.

કોણુ કીધી લોહ જડતી વાડ મારા અંપલીયા રળિઆમણા,

કોરીરે કરવી રૂકિમણી બાઈને હાથ તો વહુવારૂ વહેવા માલશેરે;

પાપડની કોડીએ દાટા દેશ તો ઢમટા મેલીશ મોકળારે,

ચોખાની કોડીએ દાટા દેશ તો વાટલી મેલીશ મોકળીરે. ૧૪૩

સરોવરની પાળેરે આંખલીયાને ડાળેરે મોતિ જડયાં તોરણુ નીપજેરે,

આઘે જતાં રાવ રાણાએ પૂછ્યાં આવાં તોરણુ કોણુ ઘેર બેઠશે;

ફલાણાનારે ફલાણા રાણા એવાં તોરણુ તે ઘેર બેઠશે.

ઉઠો વહુ રૂકિમણી લ્યો શણુગાર પેરો મોતિ હારરે તોરણુ વધાવીને
તોડે બાંધીએ.

પેલુને તોરણુ બાર સામે બંધાવો જ્યાં રે મારા ગણેશનાં બેસણાં,

બીજુને તોરણુ મંડપે બંધાવો જ્યાંરે મારા સાજનીયાનાં બેસણાં;

ત્રીજુને તોરણુ પરસાળે બંધાવો જ્યાંરે મારાં બેનલાણેજનાં બેસણાં.

ચોથુને તોરણુ ઓરડે બંધાવો જ્યાંરે મારાં ગોત્રજનાં બેસણાં,

પાંચમું તોરણ મેડીયે બંધાવો જ્યાંરે મારાં વહુવારૂનાં બેસણાં. ૧૪૪

ઉઠો ગોરાંરે ઉઠો સામળા ઉઠો નાથ વિશ્વનાથ.

શ્રીકૃષ્ણ બે આણ્યાં અવર સાંતેકે વહેલા આવજોરે.

એણીને સાંતેકે ગંગા માટી જોઈશેરે ગંગાજળ હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે આંખા પત્ર જોઈશેરે સેવા સૂત્ર હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે હવન પડી જોઈશેરે નાડાછડી હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેરે શ્રીકૃષ્ણ જોઈશેરે ક્ષેત્ર હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે દૂધ દહીં જોઈશેરે પંચામૃત હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે આચાર જોઈશેરે સરવા હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે જીવાવર જોઈશેરે પોશ નાળીએર હોયરે રણિઆમણા.

એણીને સાંતેકે ફલાણા લાઈ જોઈશેરે ફલાણી વહુ હોયરે

રણિઆમણા. ૧૪૫

અમદાવાદી ઓરસીયોને સુરતની સુખેટ ચંદન ઘસાવો એને માંડવે,

ચંદન ઘસાવોને ચંદરવા બંધાવો સુરજ લખાવો એની ખડકીરે;

સુરતના સલાટીને પાટણનો પહાણુરે ઓરસીયો ઘડી લાવોને

આરસ પહાણુનો.

એવાને હોંસીલા અમારા ફલાણાના કુંવરરે નિત્ય પૂજા કેદારનાથને મોકલો.

ચંદન ઘસી ઓરસીયો મંડપ હેઠે મેલ્યોરે ઓરસીયાને ચોર ચોરી ગયારે.

ઓરીસીયાના ચોર ફલાણી બેનના નાથ ફલાણાલાઈ ઓરસીયો ચોરી ગયા.

આગળ જતાં ખીજા જમાઈ મળીયા બેઉ મળી ઓરસીયો જપત કર્યો.

લાવોને નાડી બાંધેને તાણી રાહાની રીતે ઓરસીયો મનાવીયે.

ઉપર રહ્યાં ફલાણાં બેન બોલેરે આજનો ઘુનો વીરા માફ કરો.

લ્યોને મારી ટોટીને મારો એને સોટી મુરખ લીયો વણાસીયો.

લ્યોને મારી સાડીને મેલો એને કાઠી રાહાની રીતે ઓરસીયો

મનાવજો. ૧૪૬

જાળે જાળેરે ભમરો રણ જણેરે, જાળની હેઠળ સાંકળીઆળીરે;
 ઇન્દ્ર પોઠેને અપ્સરા રણ જણેરે, ઇન્દ્ર કહીએરે અમારા ફલાણા ભાઈરે.
 અપ્સરા ફલાણી વહુરે, ફલાણાને માંડવે ખેડ રમેરે;
 ઉગતા સૂરની રજ ખરેરે, એણીને રજેરે જીયાવર ભરીયા.
 અતિગોરાને અતિસામળારે, આરડીયામાં જનમ્યા તે પરસાળે અજવાળા;
 માડીએ માણેક જનમીયારે, માણેક કહીએરે અમારી ફલાણીબાઈની કૂખ;
 જેની કુખે જીયાવર જનમીયારે, હું તમને પૂછુ મારા ફલાણાભાઈ વણુજારા;
 કીચેને મારગે તમે ઉતર્યારે, ડાબીરે ગંગા ને જમણીરે જમુના.
 ધરમ મારગે અમે ઉતર્યારે, હું તમને પૂછુ મારા ફલાણાભાઈ વણુજારા;
 કીચો કીચો દેશ વોરી લાવ્યા, આરીરે સાલેરે હોરીરે મુલ્લે.
 સુરત ઓહોરીઘેર આવીયારે, માફલીયાં ડુંધ્યારે અમારા ફલાણાભાઈ વણુજારા;
 ચોટાં ડુંધ્યાંરે એના ધોરીયેરે, આરડીયા ડુંધ્યારે અમારાં ફલાણાં વહુ
 વણુજારા,
 પરસાળ ડુંધીરે એને છોકરે.

૧૪૭

હાર કાજળ ખેડ વાદ વહેરે, હાર કહે હું તો સમુદ્ર કાંઠે નિપજુરે;
 કાજળ જાણે દીવા સંગથી, હાર કહે હું તો થાળીમાં પોવાઉરે.
 કાજળ જાણેરે થાળી વાડકો, હાર કહે હું તો પેટીમાં સમાજીરે,
 કાજળ જાણે મેંશ દાળડારે, હાર કહે હું તો રાણીને શોભુરે,
 કાજળ કહે હું તો જગમગુરે.

૧૪૮

પોપટડોરે વાફ્યો માંડવે મોર કળા કરેરે,
 કેઈ નગરીનો રાજા કોણ પરોણા ઘેર આવશેરે;
 કાશી નગરીનો રાજા વિશ્વનાથ પરોણા ઘેર આવશેરે.
 કાશી નગરીનો રાજા એને આદર અધિકાં માન માંડવે ઢાલ ઢાળાવીયેરે,
 પોપટડોરે વફ્યો વાડાનો વીંઝણુલોરે વાફ્યાં ચણાવીયેરે;
 માંડવે ઢાલ ઢાળાવીયેરે મશરૂની તળાઈ ગાલે ગાલ મસુરીયાંરે.
 પાથરણે ખે .મુડીયા ઉસીસા રાજા રખ તણાંરે,
 એને લોજન લાડુ શરાં શરાં ધી સવાદીયાંરે;

એને મુખવાસ બીડલાં, લવિંગ સોપારી દોડા એલચીરે.
 એને પોઢણ ઢોલીયા ઘઉં આંણ્યારે ગાડે ટોપલે ઘઉં કાઢીયારે,
 ઘઉં સોદ્યારે સુપડે થાળી ઘાલી ઘઉં વીંણીયારે;
 ઘઉં ધોયારે કુંડી માટલીયે ઘઉં ઘાલીયારે.
 ઘોઘાનીરે ઘંટી દળનારી હાથે સાંકળારે,
 લોટ પડે પરસુદી રવારે ભલા વખાણીયેરે;
 ભલા નીપજે સવૈયા મોતઘયા ભલારે વખાણીયેરે.
 ભલા નીપજેરે દળીયા મગદળીયા ભલારે વખાણીયેરે,
 ભલા નીપજેરે ખાનં ખાજલીયો ભલીરે વખાણીયેરે;
 જસ દ્યોરે ફલાણાભાઈ દ્યોરે ખાનં ભર્યા ટોપલારે,
 મોસાળીયાને ખાનં મોસાળણીને ખાજલીરે;
 જસ દ્યોરે ફલાણાભાઈ દ્યોને દાખડા ભરી મગદળીયારે.
 મોસાળીયાને દળીયા મોસાળણી મગદળીયારે,
 જસ દ્યોરે ફલાણાભાઈ દ્યોને બીડા ભરી કંડીયારે;
 મોસાળીયા બીડલાં મોસાળણીને ચેવડારે.
 જસ દ્યોરે ફલાણીખાઈ દ્યોને કંકુ ભર્યા દાખડારે,
 મોસાળીયાને ટીલાં મોસાળણીનાં મુખ પીળીયેરે;
 જસ દ્યોરે ફલાણાભાઈ ધોકડી છોડો માંડવેરે,
 મોસાળીયાને શેલાં મોસાળડીને ઘર ચોળડારે.

૧૪૯

જમવા તથા વેવાઈને ઘેર જતી વખતનું ગીત.

શેરડીએ અમે સંચર્યારે, ભલા ભલા સાજન લોક, ઉત્સવ ઘેર આપણેરે.
 વેવાઈનાં ઘર કેમ જાણીયેરે, ગધેડાં ભૂકે છે બહાર. ઉત્સવ૦
 આપણાં ઘર કેમ જાણીયેરે, હસ્તિઓ ઝુલે છે બહાર. ઉત્સવ૦
 કીયા ભાઈ સોનાનાં સાંકળારે, કીયા ભાઈ મોતિનો હાર. ઉત્સવ૦

છોકરાનો અથવા છોકરીનો વરઘોડો જાય તે વખતે ગાવાનું ગીત.
 શ્રી ગુરૂ ગણપતિ સારદા, પાય લાગી કરૂ સેવ;
 વરઘોડોરે ભલો વરણવું, મને કૃપા કરજો દેવ. સોહો વરઘોડલો.

માગધ દેશનો રાજ્યો ચિત્રવર્મા એનું નામ,
 ગૃહિણી તેની સુલક્ષણી એનું ઇન્દુમતિ એવું નામ. સોહો
 નૈષધ દેશનો રાજ્યોરે ચંદ્રસેન રાજન,
 ચંદ્રાંગદ સુત તેહનો એ શું વહેવા કર્યો થઈ પ્રસન્ન. સોહો
 જગ જીતીરે જંગ માંડીયોરે નોંતરાં ઠામોઠામ,
 પુત્રી તણોરે વહેવા માંડીયો એનું શ્રીમંતની એવું નામ. સોહો
 અંબાડી ઉંચી ધજારે જાને ચઢીયા દેવ,
 અશ્વ અનુપમ શોભતા સેવક કરતાજી સેવ. સોહો
 રથ ઉપર રાજા ભલારે કુંવર બેલા બેલ,
 ખેલે હીંડે સાબેલડા ઘોડવેલ ખેડાવતા ખેલ. સોહો
 નાહી અંધોળડી ઘોડે ચહુડયારે ધરીયા છે ખુંપ શીશ,
 પીળાં પીતાંમ્બર પહેરીયાં લીલા પીળા હોડયા જગદીશ. સોહો
 મોડ સોહોરે રાણી દમયંતી જેને નળરાજા સરખા છે કંથ.
 માતા દેવકીજી રૂપ લે તો શ્રી કૃષ્ણ ઘોડે ચહુડયા,
 બહેન વીજળીને લે છે ભાંમણાં સોહો વર ઘોડલો. સોહો ૧૫૧

વહુને સાડી ઓઢારતી વખતનું ગીત.

કન્યા પક્ષને ગાવાનું ગીત.

જોઓ જુઓરે લોકો ધરચોળું, એતો બાયલાના ધરનું ધરચોળું;
 એતો ખોટી બદામનું ધરચોળું, એતો વાડે વળગ્યું ધરચોળું. ૧૫૨

કલવો ખવરાવતી વખતનું ગીત.

ખાખારે છોકરા કલવો, તારે જનમે ન ખાધો કલવો;
 તારો ખાપ પરણ્યો સાતવાર, કલવો ના ખાધો એકવાર.
 છોરા તેં ક્યાં માગ્યાં પાનરે, તારો કાકો તે રવડ્યો રાનરે;
 ખાખારે ધરણીના ઢોકળા, છોરાના દાંત પડયાને મોઢાં મોકળાં.
 છોરે ખોળે તે ઘાલ્યું ખાસડું, એણે ઘેર ઘેર માગ્યું સાસરૂં;
 એને કોઈએ ના દીધું સાસરૂં, અમારા ફલાણાએ દીધું સાસરૂં.
 છોરાને ખોળે તે ઘાલી ખીચડી, એને કોઈએ ના દીધી દીકરી;

અમારા ફલાણાએ દીધી દીકરી, છારાની છલક છીછરડી છાંણે ભરી,
છારાની બાબરીમાં જૂ પડી

છારાના મોંમાં બાવળીયાની પાલીરે, છોરે ઘડપણે વરમાળ ઘાલીરે. ૧૫૩

કંસાર ખાતી વખતનું ગીત.

કો સનક સુનંદન રે નારદનારે સુની, કો સહજ ઈઠ્યાશીરે વેદ ભણેરે ધુની.
કો જાજમ તકીયારે ગાદી મશરૂતણી, કો ઝારીને કો લોટારે મોટાને માન ઘણું
કો લવિંગ સોપારીરે દોડા એળચી, કો જાયફળ જાવંત્રીરે બીડાં બરાસનાં.
કો ભૂપ ભલેરા રે આબ્યા દેશના, કો મરમ મોટેરા રે બાળે વેશના.
કો ઝગમગઝગકે રે ચળકે માણેકમણી, કો વેણી શીર લળકેરે ખળકે કંકણી.
કો દોહિત્ર વખાણેરે ફલાણારે તણા, કો દોહિત્રી વખોડેરે ફલાણારે તણી.
કો કુંવર વખાણેરે ફલાણારે તણા, કો કુંવરી વખોડેરે ફલાણારે તણી.
કો ભત્રીજા વખાણેરે ફલાણારે તણા, કો ભત્રીજી વખોડેરે ફલાણારે તણી. ૧૫૪

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું ગણપત લાગુ પાય મારારાજ કુંવર

રઠિઆળાના ઘર કહેજો,

જાચી નારીરે કેડે પાતળી, ગોરી નદીયે નહાવા જાય; મારારાજ૦
સમજે તો ફલાણા તું કહી દેજે નહિ તો ગામના ગુલામ જોઈ રહેજે મારા૦
ચતુર ફલાણાએ પારખ્યા મુરખ ફલાણા તે કરેરે વિચાર. મારારાજ૦
સાસુ વહુ મા દીકરી એ ચારેના એક ભરતાર. મારારાજ૦
સમજે તો ફલાણી તું કહી દેજે નહિ તો ગામની ગધેડી થઈ રહેજે. મારારાજ૦
હળ હલકુ ને ધરતી પાતળી, ખેડનારા બડારે ચતુર. મારારાજ૦
ભેંસ વીયાઈને પાડો પાતળો દૂધડે કચોળડા હોય. મારારાજ૦
સસરો જમાઈ બાપ દિકરો, એ ચારેની એક ઘર નાર. મારારાજ૦
સમજે તો વેવાઈ તું કહી દેજે નહિ તો ઘરનો ગુલામ થઈ રહેજે. મારા૦
ચતુર ફલાણાએ પારખ્યા મુરખ વેવાઈ તે કરેરે વિચાર. મારારાજ૦ ૧૫૫

અંગોલડી થતી વખતનું ગીત.

અંગોલડી થાયેરે આસુર બહુ સજન અંગોળડીરે,

અંગોળડી જમુનાનાં નીરરે.	બહુ સજન.
અંગોળડી માડીના હાથરે.	બહુ સજન૦
અંગોળડી અતિ મીઠી હોયરે.	બહુ સજન૦
અંગોળડી ભાભીના હાથરે.	બહુ સજન૦ ૧૫૬

—:—

છારી પડતી પડતી નાઠીરે, જમને રાજ એવારે ઊભીરે;
 મા કાશી બાપ કાશી પાડાના પાડોશી કાશી. જે બોલાવે તે કાશી.
 કાશી ગોત્ર વાળુ શાકમદાલેવ.
 મા ગાંડી બાપ ગાંડો, પાડાનાં પાડોશી ગાંડાં, જે બોલાવે તે ગાંડુ;
 ગાંડુ ગોત્રજ વાળુ શાકમદાલેવ. ઉંચે ટીંબે શાકમદાલેવ.
 લોટ પડે પરસૂલી શાકમદાલેવ૦ લોટે લોટે થૂલુ. શાકમદાલેવ.
 વેવાઈની આંખમાં ફૂલુ. શાકમદાલેવ૦
 એ ફૂલુ ક્યારે મટશે શાક૦ અમારા જનઘડિયા એસડ કરશે. શાક૦
 ત્યારે ફૂલુ મટશે શાકમદાલેવ. ૧૫૭

—:—

અયવાડો પયવાડો આંચો.	કેશવજનનીરે.
ધનતેરશનો દહાડો;	કેશવજનનીરે.
હું તમને પૂછું કીયાં વહુ,	કેશવજનનીરે.
તમે કેમ જીયાવર જન્મ્યા.	કેશવજનનીરે.
ધરણસ પગ દેઈ જન્મ્યા.	કેશવજનનીરે.
પોણોસેર દૂધડે નવરાબ્યા.	કેશવજનનીરે.
ચોખા શેર મોતીડે વધાબ્યા.	કેશવજનનીરે.
ચીર બળોતીએ એરાઢ્યા.	કેશવજનનીરે.
ગોરને ઘોડલે બેસાડ્યા,	કેશવજનનીરે.
ગોરાણીને દક્ષણીના ચીર;	કેશવજનનીરે.
હું તમને પૂછું કીયાં વહુ,	કેશવજનનીરે.
લાડકડી કેમ જાયાં.	હરામજાદી.
ખારે પાણીએ નવરાબ્યાં,	હરામજાદી.
મોતી સેર ચોખાએ બંધાબ્યાં;	હરામજાદી.

મસોતાં બળોતીયે આરાધ્યાં, હરામબદી.
 ઘોરને ગોધલે બેસાડ્યા. હરામબદી.
 ગોત્રજ ગોરમટીનાં આંણ્યાં, હરામબદી.
 મૈયારીનાં વાળ્યાં દાંણુ. હરામબદી. ૧૫૮

કંસાર ખાતી વખતનું ગીત.

સકળ બીબેરડુ છોલતીરે, એલી પૂછતી નગરીનું નામ;
 નગરીનું નામ ત્રાંખાવટીરે, એલી રાજ કરે સુલતાન.
 સુલતાન કેરો હાથીઓરે, એલી બાંધ્યો છે કીયાલાઈને બહાર;
 કીયાલાઈનાં ઘર કેમ બાણીયેરે એલી, હસ્તિઓ જૂલે છે બહાર.
 ગોલા કેરાં ગધેડાંરે એલી, બાંધ્યાં છે વેવાઈ બહાર;
 વેવાઈનાં ઘર કેમ બાણીયેરે એલી, ગધેડાં ભૂંકે છે બહાર.
 કીયાલાઈના માંડવા જોયાના કોડરે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 પાને કૂલે છાયો માંડવોરે એલી, આવે મોગરડાના સોર.
 વેવાઈ તમારો માંડવોરે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 આક ધંતુરો છાયેલોરે એલી, આવે લસણ કેરો સોર.
 કેઈ વહુ તમારી કાંચળીરે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 શીવણુ શીવણુ ઘુઘરીરે એલી, હૈયડે હંસને મોર.
 વેવણુ તમારી કાંચળીરે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 હૈયે કાગને કાબરરે એલી, શિવણુમાં બહુ ખોડ.
 કેઈ વહુ તમારા આરડારે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 ગોખે ગોખે દીવા બળેરે, એલી બારીએ જૂલે છે મોર.
 વેવણુ તમારા આરડારે એલી, નજરે જોયાના કોડ;
 ગોખે ગોખે અંધારું છે રે, એલી બારીએ જૂલે બે ચોર. ૧૫૯

ગોરવને દિવસે જમવા જતાં ગાવાનું ગીત.

શેરડીએ અમે સંચર્યારે, લલા લલા સાજન લોક. ઉત્સવ ઘેર આપણુરે.
 વેવાઈનાં ઘર કેમ બાણીયેરે, ગધેડાં ભૂંકે છે બહાર. ઉત્સવ૦
 આપણાં ઘર કેમ બાણીયેરે, હસ્તિઓ જૂલે છે બહાર. ઉત્સવ૦

ક્રીયાભાઈ સોનાના સાંકળારે, ક્રીયાભાઈ મોતિનો હાર. ઉત્સવ ૦ ૧૬૦

—:—

ગોરવ ગાવાને મન ધર્યું, કૃપા કરો મહારાજ;
 નમુ ઈશ્વર ચરણને શીશ સુદ્ધાં, એ છે દેવનો દેવરાય. ગોરવ ગુણ ગાઈશું.
 મથુરાં તે નગર સોહ્યામણું, ત્યાં વસે જનક રાય;
 ત્રિપુરારિનું ત્ર્યમ્બક ભાંજવા, માંડયો સીતાનોરે વહેવાય. ગોરવ ૦
 લખી દેશ વિદેશ કંકોતરી, મહિપતિ મળ્યા તેણે ઠામ;
 સહુએ ઈઠ્યાશી રૂપિ મળ્યા, વિશ્વામિત્ર સાથે લક્ષ્મણ રામ. ગોરવ ૦
 મંડપ રચીયારે સ્તમ્ભ કશીયા, જાળી ઝરૂખાં ને ગોખ;
 જાળી અટારી શોભતી, પરસાળની સારો નોંખ. ગોરવ ૦
 વિધ વિધ રંગને ધાખળ સંગે, લખતાં ડોલે અંગ;
 કેળ રોપી ફૂલે જાળી ત્યાં, બાજઠ ખુરશીની સંગ. ગોરવ ૦
 રજ ભીડે અરગની ગુલાબમાં આકઝોળ;
 કસ્તૂરીમાં ભળ્યાં કેસર, ત્યાં શોભે મુખમાં તંબોળ. ગોરવ ૦
 હાર દીવાને ઝુખમ દીવા, ફાનસને દીપમાળ;
 વાજાંત્ર વાજે ને ઘણું છાજે, ત્યાં ગીત ગાય રસાળ. ગોરવ ૦
 પાંચી પટોળાં પહેરીયાં, પહેર્યો પીતામ્બરખીલોદર મુખકાજ;
 આચમન લેઈ પાવડે અડચા મંડપ આંબ્યારે મહારાજ. ગોરવ ૦
 રહામી વૃક્ષે મળી ટોળે, નારી કેરાં વંન;
 સૂત્ર વાળીને પુત્ર વાળી ત્યાં હુશીને બોલ્યાં વચન. ગોરવ ૦
 પાટલા તો ડગતા નથી, લખતાં માડી આવી શેશ;
 તેડાં કરી ઘાહલ ભરી, આવે તેડાવો પરિવાર અશેષ. ગોરવ ૦
 પતવાળી તળાવમાં નીપજે, ભલાં કમળ ફૂલ જણાય;
 ભરી ઘાલમાં ભરી મેલીયા, તે તો પવિત્ર બહુરે કહેવાય. ગોરવ ૦
 દડીયા તે સુરત શહેરના, ત્રણ જાતના કહેવાય;
 બાસુદી દૂધપાકના ભલા, ખાટા શાકના ત્રીજા ગણાય. ગોરવ ૦
 આદા લીંબુ કુંભારીયાં, આથ્યા મરીને પીપેર;
 અથાણાં પહેલાં લીયો, એ છે પીરશ્યાની પેર. ગોરવ ૦
 કેર કેરાં હાંસોટનાં, રાધ સરશીએ ભરપૂર;

કાચી કેરીમાં રાઈ લેળી, ધમડાછાની છે એ જરૂર.	ગોરવ૦
મુળા તે કોસંબવાડીના, કોસંબાનાં લીંબુ કરોયાદ;	ગોરવ૦
કચુમર જુગતે કરી, દધિ જીરાનો રે સ્વાદ.	ગોરવ૦
અંકલેશ્વરની આંમલી, કામરૈજનાં સૂરજ;	ગોરવ૦
રાયતાં તે રંગભેર નીપજે, દધિ જીરાથી પૂરજ.	ગોરવ૦
વડપછી દ્યો અરખલી, મેથી મુખ્ય ને કરીઆળ;	ગોરવ૦
ભાજી દ્યો તેલે તળી, આખ્યો વાડકો ને થાળ.	ગોરવ૦
ટાંડોરાં ટીંબા ગામનાં, પાટણનાં ખડખૂચ;	ગોરવ૦
કંઠોલીં ઘડા ગામનાં, પાલવાડાનીરે ચોકેણ.	ગોરવ૦
વટાણા રાણોટના, મગ આણ્યા મલખાર;	ગોરવ૦
હીંગ આણી અડમજ ગામની, ચણામાં આઝાં મરીને તેલ.	ગોરવ૦
વંતાક ભાઠે નીપજે, કેળાં તુરીયાં કારેલ;	ગોરવ૦
કેળાં તળ્યાં કાળીંગડાં, રતાળુ ગારાડી રે કંદ.	ગોરવ૦
આંબા તે ગડત ગામના, ગણદેવી કેરો ગોળ;	ગોરવ૦
આંપા ભલા સોનવાડીના, નવસારીનાંરે તડખુચ.	ગોરવ૦
પાપડ કર્યા વલસાડના, પુનમ કેરો અંદ;	ગોરવ૦
વડાં વડીને ખારવડી, ભજ્યાં સૂરજને કેળા કંદ.	ગોરવ૦
ટોંડોરાં ટીંબા ગામનાં, પાલીતાણાનાં ખડખુચ;	ગોરવ૦
પતરેલ કર્યા કોદાદા લોકે, ચીખલી ગરી ગાહલ;	ગોરવ૦
જે જોઈએ તે માગજે, આણ્યા વેસમાના વાલ.	ગોરવ૦
કંસાર બ્યારે નીપજે, ભલો કેળવ્યો ગોલવાડ;	ગોરવ૦
થુલી તે કડોદ ગામની, ગોળ મેળવ્યો રે આંદવાલ.	ગોરવ૦
દૂધ કૂર બલીસેરના, પેંડા ચેવાળ્યો આંક;	ગોરવ૦
બ્રાહ્મણ પીરસે મલપતા, ત્યાં આજે છે દૂધપાક.	ગોરવ૦
વાવ ભલી બલીસેરની, તેનાં પગથીયાં દશવીશ;	ગોરવ૦
પાણી ભરે સૌ બલીશેરી, ઓટલે મેલે શ્વાસ.	ગોરવ૦
વેઢમી વણી વાલોડ લોકે, ખારડોલીથી હુધ;	ગોરવ૦
પોળી વણી મોતાળા લોકે, શીરો સીંગોડાનો સઘ.	ગોરવ૦
માલપુડા કર્યા માંડવી લોકે, ખામુદી ભરપુર;	ગોરવ૦

નામ ન લેશો ચુરમાં, માડા મોડ કર્યા રે શબ્દ.	ગોરવ૦
શીરો કર્યો વાસદા લોકે, કોઠારીનું ઘી;	
ખંભાતની લલી સુતરફેણી, આણ્યા વેસમાંના વાલ.	ગોરવ૦
દધિ ખાંધો જુગતે થકી, તેનો નીપજો શ્રીખંડ;	
મસરી પુરીમાં મહેલીયો, વીલાઅટ કાશી ખાંડ.	ગોરવ૦
ગોળ પાપડી તલ પાપડી, મગદળ મોતિચૂર;	
સંજુરી ઊપર ધુધરા, શું કહું હુંરા હુર.	ગોરવ૦
ખાનું તે કર્યો સુરત લોકે, કલી જલેળી ઘેખર;	
લાખણુશી મગદળ એળચી, એવાં કર્યો રે અનેક.	ગોરવ૦
દાળ કરી એસવાડ લોકે, પલસાણુના મગ;	
મેથી મસુર નવાપુરના, ચણા દાળે વાજ્યો આંક.	ગોરવ૦
સેવ વણી વરીઆવ લોકે, ખખવાડાનો રસ ઘી આંણ્યાં;	
કેળાં કુંકણુનાં રે રસાળ.	ગોરવ૦
ભાત ભલો સુખવેલનો, ભલો એલાયચી કલમ કમોદ;	
પીરસતાં તે બહુ મગમગે, બહુરે સુગંધિ કહેવાય.	ગોરવ૦
કઠી કડી દક્ષણી લોકે, ફૂદીનો ભરપુર;	
શેકટાફળી અંતપુરની સરભેણુની કોથમેલ.	ગોરવ૦
મઠો કર્યો મસ્તાન લોકે, ચાર્યાશીની છાશ;	
જૂં તે અમદાવાદનું, મીઠું ટાંકે તોળુ તો સમાય.	ગોરવ૦
પાન તે મધજ દેશનાં, ચેવલીને આવેલ;	
બ્યારાના દ્યો કપુરવેલ.	ગોરવ૦
મહુઆ તે નગર સોદ્યામણું, નદી છે ભરપૂર;	
ત્યાં વાસો વસે વિધેશ્વર, સુખી લોક રહ્યા કરજોડ.	ગોરવ૦
સોપારી સેવરધનાં, વિલાયતનાં જાયફળ;	
ચુનાનું કળી નામ છે, આણ્યા પગરાણુની ખેરસાલ.	ગોરવ૦
ગધેડી ગોરવ શું જમો;	
મહુવામાં પહુંવા નિપજે, આણી શેન પીરફ્યા અખુજ.	ગોરવ૦ ૧૬૧

જમી રહ્યા પછી દોહરાની પેઠે બોલવાનું ગીત.

કાર્તિક માગશર ને ફેવળી આળુ, લણુતાં ન આવડે તો મ્હોઠે ઘો તાળુ. (૧)

કાર્તિક માગશર ને વળી પોસ, લણુતાં ન આવડે તો સમુદ્ર શોસ. (૨)

અમારે માંડવે રકેખીએ પાન, ફલાણીની વહુવારૂને ઘણું એક માન. (૩)

એને તે માંડવે છીંતલીએ છાણુ, એનીરે વહુવારૂને નહિ મળે માન. (૪)

અમારા જીયાવરને બાદરના ડગલા, પેલા વેવાઈને કરજના ઢગલા. (૫)

અમારે માંડવે શાક મોળાયે, પેલા વેવાઈનું નાક વઢાયે. (૬)

અમારે માંડવે નાખી છે રેતી, પેલીરે વેવાણુ દેખીતી મહેતી. (૭)

ત્રાંબા કુંડી ને નવગજ ઊંડી, જળપાત્ર ખાલીને જળ ભરવા ચાલી. (૮)

કાળુ તે વાદળ સ્હાંમા રે સ્હામી, દેરાણીને જેઠાણીને દહાડી ધમાધમી. (૯)

અમારે માંડવે રોપી છે કેળ, પેલી ફલાણીને ઘણાએક મેળ. (૧૦)

અમારે માંડવે રોપી છે કેળ, વેવાઈના ઘરમાં નહિ મળે મેળ. (૧૧)

અમારે માંડવે લજ્યાં તળાયે, વેવાઈના છોકરા કજ્યા કહેવાયે. (૧૨)

અમારે માંડવે ખાળ તળાયે, કીયાલાઈના છોકરા રાળ કહેવાયે. (૧૩)

કેઈરે નદીના પથર સરકણા, વેવાઈના છોકરા બધાએ લડકણા. (૧૪)

વાડામાં વાડોલીયું ને તેમાં ખોશી ત્રાક, પેલા વેવાઈ નહાવા બેઠા

સમડી લેઈ ગઈ નાક, બાવા નાક. (૧૫)

જજમાનની જીવારને ફૂવામાંનું પાણી, થોડું ઘણું કરવાને કેઈ બેનને આણી. (૧૬)

ઊંડા ઊંડા ફૂવાને પારસીના ભસ્તા, કાલે દેખાડશું કેઈ નગરીના રસ્તા (૧૭)

રાળ વરગનીકાંચલીને મહીં ધુપેલીયો રંગ, પેલીરેવેવાણુમાં નહિ મળેઢંગ. (૧૮)

મોટા મોટા ટેટા તે આવ્યાછેવડે, વેવાણુ તારૂં રૂપ તા કોયલા સાથે લડે. (૧૯)

બાવળીયો તો બળી ગયો કરમદી રાંડ બોડી, મારી સાથે બોલવા

આવશે જડખુ નાખીશ તોડી. (૨૦)

ઘોડો ખાયે ઘાસ અને બળદ ખાયે બરૂ, વેવાણુ તો એમ કહે હું

ફલાણા સાથે વરૂં. (૨૧)

અમારા કીયાલાઈએ ચોઢી છે શાલ, પેલારે વેવાઈને પડી છે તાલ. (૨૨)

અમારી કેઈ વહુએ પહેરી છે યુજરી, પેલારે વેવાઈની ડોકી છે ધુજરી. (૨૩)

ખંભાતના બાંદરાને મોટાં મોટાં પુચ્છ, પેલારે વેવાઈને નહિ મળે મુછ. (૨૪)

અમારી કેઈ વહુને મોતિનાવાળીયા, કીયાલાઈનીવહુવારૂનેજેવાનાંબળીયાં. (૨૫)

અમારા માંડવામાં આરસ પહાણું તેળલ, પેલારે વેવાઈ જોઈયો વિહ્વળ.(૨૬)
 અમારાં કીયાં વહુને પેરવાનાં કલ્લાં, પેલી વેવાણનાં નસકેરાં વલ્લાં.(૨૭)
 અમારી કેઈ વહુએ ખેંચ્યાં છે અંમર, પેલારે વેવાઈની આંખે આંખ્યાં તંમર.(૨૮)
 કેઈરે નહીનું નામ પાડે રેવા, કીયાલાઈના છોકરા તે રાજારે જેવા.(૨૯)
 સોનાની શળીને રૂપાની પળી, કીયાલાઈની વહુવારૂ તે મોગરાની કળી.(૩૦)
 કેઈ રે નહીનું નામ પાડે માગી, વેવાઈના છોકરા તે ત્યાગી વેરાગી.(૩૧)
 અમારા જીયાવરને જરીના રૂમાલ, રૂપિઆ જોઈએતો વેવાઈ થાયરે ગુલામ.(૩૨)
 ગુલામ થશે ત્યારે રૂપિઆ મળશે, ત્યારે તમારી ભત્રીજી પરણશે.(૩૩)
 અમારી કેઈ બેનને પેરણ પોલકાં, પેલારે વેવાઈના મોટાં છે ટોલકાં.(૩૪)
 આંખો શિયાળો બહુ ટાઢ વાશે, જીણી પીછોડી કેમ રાત જશે.(૩૫)
 તળક તળક તળકડી તળકડીમાં સુવા, વેવાઈનું નામ પાડતાં જોશી
 સઘળા સુવા.(૩૬)
 એનેરે માંડવે નાખી છે સૂડી, અમારારે કીયાલાઈની પટલઈ રૂડી.(૩૭)
 એનેરે માંડવે રોપી છે આમલી, પેલીરે વેવાણ સુથારણ રામલી.(૩૮)
 અમારા ઘરમાં આંદીના લોટા, અમારીરે વહુવારૂ ગુલાબના ગોટા.(૩૯)
 અમારેરે માંડવે પડધમ વાગે, વેવાઈને ખારણે તુરજ વાગે.(૪૦)
 અમારાંરે કીયાં વહુ રાંધવારે પેઠા, વાળી પહેરીને જાણે નાગરણ બેઠાં.(૪૧)
 પેલીરે વેવાણ રાંધવારે પેઠાં, ચોટલો છુટોને જાણે ડાકેણ બેઠાં.(૪૨)
 અમારા જીયાવરે પહેરી છે ટોપી, કીયાલાઈની વહુવારૂ દેખીતી ગોપી.(૪૩)
 અમારા જીયાવરના હાથમાં છે છત્રી, પેલારે વેવાઈ દેખાતા ક્ષત્રી.(૪૪)
 એનેરે માંડવે નાખ્યો છે સોયો, વેવાઈનું માથું ધી ભરવાનો ડોયો.(૪૫)
 અમારે માંડવે ધીનીરે ઝીલ, પેલારે વેવાઈ દેખાતા બીલ.(૪૬)
 આઈરે અંખામના આવડાશા ખ, જીયાવર પરણ્યા તે વિધાતાના લેખ.(૪૭)
 અમારા ઘરમાં ગજઆણીના તાકા, પેલારે વેવાઈના પડીયા છે શાખા.(૪૮)
 શાખા પડ્યા તે શા માટે, જાદરણી ભુખી રાખી તે માટે.(૪૯)
 એનેરે માંડવે નાખ્યું છે કોડુ, પેલીરે વેવાણ દેખીતી ચોડુ.(૫૦)
 અમારી જાનમાં આંખ્યા છે રસીયા, વેવાઈના માંડવામાં ન મળે તકીયા.(૫૧)
 અમારી જાનમાં આંખ્યા વજીર, વેવાઈરે તું થાને મજીર.(૫૨)

મજુર થઈને કામજ કરજે, એમને કામ કરતોરે કરજે. (૫૩)

કામજ કરતાં દામજ મળશે, ત્યારે તમારું લાયગ ફળશે. (૫૪)

અમારી જાનમાં આપી છે બગી, પેલીરે વેવાણુ જાન જોઈ ચગી. (૫૫) ૧૬૨

રત્નાદે લેવા જતી વખતનું ગીત.

ઊઠો રાંદેલ લ્યો શણુગાર, આદિત સરખા રથ ચડો;

ઊઠો કીયાં વહુ લ્યો શણુગાર, કીયાલાઈ સરખા રથ ચડો. ૧૬૩

સણી રાંદેલ આવતાં જાણીરે, હુંતો ફૂધડે ઊમરા ધોવાડતીરે;

હુંતો ધીના દીવડા અજવાળતીરે, હુંતો સેવના પાટ મંડવતીરે.

હુંતો નાળીએરે અરગ દેવાડતીરે. ૧૬૪

ત્રાંબા તે કેરું તરલાણું, કૃષ્ણજીએ આંખલા રોપીયારે;

આંખલા અમીએ સિંચાયે, જેમને આવેરે કૂમળી કૂંપળી,

આંખલા હેઠળ વાસ, સાસર વાસિલી વિરામેરે.

કેરે તહારું મૈયેર ફર, કેરે તહારી સાસરી દોહલતીરે,

એક મહારે શોક્યનું સાલ, બીજું વંજ્યાનું મહેણલુરે.

ટાણુ ટાણુ શોક્યનું શાલ, વંજ્યા બંધાવીશ પારણારે;

એકીરે માના બે ચાર, ચારેના કેમ જુજવારે.

એક જમે શાળને દાળ, એકને રડતાં રાખડી નહીંરે;

એકને અવાસ કૈલાસ, એકને રહેવા ઝુંપડી નહીંરે;

એક સૂવે ઢાલીયા તળાઈ, એકને સુવા સાથરો નહીંરે.

એક ઘોડે અસ્વાર, એક પાળો પૂઠે દડબડેરે. ૧૬૫

જાન વીદાય થતી વખતનું ગીત.

અમે દ્રાખ ચારોળીના મેવારે, અમે આંબ્યા તે વહુવર લેવારે;

અમે આંબ્યાં તે વરની માડીરે, તમે રહેશો તે આંસુડાં પાડીરે.

અમે આંબ્યાં તે વરની બેનરે, તમે રહેશો તે એમનાં એમરે;

અમે આંબ્યાં તે વરની ફાઈરે, તમે રહેશો તે આંસુડાં લોહીરે.

અમે આંબ્યાં તે વરની કાકીરે, તમે રહેશો તે મોઢાં વકાશીરે. ૧૬૬

ભરે ધન્યરે જીવ્યું રે જીવાવર તણું,
 જેને દેશાઈ સરખા બાપ, નાણાવટી જનઘયા બેઠા માંડવે. .
 ભરે કટરે જીવ્યું રે એ છોડી તણું,
 જેને કણુખી સરખા બાપ, જફરાવાદી માંડવીયા બેઠા ઓટલે. .
 ભરે ધન્યરે જીવ્યું રે જીવાવર તણું,
 જેને રાજ સરખા કાકા, નાણાવટી જનઘયા બેઠા માંડવે. ૧૬૭

—:—

ફૂવા કાંઠે કેવડો તે વાયે વાંકો થાયે,
 જીવાવરના બાપનો હસ્તિ દોડયો જાયે. જીજી માફજી હો રાય.
 ત્રાંબાની ટોચલીને કાંદાનો વધાર,
 જીવાવરના બાપ તો દેશના સરદાર. જીજી ૦
 કાદવની ટોચલીને હીંધનો વધાર,
 એ છોડીનો બાપ તે દેશનો ઊતાર. જીજી ૦
 બારડોલી ગામને ચાંટે ગડગડ માફા જાય,
 માંહી નાખો ચુંદડી સોવાસેણુ સાસરે જાય. જીજી ૦
 વાંડાલ ગામને ચાંટે ગડગડ માફા જાય,
 માંહી નાખો ગોદડી ડોશીએ નાતરે જાય. જીજી ૦ ૧૬૮

—:—

જન વિદાય થતી વખતે કન્યા પક્ષવાળાંને ગાવાનું ગીત.
 તારાં બેન કર કરીઆળી વીટીરે, તારાં બેન ઠાકોર બાપની બેટીરે;
 બાપ તે ધર્મેને પરણાવ્યારે, ધરમના ધરણીયા કરાવ્યારે.
 કાકાએ કોડેને પરણાવ્યારે, કોડના કાંટાને ઘડાવ્યારે;
 મામાએ પુણ્યે તે પરણાવ્યારે, પુણ્યનાં પાનેતર ઘડાવ્યારે.
 વીરાએ હુરબે તે પરણાવ્યારે, હુરબના હુરને ઘડાવ્યારે. ૧૬૯

—:—

ચીંથરીયા વેવાઈ અમને ઘેર વળાવો,
 ચરૂરે પહોઆ ત્રાંબાફૂંડી પહોચી, નવી વહુને આપીને ઘેર વળાવો.
 ખાસડીયા વેવાઈ અમને ઘેર વળાવો,
 દોલીયા પહોઆ તળાઈઓ પહોચી, નવી વહુને આપીને ઘેર વળાવો. ૧૭૦

—:—

સોના રૂપાના ચાર ચરૂરે, એના બાવા ગોસાંધરે;
 અમારા કીચાલાઈ તમે એક જસ લ્યો. એના બાવા૦
 પેલારે વેવાઈને દસ ડામ ઘો. એના બાવા૦
 દસ આડા દસ ઊભા ઘો. એના બાવા૦
 ફરતા ફરતી ચોખા ઘો. એના બાવા૦ ૧૭૧

બાપના ખોળા કેમ મેલ્યા, મારાં લાડકડી રળિઆળા ડુંગર તમને બહાલેરા લાગે.
 સસરાને ખોળે જઈ બેઠાં લાડકડી. રઢિઆળા૦
 કાકાના ખોળા કેમ મેલ્યા લાડકડી. રઢિઆળા૦ ૧૭૨

પરદેશી પોપટડોરે વાફ્યો, વાફ્યો તે માંડવા હેઠરે;
 આવાં રૂડાં બાપનાં રાજરે લાડકડી, તે તમે મૂકીને જાઓજી.
 આવાં રૂડાં કાકાનાં રાજરે લાડકડી, તે તમે મૂકીને જાઓજી. ૧૭૩

ચાંદોરે ફેડઈ ઊગીયોરે, ઊગ્યો ઊગ્યો મમાજમ રાત;
 ચાંદે કીધાં ચાંદરણારે, પહોળીને પરસાલ.
 સાજન સૌકો દેખતાં, જીયાવર જીતીને જાય;
 એક પરણ્યોરે બીજો આદર્યો, ત્રીજાની ખાધીરે ખાંડ.
 એ વાત જૂઠી હોય તો, દુશ્મનનાં વાઢોને નાક;
 લોક બેસતાંરે ઓટલે, કરતાં એ વરની વાત.
 તીણીને તરેણી તીણી, પરોણાની આર;
 ખોશીશ દુશ્મનને હૈયેરે, નહિ બોલે બીજરે વાર.
 કીચા ગામને ચૌટડે, માગી ના મળે છાશ;
 એરે પોંજરા વેવાઈને, વણ માગે આપી લાંચ. ૧૭૪.

વહુ વર ઘેર આવે તે સમયનું ગીત.

જરે સરસ્વતી સ્વામીને વીનવું, જરે ગણપતિ લાગુ પાય. સિંઘરીરે ચુંદડી.
 જરે માસે તે કાંતીરે કોકડી, જરે છ માસે કાંત્યુ પાસેર. સિંઘરીરે ચુંદડી.
 જરે વાણો વણ્યો છે રે માળવે, જરે તાણો પૂર્યો ગુજરાત. સિંઘરીરે ચુંદડી.
 જરે રંગરેજ વાડેરે હું ગઈ, જરે રંગરેજ બોલ્યા બોલ. સિંઘરીરે ચુંદડી.

હરે આવોને બેન બેસો બોટલે, હરે કેવી પડાવશે ભાત. સિંઘરીં
 હરે પાલચે હસ્તિને પુતળી, હરે ખાજલીયોની ભાત. સિંઘરીં
 હરે કીયાભાઈએ ચુંદડી વસાવઈ, હરે કીયાભાઈએ ખરખ્યાદામ. સિંઘરીં
 હરે ઓઢી પહેરી નવી વહુ સંચર્યા, હરે પૂછે નગરના લોક. સિંઘરીં
 હરે કીયાભાઈ કેરીરે બેટડી, હરે કીયાભાઈ કેરી કુળ વહુ. સિંઘરીં
 હરે કીયાભાઈ કેરીરે બેનડી, હરે કીયાભાઈ કેરી ઘરનાર. સિંઘરીં ૧૭૫

વહુ વર ખારણે ઊભાં રહે તે સમયનું ગીત.

જસોદાજી પૂરણુ લાગ્ય તમારાંરે, ખારણે વહુવર ઊભાં સારાંરે;
 પોંકી લ્યો વહુવરને ઘરમાંરે, કાંકણુ ખળકેરે એના કરમાંરે.
 છળકતી વહુ ને છોગાળો આવેરે, વાસુદેવના મંદિરમાં સોહાવેરે;
 જસોદાજી ભર્યારે ભંડાર ઊઘાડોરે, વરવહુનેસોળે શણગાર પહેરાવોરે. ૧૭૬

માતાએ વધામણું દે તે સમયનું ગીત.

ઊગતા સૂરને વધામણું દીજેરે, જો ઘેર લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કીજેરે;
 ઊગતા સૂરને માંડોને પાટરે, અખંડ એવાતણુ નવી વહુનાં ઘાટરે.
 ઊગતા સૂરને માંડોરે ખીડારે, અખંડ એવાતણુ જીયાવરનાં ટીલાંરે;
 ઊગતા સૂરને માંડોને માંચીરે, અખંડ એવાતણુ નવી વહુની ગાઠીરે. ૧૭૭

મંદિરમાં આવે તે પ્રસંગનું ગીત.

ડગે ડગે ભાચે ભરે, ગોપીનાથના મહોલ ઢૂંકડારે;
 કંસારો નગર મોજાર, કોડીયાં તરલાણું લેઈ આવે રે.
 કોડીયાંરે મારા ગોપીનાથને કાજ, તરલાણુંરે સર્વે દેવનાંરે;
 ગાંધીયડોરે નગર મોજાર, ફેફળ લેઈ આવજેરે,
 શ્રીફળ મારા ગોપીનાથને કાજ, ફેફળ લ્યોરે સર્વે દેવતારે;
 માળીયડોરે નગર મોજાર, ચોસેરાં લેઈ આવજેરે;
 ચોસરાં મારા ગોપીનાથને કાજ, હાર લ્યો સર્વે દેવતારે. ૧૭૮

વધામણું દેતી વખતનું ગીત.

ચિદુસવાડીએ ઊતર્યા, આનંદશુંરે, માઈ વરત્યો જય જયકાર, મન ગોવિંદશુંરે.

રૂકિમણીને જાયરે વધામણી, આનંદશુંરે, બાઈ આબ્યા જગદાધાર. મન૦
કેવા છે હરિ કેવડા, આનંદશુંરે, નાના છે હરિ નખ જેવડા, મન૦
અધવચ શામળ રૂપ, આનંદશુંરે, કેડે કટારારે વાંકડાં, મન૦
હરિની દશે આંગળીએ વેઠ, આનંદશુંરે, કશી શેલે શ્રીહરિએ કેડ, મન૦ ૧૭૬

વધામણું દેધને ઘેર આવે તે પ્રસંગનું ગીત.

મારે ધન્ય ધન્ય દહાડોરે આજનો, મારે ગોવિંદજી ઘેર આવીયા;
કંઈ ઊંચલાં કરોરે દેવ આંગણાં, કંઈ નિચલી કરોરે પરસાળ.

આજ મારે આંગણલે.

સોનાના સૂરજ ઊગીયા, મોતીયડે વરસ્યા મેહ. આજ મારે આં- ૧૮૦

આજ મારે ઘેર રામ રમેરે, રામ રમેને સૌને ગમેરે;
સૌને ગમે ને દીવડા બળેરે, દીવડા બળેને રત્ન ખરેરે.
આણુચિંતવ્યા આબ્યારે મારે આંગણે,
આજ મારે ઘેર રામ રમેરે, રામ રમેને સૌને ગમેરે;
એનેરે સોએ જીયાવર જાયા, પનોતાંરે નવી વહુ આવેરે.
આજ મારે ઘેર રામ રમેરે, રામ રમેને સૌને ગમેરે. ૧૮૧

વીરા રણજી પાકીરે ખોર, ઊપર આંખલા;
વીરા કીયાભાઈ ચઢેરે હિંદોળે, કેઈ બેન ખોળા ધરે.
વીરા હળવો હળવો હિંદોળ, ફાટી ગઈ ચુંદડી;
બેન ફાટે તો ફાટતી મેલ, અવર લલેરડી.
બેનને આંજીરે દક્ષણી ચીર, ચોળી ચાંપાવરણી;
વીરા ઘોઘાનો ઘોડો અણાવ, નવરંગ આખખો,
વીરા રણ જણ વેલ જોતરાવ, ગાદી મશરૂ તણી.
વીરા એમ કરી બહેન વળાવ, સાસર વાસણે;
વીરા નિત્ય નવાં પગરણ માંડય આવું મૈયરડે. ૧૮૨

રત્નાદે વિદાય કરતી વખતનું ગીત

સમીરે સંઘાથે નીસર્યા, દેવ ક્યાં જઈ વસશે;

વસશુંરે ચાચર ચૌટડે, વસશું ગોલિકા માંહે.

વસશું આંખલા આંમલી, વસશું નવી વહુને ઓરડે. દેવ કરેરે કહ્યાણુ. ૧૮૩

—:—

વિદાય કરીને આવતાં ગાવાનું ગીત,

રહોરે રત્નાદે પરોણુલાંરે, રહીને તે કરો રણિઆમણુંરે,

રહો મારે આજનો દિન, રહીને તે કરો રણિઆમણુંરે.

૧૮૪

— — —

આરતિ દેવા બેસવાના પ્રસંગનું ગીત.

પાને ફૂલે ભરી છાળતો, અગરની દાળડીરે;

આદિતને જમવાનો વાર, રાંદેલે રાંધ્યાં રાંધણુંરે.

ખાસટ દીધારે વધાર, ચોસટ રાંધ્યાં રાંધણુંરે;

ઊઠોરે સ્વામી ભોજન કરો, હું'ય ઉતાવળીરે,

આદિતને ચઢી છે રીસ, રાંદેલ માર્યાં સોટીયેરે;

રાંદેલને ચઢી છે રીસ, મૈયર ચાલ્યાં રૂશણુંરે.

લીધારે આંગલાં લીધી ટોપી, રામૈયા લોધાં પારણુંરે;

દીયેર મનાવાને જાય, ભાભીરે કેવાં રૂષણુંરે.

તમ વિના સુનારે અવાસ, રામૈયા સુનાં પારણુંરે;

તમ આવ્યે વસેરે અવાસ, રામૈયા વસે પારણુંરે.

૧૮૫

— — —

આરતી.

નાળીઓર દીજેરે વિપ્રને, છોડાને કાજ રત્નાદે;

જેશેણુ જેશીને વારીયારે, એ ઘેર જેશના જેશ રત્નાદે.

એ ઘેર વાંજયડા વસે, કણ્ણવટ અપવિત્ર હોય રત્નાદે;

એ ઘેર વાંજયડા વસે, ચણાં ચારો નવ પામે રત્નાદે.

રડતી રસમસતીરે નીસરી, જઈ ઉભી સરોવર પાળ રત્નાદે.

ભર્યાંરે સરોવર સૂકાઈ ગયાં, ખગલા દે છે શાપ રત્નાદે.

રડતી રસમસતી નીસરી, જઈ ઉભી આંખલા ડાળ રત્નાદે.

ફળ્યો ફૂલ્યો આંખો સૂકાઈ ગયો, કોયલ દે છે શાપ રત્નાદે.

રડતી રસમસતી નીસરી, જઈ ઉભી બાપ અવાસ રત્નાદે.
 બાપે અવાસ ના ઊઘાડયા, માડીએ ના કહ્યાં મા પેટ રત્નાદે.
 બેન ના બેઠાં ગોઠડી, સૈયરે ના પૂછી બે વાત રત્નાદે.
 ભાભી ના લાગ્યાં પાલવે, વીરાએ ના પૂછ્યા સમાચાર રત્નાદે.
 રડતી રસમસતી નીસરી, જઈ ઉભી સાસરા અવાસ રત્નાદે.
 સાસુએ દીધાંરે મેંબુલાં, અમકૂળ વહુવારૂ વંજ રત્નાદે.
 જેઠે તે દીધાં મેંબુલાં, ડેરા સમ અપવિત્ર હોય રત્નાદે.
 સાસુએ તે દીધાં મેંબુલાં, રસોઈ અપવિત્ર હોય રત્નાદે.
 દીયેરે દીધાં મેંબુલાં, ભાભી બુસટીયાના કોડ રત્નાદે.
 જેઠાણીએ દીધાં મેંબુલાં, લડતા વાંઝણી કેશ રત્નાદે.
 દેરાણીએ દીધાં મેંબુલાં, ભાભીજી ભત્રીજાના કોડ રત્નાદે.
 નણદે તે દીધાંરે મેંબુલાં ભાભી રાખલડીના કોડ રત્નાદે.
 સ્વામીરે દીધાંરે મેંબુલાં, બારગજ બેઠશે કાપડુ રત્નાદે.
 તેરગજ કેડનો લાંક રત્નાદે.
 પ્રતિ તે મેલીશ પાણકો, સોડમાં રમશે બે સાપ રત્નાદે.
 રડતી રસમસતી નીસરી, જઈ ઉભી મૂળરાજ અવાસ રત્નાદે.
 મૂળરાજે આગ્યાં મૂળીયાં, આદિને આગ્યા પાંચ પુત્ર રત્નાદે.
 હસતીને રમતી નીસરી. જઈ ઉભી સરોવર પાળ રત્નાદે.
 સૂકારે સરોવર લહેરો લે, બગલાએ દીધીરે આશીશ રત્નાદે.
 હસતીને રમતીરે નીસરી, જઈ ઉભી આંબલા ડાળ રત્નાદે.
 સૂકારે આંબો લહેરો લે, કોયલ દેરે આશીશ રત્નાદે.
 હસતીને રમતીરે નીસરી જઈ ઉભી બાપ અવાસ રત્નાદે.
 બાપે અવાસ ઊઘાડીયા, માડી કહ્યાં મા પેટ રત્નાદે.
 બેન બેઠાં કરવા ગોઠડી, સૈયેરે પૂછી બે વાત રત્નાદે.
 ભાભીરે લાગ્યાં પાલવે, વીરાએ પૂછ્યા સમાચાર રત્નાદે.
 હસતીને રમતી નીસરી, જઈ ઉભી સાસરા અવાસ રત્નાદે.
 સાસરાએ વાળ્યાંરે મેંબુલાં અમકૂળ વાધ્યો વંશ રત્નાદે.
 જેઠે તે વાળ્યાં મેંબુલાં દેરાસર પવિત્ર હોવ રત્નાદે.
 સાસુએ વાળ્યાં મેંબુલાં રસોઈ પવિત્ર હોય રત્નાદે.

જેઠાણીએ વાળ્યાં મેંણલાં લડતાતે પુત્રવંતી કેશ રત્નાદે.
 હીચેરે વાળ્યાં મેંણલાં પોચ્યા બુસદીયાના કોડ રત્નાદે.
 નણદે તે વાળ્યાં મેંણલાં પોચ્યા રાખડલીના કોડ રત્નાદે.
 સ્વામીએ વાળ્યાં મેંણલાં, અધગજ કાપડું બેઠશે રત્નાદે.
 સવાગજ કેડનો લાંક રત્નાદે.
 પ્રતિ તે મેલીશ પામરી.

૧૮૬

સાસરે વળાવતી વખતનું ગીત,

હાલો હાલો હાથરણી શણગારોરે, કેઈ બેનને સાસરે વળાવોરે;
 સાસુડી ગાળના દેશોરે, ગાળે તો ગળબળાં થાશેરે.
 હાં કહેતાં હળહળી બશેરે, કેઈ બેન તો સડકે સૂકાઈ બશેરે;
 સાસુડી ઠગણીને ધુતાસીરે, લેશે બેનના ચીર ઉતારીરે.
 કેઈ બેનને શીરામણ સવેચોરે, કેઈ બેનને બપોરે બે પોળીરે;
 કેઈ બેનને સાંજે સાકર ઘોળીરે.

૧૮૭

માહિરામાં બેસે તે વખતનું ગીત.

બાઈ બાણાસુરને ચિન્તા થાયેરે, હવે મારે નથી કરવો વહેવાયેરે;
 સોના સળીએ હીરે જડયું માફ પેટરે, રૂડી દીકરી જનમી પણ દેવની વેઠરે.
 રાજાએ તો વિશ્વકર્માનું ધરીયું ધ્યાનરે, આવ્યા મુનિજન તેને સંભળાવો રાજનરે
 મહારાજ અમને માહિરડુ કરી દેશોરે, સામગ્રીમાં જે બેઠ્યે તે કેશોરે.
 રૂપિએ તો મંત્ર લણીને જળ લીધારે, વિધિએ તો માહિરડાં કરી દીધારે;
 થોડે થંભ ઉપર છત્ર કાળારે, લોંચ ભૂલમણાં લોંચરામાં હિંદોળારે.
 ફરતો છે ગોખલોને ઉપર બળીરે, માંહે જડચા હિસ રત્ન પત્રવાળીરે;
 વનમાં તો એકલું ના હોય ગાડરે, એટલે આવ્યાં બાણાસુરની સણીરે. ૧૮૮

જનોઈના પ્રસંગમાં ગાવાનાં ગીત.

પાપડ સેવ વખતનું ગીત.

મુજીયો લણી ગણી ઘેર આવ્યોરે, ત્યાંથી જનોઈની સ્થ લાવ્યોરે;
 મુજીયાના બાપને પીરસેને સેવરે, મુજીયાનાં જનોઈ બેવાડે તલબેવરે.

મુજ્યો ભણી ગણી ઘેર આવ્યો રે, ત્યાંથી સાજનની રઠ લાવ્યોરે;
 મુજ્યાના કાકાને પીરસો દૂધ કુરરે, મુજ્યાનાં જનોઈ જોવાડે જરૂરરે.
 મુજ્યો ભણી ગણી ઘેર આવ્યોરે ત્યાંથી સામેલાની રઠ લાવ્યોરે;
 મુજ્યાના વીરા પીરસો સેવરે, મુજ્યાના સામેલા થઈ આવે તતખેવરે.

મુજ્યાને કાંને કડી હાથે વીંટી હીરે જડી, મુજ્યો જઈ બેઠો બાપને
 ખોળે ચઢી;
 મુજ્યાને કાંને કડી હાથે વીંટી હીરે જડી, મુજ્યો જઈ બેઠો કાકાને
 ખોળે ચઢી.
 મુજ્યાને કાંને કડી હાથે વીંટી હીરે જડી, મુજ્યો જઈ બેઠો વીરાને
 ખોળે ચઢી;
 મુજ્યો કોણ બહાદુરનો કુંવર બાળોરે, મુજ્યો કોણ બહાદુરનો
 ભત્રીજો બાળોરે;
 મુજ્યો કોણ બહાદુરનો ભાણેજ બાળોરે. ૧૬૦

જનોઈ દેવા બસે તે પ્રસંગનું ગીત.

પ્રથમ શ્રી ગણપતિ લાગુજી પાચે,
 હરિનાં જનોઈ ગાતાં હરખ ન માયે તો જનોઈ ગાઈએ રામકૃષ્ણનાંરે;
 વસુદેવ ને દેવકીજી કરેરે વિચાર તો જનોઈ ગાઈએ રામકૃષ્ણનાંરે.
 શું કરીએ રે પુત્ર મોટેરા થયા,
 કંસ ત્રાસે જઈ ગોકુળ રહ્યા તો જનોઈ ગાઈએ રામકૃષ્ણનાંરે;
 અગીયાર વરસ ગોકુળ ગુપ્ત રહ્યા,
 બારમે વરસ મથુરાં પ્રકટ થયાં તો. જનોઈ
 જોશી તેડાવો ને જનોઈ જોવાડો,
 બ્યાસ પ્રેમાનંદ સર્વે તેડાવો તો. જનોઈ
 હરિહર મુજ્યાને પીંડીરે ચોળી,
 રામકૃષ્ણજીને બહુ ચઢી સોળી તો. જનોઈ

ગોર તેડાવો ને ગોત્રજ મંડાવો, મૈયારીની પાસે હાથ દેવાડો તો.	જનોઈ૦
આદારે લીલા વાંસ વેડાવો, વસુદેવને ખારણે મંડપ રચાવો તો.	જનોઈ૦
લીલીરે પીળી ગોરમટી અણાવો, વસુદેવને ખારણે ચોરી રચાવો તો.	જનોઈ૦
માશી આવે ને લાડકા લાડુ લાવે, મામા આવે ને મોસાળુ ચઢાવે તો.	જનોઈ૦
જડ ઝલામણુ ફેઈ તેડાવો, ફેઈનાં દાપાં ચૂકવી અપાવો તો.	જનોઈ૦
ગંગારે જમુનાનાં નીર અણાવો, સાવિત્રી ગાયત્રી મળીને નવરાવો તો.	જનોઈ૦
ચાર બટુકને જમવા બોલાવો, દહીં ભાત ઘી ખાંટે ભોજન કરાવો તો.	જનોઈ૦
દંડ સાહી પુત્ર બેઠાજી પાટ, ઉપદેશ આપે વસુદેવ તાત તો.	જનોઈ૦
હાથમાં ઝારીને પહેરણુ સાડી, લિક્ષા પીરસો ને તમે દેવકીજી માડા તો.	જનોઈ૦
માતારે દેવકીજી ખાવા ખવરાવો, મગદળીયામાં સાકર ભેળાવો તો.	જનોઈ૦
ઢોલ ઢલામણુ વાજીત્ર વાજે, વસુદેવને ખારણે અપ્સરા નાચે તો.	જનોઈ૦ ૧૯૧

ગંગારે જમુનાં વચ્ચે અણાવોને ખાઈ, ત્યાં બેશીને માતા દેવકીજી ન્હાઈ;
ન્હાઈ અંગોળી પહેર્યારે ચીર, તો તમે જનમ્યા ખાવન વીર.
ન્હાઈ અંગોળડી લીધારે લોટા, શ્રીકૃષ્ણ કરતાં બલભદ્ર મોટા;
રામરે ખેડયા લક્ષ્મણે સીંચ્યા, સતીરે સીતા ભારે લઈ આવ્યાં.

રામેરે વાળ્યા લક્ષ્મણે સીંચ્યા, સતીરે સીતાએ ભાથારે ભર્યા;
 અમદાવાદમાં વસેરે કુંવરી, ત્યાં થકી વસુદેવે ંહેલે બેસાડી આણી.
 કાંત કુંવરી ઝીણેલા સૂત્ર, જનોઈ પહેરે માતા દેવકીના પુત્ર;
 કાંત કુંવરી ઝીણેલા હીરા, જનોઈ પહેરે બહેન વીજળીના વીરા.
 કાંત કુંવરી ઝીણેલા વાગા, જનોઈ પહેરે માતા દેવકીના કાલા;
 કાંત કુંવરી ઝીણેલા રેંટ, જનોઈ પહેરે માતા દેવકીનાં પેટ.
 કાંતી પીંછને નેવેરે મૂક્યાં, ત્યાં થકી દેવ તેત્રીસ ચોરી ગયા;
 આપો જનોઈ દેવના કરો સાસા, જનોઈ વિના મુજ્યાના ઊઘાડા વાસા.
 આપો જનોઈ ના કરો ઝઘડો, જનોઈ વિના મુજ્યો દેખાય ગાંડો;
 આપો જનોઈ દેવના કરો શોર, જનોઈ વિના મુજ્યો દેખાય ચોર. ૧૬૨

સરસ્વતીસ્વામીને વીનવુંરે ગણપતિ લાગુ પાય. સંધ્યારે અતિ રણિઆમણી.
 કાશીમાં વિશ્વનાથે સંધ્યારે બાંધીરે, એવી સંધ્યા બાંધો પ્રહાર્યારી. સંઁ
 પ્રાતઃકાળે મધ્યાકાળે સાયંકાળેરે, ત્રેણે સમે બાંધો પ્રહાર્યારી. સંઁ
 જપોરે ગાયત્રિ કેરા મંત્ર, સંધ્યારે અતિ રણિઆમણી.
 દેરાસરમાં કીયા ભાઈએ સંધ્યારે બાંધી, એવી સંધ્યા બાંધોરે પ્રહાર્યારી.
 ઉકરડામાં કીયા જમાઈએ સંધ્યારે બાંધી, એવી સંધ્યા ના બાંધશોરે પ્રહાર્યારી.
 સંધ્યારે અતિ રણિઆમણી. ૧૬૩

અંબે અખિલ પ્રહ્લાંડ બિરાજે છે.

બહુ ગાળે છે પૂરણ પ્રતાપ, જગત મહીં આપ. પધારો આ અવસરે.
 દેવી મંત્ર કે જંત્ર બાણું નહીં,
 નવ બાણું વિધિ બહુ બપ, વિમોચન શાપ. પધારો આ અવસરે.
 તમને સેવે સકળ દેવી દેવતા,
 વહે વેદ વિષે વિખ્યાત, છે સર્વનાં માત. પધારો આ અવસરે.
 અંબે તુજ વિણ નથી કોઈ આશરો,
 ચિત્ત રાખીને શુભો મારી વાત, છે માતને તાત. પધારો આ અવસરે.

રાજ રાજેશ્વરી દેવી અંખિકા,
 ભવતારિણી જનસુખકાર, જગત આધાર. પધારો આ અવસરે.
 વંદુ નમ્ર ભાવે તુજ ચરણને,
 શરણે આવી પાડુ છુ પોકાર, લગાડો ના વાર. પધારો આ અવસરે.
 મન પત્ર અને શ્રદ્ધા લેખિની,
 ભક્તિ રંગે લખે તારો દાસ, રાખી વિશ્વાસ. પધારો આ અવસરે.
 બહેલાં આવી શોભાવો આ મંડપે,
 પૂજુ ચિત્ત લાવી ચરણ પાસ, એ છે મારી આશ. પધારો આ અવસરે.
 તેથી મુહૂર્ત વિચારીને આપજો,
 તે વેળા હું કંઈ શુભ કામ, હૈયે ધરી હામ. પધારો આ અવસરે.
 નવ જાણુ પૂજા વિધિ વિદ્યમાં,
 એક જાણુ અંગે તહાઈ નામ જેથી થાયે કામ. પધારો આ અવસરે.
 માણ મંડપ શોભા વધારજો,
 પધારજો ગણેશ ઉત્સંગ, જામે જહુ રંગ. પધારો આ અવસરે.
 ગણુરાજ ગણેશને લાવજો,
 લાવો શંકરને અર્ધંગ, જટા માંહી ગંગ. પધારો આ અવસરે.
 તમે દયા કરો અંગે માવડી,
 તમે આવોને આજનાં આજ, સદા શિર તાજ. પધારો આ અવસરે.
 શરણે આવ્યાની લાજ વધારો છો,
 સુધારો છો તેનાં સૌ કાજ, તમે મહારાજ. પધારો આ અવસરે.
 અપરાધે મેં લક્ષ વિધિ કર્યા,
 તે સહાંમું જોશો નહિ માત, હું જોડું છું હાથ. પધારો આ અવસરે.
 દીન દાસ તમારો છું માવડી,
 એવું કહેતાં આવ્યાં અકસ્માત, અંગે સાક્ષાત. પધારો આ અવસરે.

જનોઘ પહેરતી વખતનું ગીત.

જનોઘ પહેરે તે નંદ નોંધડીયા, જનોઘ પહેરે તે કુંવર કહોડીલા;
 જનોઘ સાવ સોનાએરે ઘડીયું, જનોઘ હીરા માણેકે મહડીયુ.
 જનોઘ મુક્તા ફળેરે પરોયું, જનોઘ માતા જસોદાયે જોયું;
 જનોઘ મોસાળામાં આવે, જનોઘ માંમીને માશી લાવે.
 કડછી વતે લિક્ષા પીરસે માડી, લિક્ષાં દેહિ બોલે બ્રહ્મચારી;
 બ્રહ્મચારી થયા ભગવાન, દંડ સોહીએ જમણી બાંધ.
 નાક સાહીને ધરીયું ધ્યાન, આસન વાળી બેઠા ભગવાન;
 જનોઘ પહેરે તે શામળે અંગે, જનોઘ પહેરે તે ડાળી બાંધે.
 સંધ્યા બ્રહ્માજીરે ભણાવે, રૂપિ સહસ્ત્ર ઇઠયાશીરે આવે;
 સંધ્યા ત્રેણે કાળની બાંધી, એક લટ શીખાનીરે બાંધી.
 સંધ્યા બાંધીને લીધીરે તાળી, હસવા લાગી વૃજનીરે નારી;
 આતો કૌતુક સરખુરે લાગે, કહાન દાણુ દધિનુંરે મારે.
 જનોઘ જોવા જસોદા તેડે, ઉભાં દેવકી આંગણા હેઠે;
 વાગે પંચ શબ્દ ને ડોલે, ત્યાં તો માનિની મંગળ બોલે,
 વાગે નોબત ને નિશાન, બડવે ચડયા શ્રી ભગવાન. ૧૯૫

લીલી ટોપીરે બ્રહ્મચારી ભરત ભરી, મૂકી છે માંડવા હેઠ.
 બ્રહ્મચારી મઠ લેઈ રહ્યા,
 ઓઢી પહેરી મુજીયો નિસર્યો, પૂછે નગરના લોક.
 મુજીયાનીરે ટોપી ક્યાં ભરી, અમારા બાપજી વહેવારીયા;
 મુંબાઈ શહેર વહાંણુ પુરાવીયાં, મુસાફરીએ ભેટ મોકલ્યાં. ૧૯૬

બડવો મનાવવા જાય તે વખતનું ગીત.

વળો વળો બાલુડા કોણુ મનાવે, વળો વળો બાલુડા બાપ મનાવે;
 બાપ મનાવે ને જનોઘ જોવાડે, વળો વળો બાલુડા કાકા મનાવે.

કાકા મનાવે ને સાજન લેઈ આવે, વળો વળો બાલુડા કેાણ મનાવે;
મામા મનાવે ને કેડે બેસાડે, કેડે બેસાડીને ઘેર જ આંણે. ૧૬૭

બારણે આવીને ઊભો રહે તે વખતનું ગીત.

જસોદાજી પૂરણ ભાગ્ય તમારાંરે, બારણે પ્રહાર્યારી ઉભા સારારે,
પોંકી દ્યો પ્રહાર્યારીને ઘરમાંરે, પ્રહાર્યારી કીયા ભાઈના કુંવરરે;
પ્રહાર્યારી કીયા ભાઈના દોહિત્રારે, પ્રહાર્યારી કીયા ભાઈના ભત્રિજારે. ૧૬૮

બડવો મનાવીને આવે તે સમયનું ગીત.

મુજયો સોનાની ગેડીરે, મુજયો સોનાનો દડોરે;
મુજયો ચાચરે રમવાને સંચર્યોરે.
આભ છાયોરે એને આભલીયેરે,
મુજયો છાયોરે એને માંમલીયેરે;
એના કાકાજીને સૌ કોઈ જાણેરે,
એના મામાજીને રાજા રાયમલ વખાણેરે. ૧૬૯

જડ ઝાલતી વખતનું ગીત.

જડ ઝાલો જડ ઝાલો રે ફોઈ,
જડ ઝલામણ ખાપ, આપશે મુજયાજીના ખાપ.
જડ ઝલામણ આકા, આપશે મુજયાજીના કાકા;
જડ ઝલામણ હીરા, આપશે મુજયાજીના વીરા.
જડ ઝલામણ આંબા, આપશે મુજયાજીના મામા;
જડ ઝલામણ સાડી, આપશે મુજયાજીની માડી. ૨૦૦

સીમંત સમયનાં ગીત.

એક વચન તમે શુભો ધેનના સસરા, શુભો ધેનના સસરા.
 લંકાગઢ વહાણુ પુરાવો, લંકાગઢ થકી સોનાં અણાવો, સોનાં અણાવો.
 વેગે મોડ ઘડાવો,
 એક વચન તમે શુભો ધેનના કાકાસસરા, શુભો ધેનના કાકાસસરા.
 અડમજ વહાણુ પુરાવો, અડમજ થકી હીરા અણાવો, હીરા અણાવો;
 વેગે મોડ જડાવો,
 એક વચન તમે શુભો ધેનના જેઠ, શુભો ધેનના જેઠ;
 સિધેર વહાણુ પુરાવો, વહાણુ પુરાવો, સિધેર થકી મોતિ અણાવો.
 વેગે મોડ પોવાડો,
 એક વચન તમે શુભો ધેનના દિયેર, શુભો ધેનના દિયેર;
 પાટણુ વહાણુ પુરાવો, પાટણુ થકી પટવા તેડાવો, પટવા તેડાવો.
 વેગે મોડ ગંઠાવો,
 ક્યાં બેશી ઘડીયો ને ક્યાં બેશી મઢીયો;
 ક્યાં બેશી મોડ પોવાડ્યો.
 બચી મેડીએ ઘડીયો ને નિચી મેડીએ મઢીયો,
 પરસાળે મોડ પોરંચો.
 કીયા લાઇએ ઘડીયો ને કીયા લાઇએ મઢીયો,
 કીયા લાઇએ મોડ પોરંચો.
 મોડ પહેરીને ધેન આવે ને જાયે, ધેનના તે સસરાજી રાજીરે થાયે;
 રળિઆત થાયે,
 મોહન ધેન પોચે સારંગી, મોડ પેરીનેરે મોડારે નીસર્યાં. ૨૦૧

સાંકડી શેરીમાં આવતાં જાણીને હરખ્યાં, તે રૂકિમણી રાણીરે.
 મોહન ધેન ઝુમખડુ.

મેં જાણ્યું મારી બેનરે આવે ને આવે જોખન રાયે નણદી;
 નણદર આવતાં જાણીને લાલીએ મોં મચકોડ્યાંરે. મોહન ધેન ઝુમખડુ.

મેં મચકોડી લાલી ઘરમાં રે પેઠાં, નણુદી ઊભાં તોડા ખહાર રે,
મોહન ધેન ઝુમખડુ.

ક્યાં ગયો કાતુડો વીર ને ક્યાં ગયો ગાયનો ગોવાળ રે.
મોહન ધેન ઝુમખડુ.

હું શું જાણું તારો કાતુડો વીર, નિત્ય ઊઠી જાય ગોકુળ ગામ રે;
મોહન ધેન ઝુમખડુ.

એટલે તે આવ્યો કાતુડો વીર, કેમ બેન ઊભાં ટોડા ખહાર રે.
મોહન ધેન ઝુમખડુ.

કોંણુ વઢયુને કોંણુ ગાળજ દીધી, નથી વઢયાને નથી ગાળજ દીધી;
લાલીએ મેં મચકોડયાં, લાલી લાલીને મૈયેર વળાવોને તમેર હો અહીંયાં રે.
લાલી લાલીને ઘેર જ શોભે, અમને સાસરીએ વળાવો, મોહન ધેન ઝુમખડુ.
સાત સાડીને ખાર કાપડાં જોઈશે, એમ કરીને બેન વળાવો.
મોહન ધેન ઝુમખડુ. ૨૦૨

હાથમાં કાંશકડી ને ખસવટ નાડાં, માથુ ગૂંથાવવા ધેન ચાલ્યાં;
એરે નગરમાં કોઈ ગૂંથી ન જાણે, ગૂંથાવી ન જાણે.
ગૂંથી જાણે ઇન્દ્ર રાણી, ઇન્દ્ર રાણી કહીએ મારા કીયા લાઈની રાણી;
તેણે મારી ધેન શણગારી, હાથમાં દાળડલાને ખસવટ ધરેણાં.
ધરેણાં પહેરવાને ધેન ચાલ્યાં,
એરે નગરમાં કોઈ પેરી ન જાણે, પેરાવી ન જાણે;
પેરી જાણે ઇન્દ્રરાણી, ઇન્દ્રરાણી કહીએ મારા કીયા લાઈની રાણી.
તેણે મારી ધેન શણગારી. ૨૦૩

રંગ ચોળ રંગ ચોળ, રંગમાં ભર્યાં રે કપુર;
મોઅ લવિંગ સોપારી દોડા એલચી, તમ લાધુ તમ લાધુ માડી જાયાવીર.
મારી વરધે તે વહેલા પધારજો,

બેનીએ મોકલ્યા બેનીએ મોકલ્યા, કાગળીયાં બે ચાર;
ચણાઈના ચીર મારે જોઈશે.

બેનરે કહેતો બેનરે કહેતો, રાતાં ચીર મૂલવો;
વીરા રાતોરે વીરા રાતો, કુંકુમનો છોડ ચણાઈના ચીર મારે જોઈશે.
વીરે શોધ્યાં વીરે શોધ્યાં, તે સુરત શહેર. ચણાઈનાં
બેનરે હાટે બેનરે હાટે પડી હડતાળ, ચણાઈના ચીર ત્યાં નહિ મળ્યા.
એટલે આવ્યા એટલે આવ્યા મારી નણદીના વીર.

ચણાઈના ચીર મારે લાવીયા.
ગોરી પહેરો ગોરી પહેરો, ચોરડીઆમાં જાઓ, શોભા દે તમારા
માડી જાયાવીર.
હું તો પહેરું હુંતો પહેરું તે માંડવા હેઠ, શોભા દેવું મારા નણદીના વીર;
ચણાઈના ચીર મારા લાવીયા. ૨૦૪

કાગળ મારે વસંતના દહાડા, ઘરમાં વહુવારૂંએ લીધા છે રહાડા;
ઘેન કહેતીરે હું તો કંઈએ ન જાણું, છઠ્ઠી આંગળી પર નાવલો નચાવું.
ઘેન કહેતીરે મને વાનારે ગોળા, વાના ગોળાએ ભરાવ્યા ખોળા;
ઘેન કહેતીરે મને વાનીરે અરજ, વાની અરજે કરાવ્યા ખરજ.

ઘેન કહેતીરે હું તો કંઈએ ન જાણું, ચાલતાં ગાડાનું પેડુરે તાણું;
ઘેન કહેતીરે મને હાથે પગે કુટ, નાની બાઈ નણદીએ લીધી મારી પૂઠ.
વાશીદાં વાળતાં વહુવારૂં દિસેરે રૂડાં, પડયુ આખડયુ છેડે બાંધેને લક્ષણ ભૂડાં;
રાંધણું રાંધતાં વહુવારૂં દિસેરે રૂડાં, ખાટુ ખાટુ ચાખી જુએ તે લક્ષણ ભૂડાં.
ખાધાનું કંઈ નહિ પણ ખોટયુ કહેવાયરે, મણિ વહુની ચતુરાઈ ત્યાં વગોવાયરે;
ભેંસ દોહતાં વહુવારૂં દિસેરે રૂડાં, વાડકે વાડકે દૂધ પીએ તે લક્ષણ ભૂડાં. ૨૦૫

કંકાત્રી.

કંકુ છાંટી કંકાતરી મોકલે, કાઠે કહાવે સુભદ્રા બેન વીરા ઠેલા આવળે;
 દેવ હંદાળાને લાવળે, એ છે પારવતીના પુત્ર. વીરા ઠેલા
 શ્રીકૃષ્ણ બળદેવ બે બંધવા, તમે આવ્યે થશે સુખચેન; વીરા ઠેલા
 ભાઈ ભત્રીજા સર્વે શોભાવે છે, છે પવિત્ર પિતા વાસુદેવ. વીરા ઠેલા
 જગત્ જનેતા દેવકીને રોહિણી, આવળે સર્વે મળી તતખેવ; વીરા ઠેલા
 પનોતો પીયેર પરિવાર છે, બેતાં વાઘે છે ઝાળે રનેહ. વીરા ઠેલા
 દુઃખ બશે સૌનો દેહ દેખતાં, દેશ દેશમાં વખણાશે તેહ; વીરા ઠેલા
 ભયભંજન મારી ભાભીયો, સોહસસ્ત્રને એક સો સાઠ. વીરા ઠેલા
 રૂડી રૂઝિમણીરે રેવતી, બુઝો ઠાકોરજી કેરા ઠાઠ; વીરા ઠેલા
 વેદવંતા વિપ્ર સાથે લાવળે, બીજી વરણ બિત્તમને અપાર, વીરા ઠેલા
 સંગે બદવ સર્વને લાવળે, ભવજળના તારણ સુખકાર. વીરા ઠેલા
 મેં તો પ્રેમશું પગરણ માંડીયાં, રૂઝે યજ્ઞ રચ્યો રાજ સૌય; વીરા ઠેલા
 પાંચ પાંડવ જે વીરા તમ તણા, તેનું જેમ કલ્યાણ હોય. વીરા ઠેલા
 તમ વગર મારે તો કોઈ નથી, ધર્મવંતને ગુણના છાંધામ; વીરા ઠેલા
 વીરા વેગે ઠેલારે પધારળે, તમ આવ્યેથી સરશે કામ. વીરા ઠેલા
 એક જીંહાએ કેમ કરી વર્ણવું, શેષ સરખા ન પામે પાર; વીરા ઠેલા
 થોડું કરાવ્યું ધણું કરી માનળે, છાંજી નોંધારાના આધાર. વીરા ઠેલા
 વાંચી પત્રીને વહેલા પધારળે, કાઠે કુટુમ્બ લેધને આથ; વીરા ઠેલા
 કંકાતરી લખીને કહાવીયું, આપ પવિત્ર છો વિશ્વનાથ. વીરા ઠેલા
 મારા સસરાને ડગલાને રોટીયો, મારી સાસુને દખણીના ચીર; વીરા ઠેલા
 મારા જેઠને લાવો બેડ ધોતીયાં, જેઠણીને બદરના ચીર. વીરા ઠેલા
 મારા દીયેરને લાવો વીરા પામરી, દેરાણીને છાયલ અમૂલ્ય; વીરા ઠેલા
 મારો નણદીને લાવો વીરા ચુંદડી, નણદોધને પહેરવા ગુલ. વીરા ઠેલા
 મારી ઘેડીને લાવો વીરા ઢાંગલા, કુંવરીયોને રાતડી મોડ; વીરા ઠેલા
 મારા કુટુમ્બને લાવો કાંચળી, પડોશીને નાળીએર બેડ. વીરા ઠેલા
 મારે અરથે લાવો વીરા ઘરચોળાં, માથે બત્રીશ ભમરીનો મોડ; વીરા ઠેલા
 બીરા ઘરમાં ધણીને ઘોડો હંસલો, જેનાં મોતીડે જડિત પલાણ. વીરા ઠેલા

વીરા એટલી સંપત હોય તો આવજો, નહિ તો રહેજો તમારે ઘેર; વીરા ંહેલાં
 મારા જેઠ જેણાણી સોતા આવી, એક ના આવ્યો માડી જયો વીર; વીરા ંહેલાં
 હું તો ઉચી ચઢુને હેઠી ઉતરૂ, હું તો જોઉ મારા વીરાની વાટ. વીરા ંહેલાં
 વીરો ક્યાંરે ગાજ્યોને ક્યાં ગડગડ્યો, ક્યાં વરફ્યો આપાઠી મેહ; વીરા ંહેલાં
 મારી નણુદી મશ્કરી બોલીયાં, ભાભી ના આવ્યો તમારો વીર. વીરા ંહેલાં
 મારા દિયર વધામણી લાવીયા, ભાભી આવ્યા તમારા વીર; વીરા ંહેલાં
 વીરો કુંવારીકા ગાજ્યોને ગોકુળ ગડગડ્યો, હસ્તીનાપુર વરફ્યો મેહ. વીરા ંહેલાં
 હવે રણુમાં તે ભાલા ઝળકીયા, વળી ઝળકીયાં ગોરડીનાં શોંગ, વીરા ંહેલાં
 હવે ઝળક્યાં વીરા માથે મોળીયાં, હવે ઝળકી ભાભી માથે છાળ; વીરા ંહેલાં
 વીરો આવ્યોને વાડીએ ઊતર્યો, મારી બેનીને તેડવા જાઓ. વીરા ંહેલાં ૨૦૬

—:—

કહોરે પીઉડા લંકાગઢ વડાંણુ પુરાવો, કહોરે પીઉડા ત્યાં થકી સોનાં અણાવો;
 કહોરે પીઉડા તેનાં મને દરશનીયાં ઘડાવો, કહોરે ગોરી કોનાં જોઈને રઠ લાગી.
 કહોરે પીઉડા કીયાભાઈની ગોરીને દરશનીયાં, કહોરે પીઉડા તેનાં જોઈને રઠ લાગી,
 કહોરે ગોરી મારે માથે બાપ ગિરાજે, કહોરે ગોરી દરશનીયાં ઘડાવતાં લાગ લાગી.

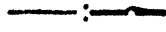
૨૦૭

જીરે સરસ્વતી સ્વામીને વીનવુ,
 ગણપતિ લાશુ પાય, મારી માનો રંગાવેલો પોમચો
 મને પીળા પોમચાની હોંસ. મારી માનો
 બેન પેટી ભરી સારી સાડીઓ,
 બેન મનડાં ગમે તેવા લ્યો. મારી માનો
 બેન પેટી ભરી સારાં લહેરીયાં,
 બેન મનડા ગમે તેવાં લ્યો. મારી માનો ૨૦૮

— — —

હાંરે પીઉડા લંકાં વડાંણુ પુરાવો, ત્યાં થકી સોનાં અણાવો;
 તેની મને અંશુઠડી ઘડાવો, અંશુઠડી પહેરી ધેન દાતણુ કરવા બેડા.

એટલેને નાની બેન નણુંદ ત્યાં આવ્યાં, લાલી અંગુઠી ક્યાં થકી લાવ્યાં;
 એ તો મારા કાકાએ કરાવી, એ તો મારા બાપાજીએ મઢાવી.
 એને વીરાયે મોતિ બંધાવ્યાં, લાલી જૂઠું આ શું બોલો;
 એ તો મારા વીરાજીનાં કામ, એ તો મારા બાપના દામ. ૨૦૬

સાત સૈયેર પાણી ભરેરે, વચલી સૈયેરને હાથે કૂમતુરે;
 ઘેનના તે સસરાજી રાતે પોર ગયાતા, રાતે પોરના ચૌટમાં પટવોરે રહે છે.
 હાંરે હાંરે પટવાનું મોડાતીના બાપ, કૂમતું લેઈ આવજો રાતા રંગનુંરે;
 રાતે કૂમતે હું તો રાતી દેખાઉ, મારે જોઈએ લીલા રંગનુંરે.
 ઘેનના તે કાકાસસરા લીલાપોર ગયાતા, લીલાપોરના ચૌટામાં પટવોરે રહે છે;
 હાંરે હાંરે પટવાનું મોડાતીનો કાકો, કૂમતું લેઈ આવજો લીલા રંગનુંરે.
 લીલે કૂમતે હું તો લીલી દેખાઉ, મારે જોઈએ પીળા રંગનુંરે;
 ઘેનના તે સસરા પીળેપોર ગયાતા, પીળેપોરના ચૌટામાં પટવો રહે છે.
 હાંરે હાંરે પટવાનું મોડાતીનો મામે, કૂમતું લેઈ આવજો પીળા રંગનુંરે;
 પીળે કૂમતે હું તો પીળી દેખાઉ, મારે જોઈએ ઘોળા રંગનુંરે. ૨૧૦

એના ઘરમાં અજા સૌનેયા, એના ઘરમાં અજા રૂપૈયા,
 તેઓને ઘડાવો ઘેનના મોતીશા.
 એના પરઆણમાં પાન છે, એની દીકરીઓને માન છે;
 તેઓને ઘડાવો ઘેનના મોતીશા.
 એના વાડામાં કેળ છે, લાઈ લાઈને મેળ છે;
 તેઓને ઘડાવો ઘેનના મોતીશા.
 એના બોળામાં ખારેક છે, ઘેનના સસરા પારેખ છે;
 એના ઘરમાં નથી સૌનેયા, એના ઘરમાં નથી રૂપૈયા,
 ક્યાંથી ઘડાવે ઘેનના મોતીશા.
 એના પરીઆણમાં નથી પાન, નથી દીકરીઓને માન;

ક્યાંથી ઘડાવે ઘેનના મોતિશા.

એના મોટા મોટા ઓટલા, એના ઘરમાં નથી રોટલા, ક્યાંથી ઘડાવે
એના ઘરમાં નથી કળશીયા, બારણે બેઠા ગરાશીયા. ૨૧૧

પાપડ સેવનું ગીત.

રહાંમા રહાંમી ઓરડા લટકણ બનડાણ,
મારા ચોક વચ્ચે રૂડાં દ્રાક્ષના છોડ, મોતિમેરે રતન જડયાં;
મારા જીયાવરે દ્રાખ વીંણી ખાય. મોતિ૦

એના ચોક વચ્ચે રૂડા મહુડાના કાચસે રતન જડયાં;
તારી લાડકડીરે મહુડાં વીંણી વીંણી ખાય. મોતિ૦

કીયા ભાઈ સૌ કરે લટકણ બનડાણ,
કીયા ભાઈનાં મોટેરાં નામ લટકણ બનડાણ;

બારણે ઘોડલા હણહણે લટકણ બનડાણ,
મોર કરેરે કલોલ. મોતિ૦

કીયા વેવાઈ કીયા વેવાઈ કરે, લટકણ૦

કીયા વેવાઈનાં નાનેરાં નામ. લટકણ૦

બારણે ગધેડાં હણ હણે, લટકણ૦

કૂતરાં કરેરે બકોર. મોતિ૦ ૨૧૨

ઘેન નાહીને આવે તે પ્રસંગનું ગીત.

નાહીને ઉઠ્યાંરે રતિ વહુ, પેર્યા પેર્યા બદર ઝાબના ચીર; ઘેનને વળાવીયે.
બદર હીરનીરે કાંચળી, લાબ્યારે સહોદર વીર, ઘેનને૦
સોળ સહસ્ર મળી સુંદરી, ગોરી નમણાં લેરે સોવાસણ ચાર; ઘેનને૦
ગંગારે જમુનાં ગોદાવરી, અણાવો ત્રિવેણીનાં નીર. ઘેનને૦ ૨૧૩

હસ્તિનાપુર થકી પત્ર જ આબ્યું, વાસુદેવે તે પોતે વંચાબ્યું;

મોહનજીએ મોકલ્યુંરે મોસાળ.

વીરા મારા મોકલોરે મોસાળ, માતા દેવકી કહે તત્ક્ષણ બાલું;

પરબ્રહ્મે મોકલ્યુંરે મોસાળ, સુંદર વરે મોકલ્યુંરે મોસાળ.

બલભદ્ર બંધવનીરે જોડ, તમે તેડી ચાલો રણછોડ;

જેમ પહોચે બેનીજીના કોડ.

વીરા પરબ્રહ્મં

તેડી ચાલો બિદ્ધવ અકૂર, સાથે જાદવ સઘજારે સૂર;

નથી હસ્તિનાપુર કંઈ દૂર.

મોહનજી વીરાં

મારા વીરાજી આંબ્યારે કોડે, મેં તો નાળીએર વધેર્યાં જોડે. વીરા મોહનં

મારા વીરાજી આંબ્યારે ખડકી, મારી દૂઝણી લેશોરે ભડકી; મોહન પરબ્રહ્મં

મારા વીરાજી આંબ્યારે વનમાં, હું તો રણિઆત થઈ મારા મનમાં. વીરા સુંદરં

મારા સાસુને નણુદ દૂભાવી, મેં તો સટકલે સેવ ચોસાવી;

મારાં જમશે તે ભાઈ ભોજાઈ

વીરાં

મારી માડીનો જાયોરે જેઠી, મોસાળામાં લાંબ્યારે પેટી;

વીરાં

મારી માડીનો જાયોરે આવે, મન ગમતાં મોસાળાં લાવે. વીરા પરબ્રહ્મં

મારા ચરૂએ તે તાતાંરે પાણી, નવરાવું વીરાજીની રાણી;

વીરાં

વિધ વિધ વસ્ત્ર લીધાં અતિસાર, ચીર ચુંદડીને મુકતાઈળ હાર,

બીજા સાથે લીધા શણુગાર.

વીરા મોહનં

આવી પહોચ્યા છે અંતરજામી, ત્યાં તો ધર્મ રાહ્યા શીરનામી;

મળ્યા મહેતા નરસૈયાના સ્વામી.

મોહન પરબ્રહ્મં ૨૧૪

ધેન ગણપતિની પૂજા કરવા બેસે તે વખતનું ગીત

સરસ્વતી સ્વામીને વિનવું, ગણપતિ ચરણે હું નમુ

બેઠાં પ્રદુમ્નને રતિરાણી, કરે ખોળા તણોરે વિચાર

રતિ વહુને પૂછે રાણી રૂકિમણી, વહુવર સારેવાનેરે અણુમના.

મારી સામુજી આગળ કહેતાં લાજુ, મને ફેર ઉલટ આવે ઘણી.

એક માથાની શીશે નિદ્રારે ના આવે, મને ઉંઘ આળસ આવે ઘણી.

વહુવર કેરાં વચન શુણીને, આનંદ પામ્યાં રૂકિમણી.

ઉગ્યો સોળકળા ચંદ્ર પુનેમ, મુખ કમળ જાણે પદ્મિની

હૈયે હર્ષ કરીને વાતજ કરે, તમે સાંભળો સારંગપાણી.

આપણી રતિરે વહુને સીમંત આંચું, સ્વામી આપણે ઘેર સોહલો,

સોનાં મંગાવો નવલા ઘાટ ઘડાવો, આપણી રતિ વહુને પહેરાવીયે

પકવાન પડાવોને મંદિર ધોળાવો ગોરીને ગોખે રતન જડાવીયે.

મૃગનયતીને મૈયેર જાણુ કરાવો ઘેનના બાપને લખોરે કંકોતરી,
 એક કાકોરે લખજો ને મામોરે લખજો, ઘણું કરી લખજો વીરો લીલીયો;
 એક કાકોરે આવ્યોને મામોરે આવ્યો એક ના આવ્યો વીરો લોલીયો.
 મારા લોલીયા વીરા લોલ ન કરીએ અવસરે આવીને ઉભા રહીએ,
 મોડ મોડીયા મારે ઘેર ઘણા, વીરાના મોડની હોંસ ઘણી;
 એક ઘાટ ગરચોળાં મારે ઘેર ઘણાં વીરાના ઘાટની હોંસ ઘણી.
 આવળ મિતિના ચોક પૂરાવો રત્ન માંડયાં બેસણાં
 રૂપિનારદ આવીને મંદિર બેઠા બલભદ્ર લખેરે કંકોતરી
 ગણપતિ ગોત્રજ ઘણા, જીરે સોળ સહસ્ર સુંદરી મળી.
 ચાલી જસોદાને દરબાર ઘેન નવરાવવા,
 જીરે ખાંડની ખોળો ઉકાળીરે, જીરે ઉત્તમજળ ઉનાં કર્યાં;
 અણાવો ગંગાનાં નીર ઘેન નવરાવવા.
 નવરાવે સોવાસણ ચાર
 ઘેન નાહી ધોઈ ઉઠ્યાં, ઘેનને ગોત્રજ રત્નાદે ત્રુઠ્યાં
 ઘેન નાહી ધોઈ પેરે સાડીરે, તમને ત્રુઠ્યાં ગોત્રજ માડીરે.
 ઘેન નાહી ધોઈ પેરે ચોળીરે, તમને ત્રુઠ્યાં તે અંગા લોળીરે,
 ઘેન નાહી ધોઈ પેરે ચીર, તમને ત્રુઠ્યા હનુમંત વીર

૨૧૫

પૂજ કરતી વખતનું ગીત.

કાળુ કાપડલુરે અણાવો, હનુમાનની મળીરે અણાવો,
 ચાર ચૌટાની રજ અણાવો, રાખડીને રત્ને જડાવો;
 રાધાબાઈ પાસે રાખડી બંધાવો, બાંધે અર્જુન ઘેર નારી.
 રાખડલી બંધામણુ સાડી, તેતો આપે રતિ વહુને માડી,
 રાખડલી બંધામણુ હીરા, તેતો આપે રતિ વહુના વીરા;
 રાખડલી બંધામણુ આકા, તેતો આપે રતિ વહુના કાકા.
 રાખડલી બંધામણુ બાપ, તેતો આપે રતિ વહુના બાપ,
 રાખડલી બંધામણુ આંગા, તેતો આપે રતિ વહુના મામા;

૨૧૬

નહી આવીને ધરમાં પેસતી વખતનું ગીત.

મલપતી માળેણુ ઘેર આવે, સવા લાખના ચોસેરા લાવે,
ચોસેર પહેરે રતિ વહુ રાણી, તમારા સસરાજી સારંગપાણી;
ચોસેર પહેરે રતિ વહુ ગોરી, દ્રવ્ય ખરચે તમારા ઘોરી.
ચોસેર પહેરે રતિ વહુ રંભા, તમારા તેજે આ ત્રિલોક થંભ્યા,
ચોસેર પહેરુંતો રજ ભરાય, નહિ પહેરુંતો નણુદ દુભાયે. ૨૧૭

—:—

માડી મોડ માલણુડી લાવે, સાસુ લીલડા જગ પથરાવે,
તણુદી રમી રમી ડગલાં ભરાવે, ડગે ડગે સોનૈયા મૂકાવે;
રતિ વહુ કાંકરા માંહી, રતિ રૂપ અનુપમ સાર.
તે તો આપે રતિ વહુના બાપ. ૨૧૮

—:—
સાજીનું ગીત.

હું તમને પૂછુ મારી ધેન વહુ ગોરી. તમારી માતાએ શી સાધરપુરીરે,
તાઢળીયા ભાજીને મહીં અન્ન મીઠાં, તેરે ખાઈ ધેન ઢાલીએ સુતાં;
રાતના ચાર પોર જજરૂ જઈ થાક્યાં, માડીના જાયા ઊંઘો છો કે જંગો;
પાણીના લોટા ભરી ભરી આપો.

હું તમને પૂછુ મારાં ધેન વહુ ગોરાં, તમારી સાસુએ શી સાધર પુરી;
ઊંનાં ઊંનાં ખાન્ન ઉતરતી જલેળી, તેરે ખાઈ ધેન ઢાલીએ સુતાં.
રાતના ચાર પોર ધેનમાં ઘોર્યાં,
સાસુના જાયા ઊંઘો છો કે જંગો, પાનનાં બીડાં વાળી વાળી આપો. ૨૧૯

—:—

સરસ્વતી સ્વામીને વીનવુંરે, ગણપતિ લાણુ પાયરે;
પીઉડાજી આજ મેં તો પગરણુ માંડીયારે.
સાસુ તેડાવો ને નણુદી તેડાવો, જેઠાણીને તમે તેડવા જાઓરે;
પીઉડાજી આજ મેં તો પગરણુ માંડીયારે.
સાસુને સાલ્લો ને નણુદીને ગાળો, જેઠાણીને દખણીના ચીરરે;
પીઉડાજી આજ મેં તો પગરણુ માંડીયારે.
સાસુ તો ખાઈ જશે નણુદી તો લેઈ જશે, જેઠાણી તો કાલે પાડવાળેરે;
પીઉડાજી આજ મેં તો પગરણુ માંડીયારે. ૨૨૦

પુત્ર જન્મે ત્યારે વધામણીનાં ગીત ગાય છે તે.

ગોકુળ ગામને ગોંદરેરે, સાંજે સાંજ ભરાય;

ટોડરમલ પોઢયા પારણેરે.

ભાઈ સુથારી છે ચતુરસુખણ, પારણાં ઘડજે શ્રીકૃષ્ણનાં;

ઘડજે ઘડજેરે રૂડા હંસને મોર, ચારે પાયેરે ચાર પુતળી.

ભાઈરે રંગારા તું છે ચતુરસુખણ, પારણું રંગજેરે શ્રીકૃષ્ણનું;

રંગજે રંગજેરે રૂડા હંસને મોર, ચારે પાયેરે ચાર પુતળી.

ભાઈ ચિતારારે તું છે ચતુરસુખણ, પારણું ચિતરજે શ્રીકૃષ્ણનું;

ચિતરજે રૂડા હંસને મોર, ચારે પાયેરે ચાર પુતળી.

૨૨૧

ગોકુળ ગામને ગોંદરેરે, સાંજે સાંજ ભરાય;

સાંજમાં ટોપીરે અઘલખી, ઉપર રચીયા છે કાપ.

ટોપી લાવ્યા કીયાભાઈના બાપ, બાલુડાને સોહિ માડીનાં મન મોહિ;

જુઓ જુઓ ટોપીરે અઘલખી.

ટોપી ઉપર ફરતાં કૂમતાં, ઉપર રચીયા છે આકા;

ટોપી લાવ્યા બાલુડાના કાકા, બાલુડાને સોહિ માડીનાં મન મોહિ,

જુઓ જુઓ ટોપી અઘલખી.

કીયાભાઈ ટોપીનાં મૂલ કરે, કીયા ભાઈ ખરચે છે દામ;

જુઓ જુઓ ટોપીરે અઘલખી.

૨૨૨

મથુરામાં વાગ્યારે ઢોલ, ગોકુળ ગઈરે વધામણી;

રાય ઘેર જન્મ્યારે, રૂડા બલભદ્ર વીર. આપોને નંદજી વધામણી. ૨૨૩

કંઈ સરસ્વતી સ્વામીને, કંઈ હરિ ચરણે હું લાગુરે;

કંઈ માગુરે શુદ્ધ બુદ્ધ સારદા, કંઈ મથુરા નગરીમાં ઢોલને ઢમકયાં.

કંઈ વંશને વાધ્યારે, કંઈ વસુદેવની કુળ વહુ;

કંઈ મથુરા નગરીમાં, ચીરના ચંદરવારે.

કંઈ જાહરના ગલીચારે, નંદજીને આંગણે;

કંઈ મથુરા નગરીમાં, ફૂકા કેરા કાઢવરે.

કંઈ દધિ કેરા ઉત્સવ, નંદજીને ખારણે;
 કંઈ શ્રાવણ માસેરે, રૂડી મધરાતે.
 કંઈ રોહિણી નક્ષત્રે, શ્રીકૃષ્ણ જન્મીયારે;
 કંઈ જાયાને જન્મ્યારે, કંઈ વસુદેવને કુળ દીવારે.
 ઘણું જીવેરે રૂડા તમાઘરા,
 કંઈ સ્હાંમેરે ટોડલે રૂડા જોશીડા નેડાવેરે;
 કંઈ જન્માક્ષર મંડાવેરો, કૃષ્ણના જન્માક્ષર સોનાના.
 કંઈ સોનાની લેખણરે, રવ રૂપા કેરા કાગસરે
 કંઈ સિંદૂર વરણા અક્ષર, ટપકા ટીંપણે;

૨૨૪

ગમન કરોરે ગોપી આપણે આંગણલે, પ્રકટયા પુરૂષોત્તમજી કુંકુમને પગલે
 જીવા જીવા કરે આંગણાં ધાવે, અટવણ મેલુતો કહાન સ્હામારે આવે;
 આણી અજવાળે દેખાડયારે કહાન, માતા ગોરી છી કહાન ભીંતે વાન.
 નાકની દાંડી એની નંદજીના સરખી, નાક થકી ગોપી જીવોનેરે હરખી,
 સાંકળાં સાંકળવાને આવ્યાંરે ફોઈ, એકના લાવ્યાં અખો મટની વાળી જોઈ
 ફોઈરે કુંતા ફોઈ ખોલવણીએ આવ્યાં, હાથ પગે સાંકળાં ગેરખા લેઈ આવ્યાં

૨૨૫

